

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228189

UNIVERSAL
LIBRARY

ترجمہ فارسی پارہ

IRANIAN UNIVERSITY
COLLEGE LIBRARY

از طبقات محمد بن سبک کاتب الواقدی

در ذکر

فرستادن پیغمبر خدا صمد از بسوی پادشاهان و قبائل عرب در سیدن سفیران عرب نزد

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

ترجمہ نموده

مولوی محمد عبدالحمید صاحب اعظم گڑھی سلمہ اللہ تعالیٰ

بحکم

نواب ذوالاؤلہ و قارا الملک مولوی محمد شتاق حسین انتصار جنگ بہادر

مجتہد افادہ طالب علمان مدرستہ العلوم علی گڑھ

۱۸۹۱ء

در مطبع منقید ام گڑھ طبع شد

ترجمہ فارسی پارہ

از طبقات محمد بن سعد کاتب الواقدی

در ذکر

فرستادن پیغمبر خدا قاصد از ابوسعید باو شاهان و قبائل عرب و رسیدن بغیر ان عرب نزد

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

ترجمہ نموده

مولوی محمد عبدالحمید صاحب اعظم گڑھی سلمہ اللہ تعالیٰ

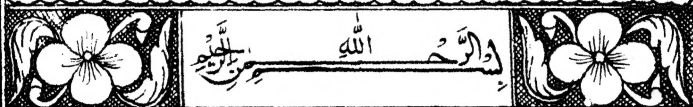
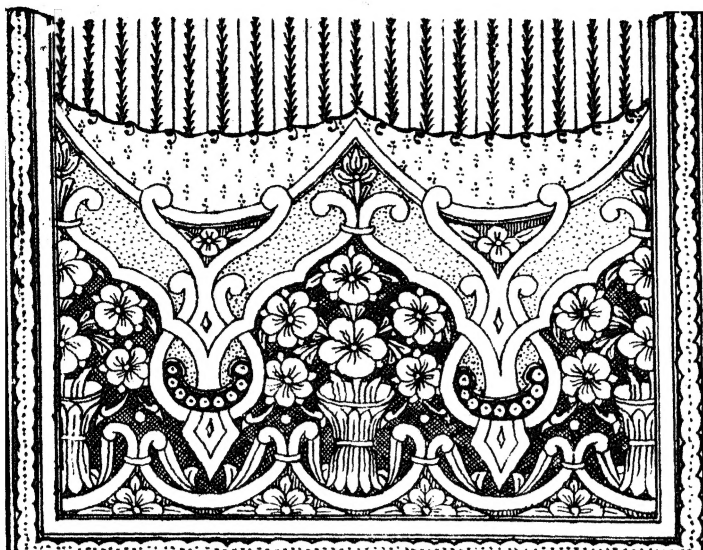
بحکم

نواب وقار الدولہ وقار الملک مولوی محمد شتاق حسین انتصار جنگ بہادر

بجست افادہ طالب علمان مدرستہ العلوم علی گڑھ

۱۸۹۱ء

در مطبع منقید ام کرہ طبع شد

اتابعد - این دوپاره ایست از طبقات ابن سعد که از زبان عربی بفارسی ترجمه شده
 یکی از آن دوپاره در ذکر فرستادن پیغمبر خدا قاصدان را یسوی بادشاهان و قبایل
 عرب است و دیگر در رسیدن سفیران عرب نزد آنحضرت صلی الله علیه و سلم -
 چون در تاریخ اسلام این آگهی از مهمات امور است که اسلام در اطراف عرب و
 بلاد دیگر چگونه اشاعت یافت و این هر دوپاره سرمایه اینگونه آگهیها بود **نواب**
وقار الملک بهادری نظر افاده عام و خصوصاً بغرض فائده طلباء اهل اسلام
 خواستند که آن نسخه که در جرمن بزبان عربی چاپ شده اصل قرار داده ترجمه اش
 بزبان فارسی نموده چاپ کرده آید چه آن گزیده نسخه ایست و صحت او اعتماد توان کرد -

طبقات ابن سعد مآل کتابے بزرگ بود کہ پانزدہ مجلد داشت مصنف بازان
اختصار کرد و یقین نیست کہ ابن پارہ از کلام ہر دو مستند لیکن از ہر چہ کہ باشند ہر دو را
در ارزش و صحت آن پایہ است کہ دیگر نامہا مثلاً سیف بن ہشام و غیرہ در
ترتیب آن نیست۔

ابن سعد کہ ابو عبد اللہ کہنیت دارد و نامش محمد بن سعد بن منیع از ہری است
کاتب و اقدسی بود علامہ ذہبی اورا در میان الاعتدال ذکر کردہ و معتدلفتہ۔ علامہ نووی
در تہذیب الاسماء و اللغات آورده کہ اگر چہ او ستادش و اقدسی ضعیف است اما او
خود ثقہ است۔ و علامہ ابن خلکان در ترجمہ اش چنین گفتہ کہ او از فضلا و بزرگان بود۔ با
واقسی زمانے صحت داشت و بکار کتابت او بود و ہم ازین بود کہ بنام کاتب الواقسی
آوازہ گشت و حدیث از سفیان بن عیینہ و قرآن او گرفت۔ و ابو بکر بن ابی الدنیا و
ابو محمد الحرث بن ابی اسامہ التیمی از حدیث آموختند و او کتابے بزرگ و طبقات
صحابہ و تابعین و خلفا تا زمان خویش رقم زد و در واجبات بکار برد و او را پانزدہ مجلد
و ہم اورا کتابے دیگر است کہ طبقات صغیر نام دارد و او را ستباز و ثقہ بود و
مے گویند کہ تالیفات و اقدسی نزد چار کس فراہم آمد کہ اوّل شان کاتبش محمد بن سعد
بود۔ و ابن سعد در علم حدیث و روایت گرامی پایہ داشت و بسیارے از کتب در
حدیث و فقہ تالیف نمود۔ و حافظ ابو بکر خطیب مصنف تاریخ بغداد و در حق او نوشتہ
کہ محمد بن سعد نزد ما از ارباب عدالت بود و حدیثش بر راستی او گواہ است

چہ او در بسیارے از روایت احتیاطا بکار مے برد۔ واد از موالی حسین
 بن عبد اللہ بن عبد اللہ بن عباس بن عبد المطلب است و روز سہ شنبہ چہارم
 جمادی الثانی سنہ ۳۰ ہجری در بغداد وفات کرد۔ و در مقبرہ باب الشام بخاکش
 سپردند و دو و شصت سال عمر یافت خداے برود رحمت کناد۔ فقط

ترجمہ طبقات محمد بن سعد کاتب الواقی

نامہ اے ونبشتہ اے پیغمبر خدا ببادشاہان و دیگر صنادید

عرب و عجم بدعوت آنہا بسوے اسلام

چون پیغمبر خدا در ماہ ذی الحجہ ۱۲ سہ ہجری از جنگ حدیبیہ بان آمد قاصدان را بدعوت
اسلام بسوے بادشاہان بفرستاد و نامہا بایشان نوشت کہ گفتند اے پیغمبر خدا بادشاہان
نامہ را تا سہ ہجری نہایت بخوانند پس آنحضرت ہمدان روز خاتمہ سمین کہ نگینش ہم
از سیم بود و بر در سہ سطر "محمد رسول اللہ" کندہ بود و بدست آورد و
نامہا را بیدان خاتم ہجری زد و شش کسان را در یک روز بہ ماہ محرم ۱۲ سہ ہجری بفرستاد
و ہر یک ازین نامہ بران بہ زبان قومے کہ بسویش میرفت حرف زد و ن گرفت
سخت نامہ بر عمر و بن اُمیۃ الضمری بود کہ اورا سوے نجاشی بادوتا
نامہ فرستادہ بود دریکے از ان اورا بسوے اسلام خواندہ و چہیزے از قرآن درو
نبشتہ نجاشی نامہ را گرفت و بر دو چشمش نہاد و از تخت فرو آمد و بہ فروتنی بر زمین
پہشت پس سلمانی گرفت و شہادت حق بداد و گفت اگر میتوانستم بروے پیوستم
و در جواب نامہ از پذیرفتن و ورزیدن اسلام بردست جعفر بن ابی طالب
و گردیدن بجای رب العالمین گذارش کرد و نامہ دیگر زelman دادہ تا ہجہ اصحابش را باز فرستد
و اینکہ نکاح ام حبیبہ بن سفیان با آنحضرت بندد ام حبیبہ در ملک حبش باشو ہر خود

عبداللہ بن جحش الاسدی - مہاجرت کردہ بود - و شوهرش در کجافصلی گشتہ - و بہرہ -
 پس نجاشی بہ نھر بست و چہار صد دینار - عقد اسم جیبہ بانحضرت بست - و سامان مسلمانان
 و ہر چہ مے بایست ساز داد و ایشان را با عمرو بن امیہ الضمری بروستی سوار کرد و
 حقہ حاجی بخوات و ہر دو نامہ آنحضرت را دروے نمود و گفت تا این نامہا در حبش بمانند
 ایشان بخیر و برکت باشند -

و پیغمبر خدا - وحیۃ الکلبی را کہ ہم یکما ازانشش بود - بانامہ بہر دعوت اسلام -
 سوے قیصر فرستاد و فرمود کہ این نامہ را بدارے بصری بدہ - تا او قیصر برساند -

پس ہنگامیکہ قیصر بجا آوردن این تذکرہ - اگر رومیان بر فارسین چہرہ شوند - از قسطنطنیہ
 تا ایلیا پیادہ روم - در محض رسیدہ بود - دارے بصری نامہ را بہ قیصر سپرد - قیصر -

نامہ پیغمبر خدا بخواند و بزرگان روم را بدیریکہ در محض داشت طلب کرد و گفت اسی گروہ
 رومیان - آیا فلاح و راست روی را طلب گارید - و میخواہید کہ ملک شما بر جاے ماندہ میتوانید

کہ راہ راست بگیرد و نیک فرجام شوید - و انچہ عیسٰی بن مریم فرمودہ است بجاے
 آرید گفتند تا چہ چیز است - گفت باید کہ شما پیغمبر عہد بنی را پیروی کنید - ایشان چون

گوخران بر میدند و صلیب را بلند کردند - چون ہر قل این حالت معائنہ کرد - از اسلام
 ایشان ناامید گشت - و بر جان و ملک خود ترسید - پس ایشان را استمالت نمود - و گفت

انچہ گفتہ از بہر آن گفتہ - تا بنگرم کہ در دین خود چہ مایہ استوار ہستید - حالا انچہ میخواستم -
 از شما معائنہ کردم - پس رومیان بسجودہ اش درآمدند -

۳ پیغمبر خدا عبد اللہ بن خداوندی را کہ ہم کیے از ان شش بود سوے خسرو بفرستاد۔
 عبد اللہ میگید کہ چون نامہ پیغمبر خدا بودادم و بروے خواندند خسرو آن نامہ را گرفت و
 بدرید چون این خبر بہ پیغمبر خدا رسید گفت خدا یا ملکش را بچنین کار و مارا بگردان۔ و خسرو۔
 سوے باذان۔ کہ حاکمش بر زمین بود۔ فوان بفرستاد کہ از پیش خود دومرتو انا رسوا
 این مرد کہ در حجاز است بفرست تا خبرش بمن بیارند۔ پس باذان۔ قهرمانش۔ و یک تن
 دیگر را بنام۔ سوے پیغمبر خدا روانہ کرد۔ ایشان بہرینہ آمدند۔ و نامہ باذان را با آنحضرت
 بہرینہ آتختی تبسم فرمود و ایشان را سوے اسلام بخواند۔ و حالت آن بود کہ بازوے
 ایشان مے پرید۔ و فرمود امر و زبر وید۔ و فردا باز بمن میامید۔ تا از ارا دہ خویش باز گویم۔
 ایشان روز دیگر حاضر شدند۔ آنحضرت فرمود کہ شما سوی صاحب خود باز بروید و گوئید کہ
 دوش در ساعت ہفتم۔ از شب نیز دہم جمادی الاولی سہ ہجری۔ خداے من۔ غدیش
 را۔ کہ خسر باشد بگشت۔ و ایزد برتر و فرخندہ۔ پسرش را کہ شیر و بیہ نام دارد و بروے
 بگماشت۔ تا ملکش ساخت۔ ایشان طرف باذان باز گشتند۔ پس باذان و مردان
 بمن سلمانی گرفتند۔

۴ و پیغمبر خدا۔ حاطب ابن ابی بلتعہ اللخمی را کہ یکے ہم از ان شش بود۔ سوی
 متقوس کہ داراے اسکندریہ و بزرگترین قطبیان بود دعوت اسلام با نامہ گیل فرمود
 حاطب۔ نامہ را بہ متقوس سپرد۔ و اذ نامہ را بخواند۔ و با حاطب سخن خوش گفت۔ و
 نامہ را رفتہ و حقہ از علاج بہنا و صھرے برد۔ و کنیزیک خود را بہر دور باسخ نامہ بہشت

«من میدانستم پیغمبری باقی مانده است - و گمانم بود که از ملک شام برخیزد - فاصد ثار را گرامی داشتم - و دو دختران دوشینزه که آنها را در قوط پایتیه بزرگ است - و جامه و اثاثش کبر و سوار شوی پیشکش میفرستم - متعوقس - بیش ازین نکرد و اسلام گرفت پیغمبر خدا پدرباش را پذیرفت - و دختران را که ماریه - ام ابراهیم فرزند رسول الله و دیگران خواهرش شیرین بود - دسترخنگ که در آن زنان در ملک عرب جز او دیگر نبود - و او همان دلدل است - بدست آورد و فرمود که خبیث - بر ملک خود بخنجر کرد با آنکه ملکش را بقاء نیست - حاطب میگویی که مرا بمحمانی گرامی داشته - و نگذاشته که بر درش انتظار بکشم - و بیش از سه روز در آنجا نماندم -

و پیغمبر خدا شجاع بن وهب الاسدی را که هم کی الان ششش بود - سه وعده عارث ابی شمر الغسانی با نامه بهر دعوت اسلام گسیل فرمود - شجاع میگویی که در غوطه و شش با و پیوستم - و او سامان همانی قیصر - که از حمص به ایلیا - میرفت ساز میبارد و ویاسه روز بر درش ایستادم و بدربارش گفتم که من فرستاده پیغمبر خدا هستم گفت جز فلان در فلان روز که او بیرون آید با و نمی توانی رسید - و دربان که مردی بود و مری نام داشت - حالات پیغمبر خدا را بمن پرسیدن گرفت - من از صفت و دعوت رسول الله با و سخن میگفتم - و او را بگذازید - و گریه اش فرا گرفته - و گفته که من نجیل خوانده ام صفات این پیغمبر آشکارا در دلم میبینم - تصدیقش میکنم - و ایمان بدو می آورم اما نمی توانم که عارث خودم بریزم - هم او گوید که مری مرا گرامی داشته - و همانیم خوب ترین روش ساز داده -

روزے حارث برون آمد۔ وہ بہارِ شست و تلج بر سر نہاد۔ مراد ستورے دادند۔
 نامہ رسول اللہؐ و سپردم نامہ را بخواند و بر زمین زد۔ و گفت کیت کہ ملک از من بتانند۔
 من بسوے اوران میشوم۔ و گردین است اینک بدو میرسم۔ و فوان داد کہ لشکریان
 گرد آیند۔ و سامان شان سازد۔ و اسپان را فرمود تا فعل بندند۔ پس مرا گفت ہر چہ
 دیدی بصاحب خود برسان۔ و سوے قیصر از پیام من و آہنگ خود و خیر فرستاد۔ قیصر در
 پاسخ نبشت۔ کہ باید کہ سوے او زوی و از و دگذری۔ و با من در ایلیا بی چون
 پاسخ نامہ اش فرارسید۔ مرا بخاند و پرسید کہ تا کہ بصاحب خود میروی۔ گفتم فردا۔ پس
 فرمود تا صد مثقال زر بمن دادند و مری بن بخورد و مرا جامہ و نفقہ دادند و فرمود و گفت بہ
 پیغمبر خدا از من سلام برسان۔ چون آنحضرت رسیدم و سگدشت بگفتم فرمود و گش برآوشت
 و چون از مری سلامش گفتم و از گفتہ اش خبر دادم۔ فرمود راست گفت۔ حارث ابن
 ابی شمر سال فتح مکہ بمرد۔

قرہ بن عمر الجذامی کہ از طرف قیصر عالمی بود بر عمان۔ کہ از توابع بلقاہ است پیغمبر خدا
 با نامہ نوشت۔ او خود اسلام پذیرفت۔ و نامہ برے را کہ نامش مسعود بن سعد بود بایشکشتہ
 و نامہ بگذاشت ایمان خود بفرستاد۔ پیغمبر خدا نامہ اش بخواند۔ و از معاشش را قبول داشت۔
 و پاسخ نامہ اش نوشت و مسعود را و از وہ و نیم قویہ انعام فرمود کہ با پانصد درہم برابر آید۔
 و پیغمبر خدا سبط بن عمر العامری۔ را کہ ہم از ان شش بود با نامہ بہر دعوت اسلام
 سوے ہوزہ بن علی الخنفی بفرستاد۔ چون سبط بہر رسید ہوزہ او را فرود آورد۔

و در جا گفت و نامه بخواند - و جواب سخت داد - آناه بان سختی - و به پیغمبر نوشت که چیزی
که بسوے او بخوانی چه بایه خوش و دلش است - من شاعر و خطیب قوم خود هستم و عرب از
شکوه من بهیست دارند - پس مرا چیزی از فرمانروائی بدو نافرمانت نپذیرم - و سلیط را
بخشش داد و جامه از بافتاے هجره پوشانید - سلیط آن چیز را باز آمد - و پیغمبر را از گفته اش
خبر داد - و نامه اش بر خواند - پیغمبر خدا فرمود اگر سلیط از زمین طلبیده نه پذیرفته -
او خود هر چه در تنش بود بر باد گشت - چون آنحضرت بسال فتح باز آمد جبرئیل فرود آمد
و نهمرگ هوزده باد -

و پیغمبر را
عربان

و پیغمبر خدا عمر بن العاص را در ده ذی القعدة سه با نامه مقررده سوے
جعفر و عبد که پسران جلدی و از قبیلہ ازو بودند و بادشاه ازین هر دو جعفر بود -
بفرستاد - و ایشانرا سوے اسلام بخواند - عمر و میگوید که چون به عمان رسیدم سخت
خود را بعد رساندم که او بخیر تر و نرم خوی تر از برادرش بود - و گفتم که پیغمبر خدا را سوے
تو برادر تو فرستاده است - گفت برادر من هم بفرمانروائی و هم سال از من بزرگتر است -
ترا بدو می رسانم تا نامه ات را بخواند - پس فتم و چند روز برادرش ایستادم تا آنکه مرا بخواند -
رسیدم و نامه را بچنان سربسهر سپردم - پس مهرش برداشت - و از آن زمان انجام بخواند
و باز برادرش را و او نیز بچنان بخواند - لیکن برادرش را از و رقیق تر یافتیم - پس گفت مرا -
امروز بگذار و فردا باز بیا - روز دیگر باز رفتیم - گفت بهر چه مرا خواندی اندیشه کردم - آنچه در دلم
است اگر بگویم را بسرمه نامن تا توان عرب بشم و گفتم پس مرا فردا باید رفت چون صبحگمان

دانست که من هرگز نمیروم کس بمن فرستاد تا با او برخوردوم - پس خود و برادرش دعوت
 اسلام پذیرفتند - و تصدیق پیغمبر خدا کردند و مراد از اخذ صدقه فصل حکومت در میان شان
 مختار ساختند و در مقابلۀ دشمنان یا دوسمن گشتند - من از تو گلران ایشان صدقه میگیرفتم -
 و به بنویان ایشان باز میدادم - و همچنین در میان شان بودم تا از وفات پیغمبر خدا آگاهی یافتم -
 چون پیغمبر خدا از جعرانه باز آمد علایم بن الحضر می را با نامه بدعوت اسلام - سوے
 ۹ منذر بن ساوی البعدی که در بحرین بود بفرستاد - منذر در پاسخ نامه از اسلام د
 تصدیق خود گذارش کرد - و بنوشت که من نامه ترا بر اهل هجر بخواندم تا بر خنۀ را خوش آمد
 و پسندیدند و اسلام پذیرفتند و لخته را گوارا نیفتاد - و در ملک من نجوس دیو و مستند پس
 در بنیاب هر چه فرمان باشد من بفرست - پیغمبر خدا بد و بنوشت که تا تو نیکو کار هستی ترا از
 منصب تو بر کن نکنم - و هر که بکوش یهود یا نجوس بماند برو جزیه است - و آنحضرت بچوایان
 هجر نامه بفرستاد و اسلام عرض کرد و بنوشت که اگر نپذیرید - بر ایشان جزیه باشد و باز ان شان
 پیوند نکنند و زبایح شان نخورند - و آنحضرت ابوهریره را با علایم بن الحضر می فرستاده بود
 و در حق او به نیکویی وصیت فرموده - و سوے علایم نامه بنوشت و در و از احکامم زکوة اال
 و شمار و شتر گاؤ و گوسفند آگاهی بخشید - علایم آن نامه را بر مردمان بخواند و از ایشان زکوة بگرفت -
 و از غار پیغمبر خدا بر آئین قریش (بر عنوان تحریر) با سلام الله مے نوشت تا
 آنکه آیتہ اربعه فیها بسم الله مجزها و عرسلها نازل شد پس بسم الله نوشتن گرفت -
 سپس چون آیتہ قل ادعوا لله و ادعوا للرحمن - نازل گشت بسم الله الرحمن الرحیم نوشتن

آغاز نماز تا آنکه آید الله مسلمان و الله یسبح الله الرحمن الرحیم - فرود آمد - پس
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ نوشتن گرفت - و آنحضرت اصحاب را فرمود که صبحگاه همگان
 بمن بیایید و پیغمبر را عادت آن بود که پس از فریضه بام - نخته از مصلی برنخاسته و تسبیح و
 دعا مشغول بود - پس روئے اصحاب کرد و گردو گردو بوسوی گردو بفرستاد - و
 فرمود در کار خدا بحق بنگارش راست کار باشید - چه هر کرا چنینی از کار و بار مردان سپردند
 و انگه او ایشان بهی خواهی نکرد - خدا تعالی بهشت را بر روئے حرام فرماید - روانه شوید
 و چنان مکنید که فرستادگان عیسی بن مریم کم دهند - که ایشان بنزدیکان رسیدند و دوران را
 گذاشتند پس هر یک از ایشان زبان توأمی که سولش فرستاده شد حرف زد و
 گرفت - این واقعہ پیغمبر رساندند فرمود در کار بندگان آنچه برایشان از حقوق خداست
 این بزرگترین آنهاست -

و پیغمبر خدا نامه سوئے اهل یمن فرستاد که در ازا احکام اسلام و فرایض زکوٰۃ و مال
 و مواشی آگهی بخشید و اندر فرمود که با فرستادگانش که معاذ بن جبل و مالک بن مراره
 بود بمحاکمات پیش آیند و از رسیدن پیام آوردن ایشان و از آنچه رسانیدند - خبر داد و آنحضرت
 بنام بسیاران از اهل یمن نامه نوشت و نامشان برد - از آنجمله حارث بن عبدکلال است
 و شریح بن عبدکلال و نعیم بن عبدکلال و نعمان بن زید بن زید و معاقر و همدان
 و زرعہ بن زید بن زید که در حمیر پیش از همه اسلام پذیرفته بودند اسلام آورد - و ایشانرا
 فرمان داد که زکوٰۃ و جزیه بپردازند - و بمعاذ بن جبل و مالک بن مراره سپرد و بجا

ایشان نکوئی کنند۔ و مالک بن مرارة لاهل یمن از طرف خود پیام بیاخته بگذارش اسلام
 و اطاعت خود را بفرستادند۔ پس آنحضرت ایشان را بنیشت کہ مالک بن مرارة خیر را برساند و
 حفظ غیب کرد و همچنین پیغمبر سوے بنی معاویہ کہ از کندیہ بودند نامہ نوشت۔ و بسوے
 بنی عجم کہ از حمیر بودند دعوت اسلام نامہ فرستاد و در آن نامہ بود۔ بنوشت خالد بن سعید بن العاص۔
 و پیغمبر نامہ بدعوت اسلام سوے جبلہ بن الایمہ مک غسان بفرستاد و جبلہ
 اسلام گرفت و نامہ بگذارش اسلام خود را بدیہ بفرستاد و همچنان بر اسلام با نماند آنکہ در زمان خلافت
 عمر در بازار دمشق بایش برآے مردے مزن فیقتاد۔ مزن فی جوست و بر رخسار جبلہ۔
 تپانچہ نزد مزن فی را گرفت و کرد و پیش ابی عبیدہ بن الجراح بردند۔ و گفتند این مرد بر
 رخسار جبلہ تپانچہ زده است ابی عبیدہ گفت۔ پس جبلہ ہم بر روے او تپانچہ زدند۔
 گفتند آیا خوش بریزند گفت نہ۔ گفتند و تنش ہم بریدہ نشود۔ گفت نہ۔ خدایتعالیٰ لے جز
 بقصاص نفمودہ است۔ جبلہ گفت مے پندارید کہ من روے خود را باروے بزرگالہ
 کہ از عمق (کہ نام چشمہ الیت از بلاد مرینے) آمدہ برابر کنم این چه بکیشی است پس نصرانی
 گشت و بقوم خود باز رفت و در خاک و بوم روم بر سید۔ چون این خبر بہ عمر رسید۔
 گرازش آمد و بہ حسان بن ثابت گفت یا ابا الولید شنیدی کہ دوستت جبلہ بن الایمہ
 بنصرانیت باز گشت گفت اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ۔ آخر چہ پیش آمد گفت مردے
 مزن فی بر رخسار تپانچہ زد۔ حسان گفت جبلہ را همین بایستے۔ برین جن عمر برخواست
 و بدرہ تا دمیش کرد۔

۱۳ و پیغمبر خدا جبریل بن عبد اللہ البجلی را بہر دعوت اسلام سوے ذی الکلاع
بن تاکور بن حبیب بن مالک بن حسان بن تمیم و سوے ذی عمرو بفرستاد
این ہر دو مسلمان گرفتند۔ و ضریحہ۔ زن ذی الکلاع کہ دختر ابرہہ بن صباح بود نیز
مسلمان گشت و چون آنحضرت ایمان را پذیرود کرد جبریل نزد ایشان بود از ذی عمرو این خبر
شنیدہ بمیدینہ باز آمد۔ و پیغمبر خدا بہر معذکریک پسر ابرہہ فرمان فرستاد کہ ہرچہ از زمین
نولان۔ مسلمش بود و در حالت اسلام پیش بماند۔

۱۴ و پیغمبر خدا طہ استغف بنی الحارث بن کعب و اساقفہ نجران و سینہ
بہ را بہبان و کاہنان آسمانی بنوشت۔ کہ ہرچہ از قلیل و کثیر در دست ایشان از کار و ابر عباد نگاہ
و نماز و رہبانیت است ہمہ ایشان را است و پناہ خدا و پناہ پیغمبر خدا و ہیچ استغف را از استغفیت او و راہیہ
را از رہبانیت او و کاہنہ را از کمانت او بگردانم و نہ حق و حکومتی از حقوق و حکومتها
شان و نہ چیزے از آنکہ بر او بودہ اند اگر گون سازم تا دیکہ بر استکاری باشند و ہرچہ بزرگتر
شان است در و دست کرداری و زرند۔ نہ بر ایشان تتم رود و نہ ایشان تمامگار باشند بنوشت پیغمبر
و پیغمبر خدا سوے ربیعہ بن ذی مرہب حضرمی و بردارن و اعمام ایشان بنوشت۔

۱۵ کہ چہ از انما و نخلها و غلاما و چاہا و درختها و آبها و جوئها و سبزا و چوبہا کہ ایشان را در زمین
حضرت است در دست شان بماند و ہگی مال آل ذی مرہب رست و ہگی رہن کہ در زمین
شان باشد و نہ مال و نہ شاخہا و ہمہ از ان رہن حساب کردہ آید۔ و ہر کدیکہ از شمار بردارند کہے
از او باز پرس نخواہد۔ و خدا و پیغمبر خدا را در بر گراست و یا ذی آل ذی مرہب بزرگتر گروہ اسلام است

و ملک شان از جو زمین باشد و جان و مال ایشان .. ۱۵ .. همه رخصالت خدا و پیغمبر است - بنوشت معاویه -

۱۶ و پیغمبر خدا سوئے کسانی که از حدس الحکم اسلام آوردند بنوشت که هر که نماز بگذارد و زکوة بدین آورد و حقه خدا و پیغمبرش بدد و از شرکان کناره گیرد - در پناه خدا و محمد باشد - و هر که از دین برگشت - از دم خدا و محمد بیرون گشت و بر اسلام کسے که مردے مومن گواهی بدد در پناه محمد این نشیند و آئینه او مسلمان است - بنوشت عبداللہ بن زبیر -

۱۷ و پیغمبر خدا سوئے خالد بن ضمار الازدی - بنوشت که هر چه از زمین او را کلم بود در دوشش بماند برینکه ایمان آورد - سخاے بے نیاز و گواهی دهد که محمد - بنده و پیغمبر خداست و برینکه نماز گذارد و زکوة بدد و روزة رمضان بدارد و حج کعبه برود و هیچ بکارے را پناه ندهد و در شک نیفتد - و با خدا و پیغمبرش راست کار باشد - و با دوستان خدا دوست باشد و دشمنانش را بدشمنی گیرد و بر محمد که پیغامبر خداست - اینست که دشمنانش را از جان و مال و اهل شان باز دارد - و اینکه خالد در دم خدا و پیغامبر خداست تا دمیکه اینهمه سجا آرد - بنوشت ابی -

۱۸ و پیغمبر خدا عمر بن خرم را چون بیهمن میفرستاد - و ما نے بنوشت که در دوازدهم و آئین و افیض و حدود اسلام آگهی بخشید - و ابی بنوشت -

۱۹ و پیغمبر خدا سوئے نعیم بن اوس برادر تمیم الداری بنوشت که از زمینش م جبری و عینون با هکلی قریه هے وے چنه زمین نرم و چنه سنگ لای و چکه بها و چکه شتا و چاه ها و چه گاوها همه را باشد و پس بکت اولادش برسد و مکه رادر و منازعت نباشد و کسے در و بجور

دریابد و هر که ایشان ستم کند - و از ایشان چیزی بستاند بر دے نفرین خدا و فرشتگان دمزدن بنوشت - علی -

۲۰ و پیغمبر خدا سو حصین بن اوس الاطلی بنوشت که او را فرغین - و ذات الاعشاش بنشید و کسے در و نمازعت نکند - بنوشت علی -

۲۱ و پیغمبر خدا بنی قریه بن عبد اللہ بن ابی نجیح البنہا نمیین را بنوشت که ایشان را زمین مظلله بنشید و زمین نرم و چپ که و چپک باهکی چراگاه خاصه ایشان باشد که درو موآی خود را بچرانند بنوشت - معویة -

۲۲ و پیغمبر خدا بنی ضباب را که از بنی الحارث بن کعب بود - بنوشت که ایشان را سیاه زمین بلند آن و کسے را در و نمازعت نباشد تا زانیکه نماز بکنند و زکوة بدین دو

فرمان خدا و پیغمبرش بر بند - و از مشرکین کناره جویند - بنوشت مغیره - و پیغمبر خدا زیر دین طفل حارث را بنوشت که زمین حصه بجملگی او را باشد و پیچیک را در و مزاحمت نباشد و او را که نماز بگذارد و

زکوة بدد و با مشرکین بر سر جنگ باشد بنوشت جهم بن الصلت و پیغمبر خدا بنی فکان بن ثعلبه را که از بنی الحارث بودند بنوشت که زمین خمس از ان ایشان باشد و از اندیشه جان مال

خود اکین نشیند - بنوشت مغیره - و پیغمبر خدا عبد یغوث بن و علة الحارثی را بنوشت که در حالت اسلام زیر وانش باشد - هر چه از زمین و متاع که در دستش بوده - تا دمی که نماز بگذارد و زکوة

بدون کند و از غنیمت خمس بدد و بر ایشان هیچ عشر و حشر نباشد - و همین فرمان بهر پیروانش بود بنوشت - ارقم بن ابی الارقم المخزومی - و پیغمبر خدا بنی زیاد بن الحارث الحارثین - را

بنوشت که مرایشانرا باشد - جماع و اذنیه - و ایشان ایمن باشند تا دیکه نماز گذارند
 و زکوة بدهند و با مشرکان بر سر پیکار باشند - بنوشت علی - و پیغمبر خدا نیز بدین المجل
 الحارثی را بنوشت که ایشان راست زمین نمره و آنخوراے اود و اودی الرحمن - از میان
 بیشه آن در قوش بنی مالک هیچ عشر و حشر نیست - بنوشت مغیره بن شعبه - و پیغمبر خدا
 قیس بن الحصین بن ذی الغضنه را بنوشت که برادرانش بنی الحارث و نیز بنی نهد
 در امان هستند و پناه خدا و پیغمبرش در آمدند و از عشر و حشر آزاد باشند - تا زانیکه نماز نکنند و
 زکوة بدهند و از مشرکین بر کران باشند و خود را مسلمان گویند و در مال خود مسلمانان را حق
 ندارند و بنوهند با بنی الحارث هم سو گند بودند - و پیغمبر خدا بنی قنان بن زید الحارثین
 را بنوشت که مرایشان راست زمین ضرود و جویهاے او تا زانیکه نماز گذارند و زکوة برون کنند
 و از مشرکان دور باشند و راه را پر امان دارند و خود را مسلمان گویند - و پیغمبر خدا عاصم بن
 الحارث الحارثی را بنوشت که مراد را باشد گیاه وادی را کس - کسے در و نمازعت نکند -
 بنوشت - ارقم -

پیغمبر خدا سوے آنکه از بنی معاویه بن جریول الطائی مسلمانان شدند بنوشت
 که هر که نماز کند و زکوة بدهد و سربازان خدا و پیغمبرش بنده و از غنیمت خمس خدا و سهم پیغمبرش
 برون کند - و از مشرکین بیونگ بسند و خود را مسلمان گوید - در پناه خدا و پیغمبرش ایمن نشیند
 و در دست شان بماند هر چه مسلمایشان بوده است و تا بجاییکه گویند باے شان از با تم تا شام
 بیاید و برود - بنوشت زبیر بن العوام -

و پیغمبر خدا عامر بن اسود الطائی را بنوشت که مرا در او قوم و را سپرده شد هر آنچه مسلم ایشان
 بوده از بلادشان و آبهاے شان تا دمیکه نماز گذارند و زکوة بدهند و از مشرکین بر کران باشند
 بنوشت پیغمبر خدا - و پیغمبر خدا سوے بنی جوین که از طے بودند بنوشت که هر که از ایشان ایمان
 آورد بخدا و تعالی و نماز گذارد و زکوة بدهد و از مشرکین بر کران نشیند - و سر بر خط فرمان خدا
 و پیغمبرش بهند و از غنیمت خمس خدا و سهم پیغمبر خدا بیرون کند - و اطهار اسلام کند - و را پناه خدا و
 پیغمبر خداست - و زمین شان و آبهاے شان و هر آنچه ایشان را مسلم بوده و تا سجا نیکه گو سپندان
 از با تم تا شام برود در دست شان بماند - بنوشت پیغمبر خدا - و پیغمبر خدا بنی معن طائی را بنوشت
 که از ان ایشان باشد هر چه مسلم ایشان بوده از بلادشان و آبهاے شان و تا سجا نیکه گو سپند
 از با تم تا شام برود و ما دم که نماز گذارند و زکوة بدهند و سر بر فرمان خدا و پیغمبرش بهند و از مشرکین
 بر کران باشند - و خود را مسلمان گویند و راه را پر امن دارند - بنوشت - علاء و - و گوا ه شد -
 پیغمبر خدا سوے بنی اسد - بنوشت " بسم الله الرحمن الرحيم - از محمد بنی
 سوے بنی اسد - السلام علیکم - بر شماستایش خدا نیکه جز او خداے دیگر نیست - و خوشخوا هم -
 پس آنکه شما را آبها و زمین طے نے و تنوری ایشان گردید - زیرا که در آبهاے شان - شما را حقے
 نبود - و در زمین ایشان جز به دستور و اخل نشوید - و هر که سلازین فرمان به پیچید از پناه محمد
 بیرون رفت و باید که قضای بن عمر از سیرکار خود برنجیزد - بنوشت خالد بن سعید -
 پیغمبر خدا سوے جنادة الازدی - و قوش و پر وانش بنوشت - که تا دمیکه نماز نکنند و
 زکوة بدهند و سر بر فرمان خدا و پیغمبرش بهند و از غنیمت - خمس خدا و سهم پیغمبرش - بیرون نکنند -

۲۴

۲۵

و از مشرکین جدا باشند - در پناه خدا و پناه محمد بن عبد الله هستند - بنوشت - ابی -

۲۴ پیغمبر خدا سوسه ندیم که از قضاعه بود و سوسه جدا هم یک نامه بنوشت و در آن نامه از احکام صدقه آنگی بخشید و فرمود که فرستادگانش که ابی و عیینه بودند یا هر که فرستاده ایشان باشد - صدقه و خمس را بپسند -

۲۵ پیغمبر خدا سوسه بنی زرعه و بنی ربيعة که از جمیعینه بودند - بنوشت که ایشان بر جهان و مال خود با این هستند - و اگر کسی بر ایشان تهم کند یا بجنک بر نخیزد که جنگش بهر حفاظت دین و اهل - نبود و اوری شان کرده آید و از صحرا نشینان ایشان تا لکو کار و دیر هیزگار باشند همان حقوق مسلم است که شهریان ایشان راست - و خداست که از و اوری خواسته آید -

۲۸ پیغمبر خدا بنی حبیل را که از قوم بلعی بودند بنوشت که همانا ایشان دو دمانه از قریش و آنکه از عبد مناف هستند پس هر چه قریش را رسد هم ایشان رسد - و هر چه بر قریش است بر ایشان هم است بر ایشان بیع عشر و حشر باشد - و هر چه در دست داشته باشند برقرار بماند و ایشان بکار زکوة از نصر و سعد بن بکر و شماله و هذیل باشند - و برین سخن عاصم بن ابی صفی - و عمر بن ابی صفی و اعجم بن سفیان و علی بن سعید - بر دست پیغمبر خدا بیعت کردند و عباس بن عبد المطلب و علی بن ابی طالب - و عثمان بن عفان - و ابوسفیان بن حرب گواه شدند -

۲۹ پیغمبر خدا هر کسانیکه از اسلام خراعه اسلام گرفتند بنوشت که هر که نماز کند و زکوة بدو دهد و دین خدا راستکاری پیش گیرد - اگر کسی بر ایشان با جنگ ظلم بر نخیزد - ایشان را و اوری کنیم و بر ایشان است

که چون خوانده شوند یا در پی پیغمبر خدا بر خیزند و با دین شینان ایشان با شهریان درین
 حقوق انباز هستند و هر کجا باشند مباحث کرده شوند بنوشت علامین الحضری - و گواهند -
 پیغمبر خدا - عو سجدین حرمله الجمنی را اینچنین بنوشت - بسم الله الرحمن الرحیم -
 این بنوشته هر آنست که پیغمبر خدا - عو سجدین حرمله الجمنی را پاره از موضع ذوی المروة بخشیده
 و آن زمین در میان بلکته و مصنعه تا حفلات و تا جده که جبل القبله باشد که را ایشان مناعت
 نزد هر که دعوی کند و عویش باطل و حق حق شان باشد بنوشت - عقبه - و گواهند -
 و پیغمبر خدا بنی شنیخ را که از جمعیته بودند بنوشت - بسم الله الرحمن الرحیم - این است
 آنچه بنوشت است محمد بنی بنی شنیخ را که از جمعیته اند بنوشت ایشان را هر چه ایشان از زمین صفینه -
 نشان کردند و هر چه کاشتند پس اگر کسی بدعوی بر خیزد و عویش هیچ و حق حق شان باشد
 بنوشت علامین عقبه و گواهند - و پیغمبر خدا بنی جر مزین ربیعیه را که از جمعیته بودند بنوشت
 که ایشان در مزد بوم خود ایمن نشینند و هر چه مسلم شان بود و همچنان در دست دارند بنوشت پیغمبر
 و پیغمبر خدا سوے عمرو بن معبد الجمنی و بنی الحرقه که از جمعیته بودند و سوے بنی الجر مز -
 بنوشت که هر که اسلام گرفت و نماز بر پا کرد و زکوة او کرد و فرمان خدا و پیغمبرش پذیرفت و انیت
 خمس خدا و سهم پیغمبر را (که صفی گویند) بیرون کرد و بر اسلام خود مقرر است و از گروه شکرین
 بر کران یابن گردید - و بزمار محمد آمد و هر چه بد ایشان از قرض مسلمانی باشد لاس المال - لازم
 آید - و را در رهن بر غاست - و زکوة اثار ده یک آمد و هر که با ایشان پیوست - درین حقوق
 انباز ایشان است -

۳۱ پیغمبر خدا سوے بلال بن الحارث المزنی بنوشت کہ مراد نخل درین جزعہ درین نخل
ذی المزارع کہ ہذا بر آنت دہر چہ از افرا کشا و رزیت و زمین مصنفہ و نیستان و بیشہ -
بخشیدم - بشرط آنکہ راست گوی باشد - بنوشت - معویہ -

۳۲ پیغمبر خدا سوے ہذیل و بسر و صنادید بنی عمرو بنوشت انا بعد من گاہے سبحان
شما آزارے نرساندہ ام و نہ باز دیکان شما بستیدہ و افتادہ - و در چہ تھا امہ - شما پیران شما
(از مطمین) برین گرامی تر و برشتہ نزدیکتر ہستید - زین پس آنکہ برائے ما جرین شما ہان
پسند داشتہ ام - کہ بہر خود - اگر چہ در زمین خود ہجرت کنند - الا اینکه ساکن مکہ باشند یا عمرہ
بستہ یا ہرج بیرون شدہ - زیرا کہ تا با شما صلح کردم و گیارہ دیش نخواستہ - شما از طرف من
این ہستید - و دیگر آنکہ علقمہ بن علاثہ دو و پسران ہو ذوقہ اسلام پذیرفتند و ہجرت آمدند
و از طرف پیران خود کہ حکمرانہ باشند بیعت کردند - و ما و شما در حلال و حرام از یکدگر ہستیم و بن خدا
باشما چہیزے نہ است نلفتہ ام - و خدا شما را دوست دارد - و درین نامہ پیغمبر خدا سلام ننوشت چرا کہ
این نامہ را پیش از ان فرستادہ کہ سلام بر دے فردا آمد - و پیغمبر خدا سوے خالد بن خالد
بن ہو ذوقہ و پیرانش کہ عامر بن حکمرانہ بودند بنوشت کہ ایشانرا از زمین مصباۃ - تا مقام
زنج و کوآبہ - بخشیدم - و خالد بن سعید - بگاشت -

۳۳ پیغمبر خدا سوے مسیلکہ کذاب - بہر دعوت اسلام بہت عمر و بن امیتہ الضمری -
نامہ بفرستاد مسیلکہ در جوابش بنوشت کہ "من نیز ہجو تو پیغمبر ہستم" و از پیغمبر خدا خواست کہ
ملک را در میانہ ہم قسمت کند - و ذکر کرد کہ قریش توے ہستند - کہ راستی نمے ورزند - پس

پیغمبر خدا جلالش یلاد و فرمود۔ بروے نفرین خدا بکنید کہ خدا بروے نفرین کن۔
 و یا و نبوشت "نامہ ناراست تو کہ درو بر خدا بتعالی دروغے بافته کہمن رسید۔ زمین خدای راست
 از بنکان خدا ہر کرا خواہد پسرد۔ ویر ہیز گاران نیک فرجام ہستند۔ و سلام ہر کسے کہ راہ راست
 بگفت۔ این نامہ را بدست سائب بن العوام کہ برادر زبیر بن العوام بود بفرستاد۔
 پیغمبر خدا م۔ سلمہ بن مالک بن ابی عامر سلمی را کہ از بنی حارثہ بود نبوشت
 کہ او از زمین مدفو بخشید۔ کسے را بروے دعویٰ نرسد و ہر کہ بدعویٰ بر خیزد دعویٰ ہیچ
 و حق حق ادا نشد۔ و پیغمبر خدا عباس بن مرداس سلمی را نبوشت کہ مر اورا مدفو بخشید۔
 پس کسے کہ بدعویٰ بر آید او را حقے نباشد۔ نبوشت علاء بن عقبہ۔ و گواہ شد۔

۳۳

و پیغمبر خدا ہودہ بن نبیثہ سلمی را کہ از بنی عضیہ۔ بودند نبوشت کہ زمین جعفر ہلگی
 او را بخشیدہ شد۔ و پیغمبر خدا بہر اجب کہ مروے از قبیلہ سلیم بود نبوشت کہ او از زمین
 فاس بخشید۔ نبوشت ارقم۔ و پیغمبر خدا را شد بن عبدالمسلمی را نبوشت کہ او را دو پرتاب
 تیر و یک پرتاب سنگ از زمین رہا ط بخشیدہ و کسے را دروے دعویٰ نرسد۔ و ہر کہ بدعویٰ بر خیزد
 دعویٰ ہیچ و حق حق ادا نشد۔ بگاشت۔ خالد بن سعید۔ و پیغمبر خدا۔ حرام بن عبدعوف
 را کہ از بنی سلیم بود نبوشت کہ زمین او را و ہر چہ از کوہاے اوست ویرا بخشیدم۔ و کسے را
 نمی رسد کہ بر ایشان ظلمے بکند یا ایشان بزرگے ظلم کنند۔ نبوشت خالد بن سعید۔

پیغمبر خدا نبوشت۔ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ این نبشتہ۔ انت کہ نعیم بن مسعود بن رخیلہ
 الاشجعی از بے یاور دی وہی خواہی مخالفت کرد تا و نمیکہ کوہ اُحد۔ بر جایش نامہد۔ و سحر ساحلش را

۳۵

تر دارد - علی بنگاشت -

۳۶ پیغمبر خدا زبیر بن العوام را بنوشت - بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ - این نوشته است از محمد رسول اللہ بزبیر بن العوام که من با و کوه باراهم بالا نوشیدیم کس بدعوی برخیزد - علی بنگاشت -

۳۷ پیغمبر خدا جمیل بن زلم العدوی را بنوشت که مرا در زمین ردام بخشیده شد - کس بدعوی برخیزد - علی بنگاشت -

۳۸ پیغمبر خدا حصین بن فضالہ الاسدی را بنوشت که مرا در زمین لرام و کشته بخشیده شد - کس را در دستگیره نباشد - پیغمبر بن شعبه - بنوشت -

۳۹ پیغمبر خدا بنی غفار را بنوشت که ایشان از مسلمانان هستند - آنچه بر مسلمانان و بر مسلمانان باشد - هم بر ایشان و بر اے ایشان باشد - و پیغمبر خدا جان و مال ایشان را در پناه خدا و پیغمبرش گرفت و در مقابلہ کس که بایشان بجنگ پیشدستی کند و آویزش او هر دین نمود یا وری شان کرده آید - و ایشان نیز بیاوری پیغمبر خدا بیایند چون خوانده شوند - و بر ایشان یا وری او فرض باشد جز آنکه تنیز از هر دین باشد و همچنین باشند تا و میکہ سحر ساحلش را تر دارد - این نوشته دستاویز گناہی نتواند شد -

۴۰ پیغمبر خدا بنی ضمیر بن بکر بن عبد مناة را که از کنانه بودند بنوشت بر جان و مال خود از هر کسی باین باشند - و در مقابلہ کس که ایشان را بسجور ذل گیرد و جنگش در راه خدا نبود - یا وری شان کرده شود - و نیز بر ایشان یا وری پیغمبر گزیر است - تا و میکہ سحر ساحلش را تر دارد - و چون

پیغمبر خدا ایشانرا بخواند بیایند و برین سخن ایشان در پناه خدا و پیغمبرش باشند و یادوری
نیکو کاران و پرہیز گاران ایشان کردہ آید۔

پیغمبر خدا مرہلال را کہ داراے بحرین بود بنوشت باتو مرا سرکشتی ست کہ
ستایش خداے یگانہ و بی مانند بتو عرضہ میدہم۔ و براہش ترا میخوانم بخدایتعالی
بگردد و فرانش پذیرد۔ و بجماعت درآے کہ بہترست بہر تو۔ و سلام برکے کہ راہ رست گرفت۔
و پیغمبر خدا سوے آسخت بن عبد اللہ کہ داراے ہجو بود بنوشت کہ اقصرع با

نامہات و مفاہشت کہ بہر قوم خود کردی برسید۔ سفارشت را پذیر فتم و پیام آوردت را کہ
اقصرع باشد بخنہ نیکہ از قومت برسانید۔ راست شمر دم۔ پس شاد باش کہ ہر چہ خواستی
یافتی۔ گوے منیم کہ او را عامل گردانم۔ و تو بمن بیاے۔ اگر بیائی گرا می کنت و گرنیائی
ہم گرامی دارم۔ دیگر آنکہ من از کسے از مغانی نخواہم۔ انا اگر تو چیزے بفرستی پذیر دارم۔
و عمل من ترا ستودہ اند و ترا وصیت میکنم بہ بہترین روشے کہ ہستی از التزام نماز و
زکوٰۃ و پیوندن جتن با مسلمانان۔ و من قومت را بنام بنی عبد اللہ نامی کردم پس ایشانرا
بنماز و نیکو کاری بفرماے و شاد باش سلام بر تو و قوم تو کہ مؤمنین ہستند۔ و پیغمبر خدا سوے
اہل ہجر۔ بنوشت کہ انا بعد شمارا در کار خداے تعالی و نفس شاد و حیت میکنم کہ پس از آنکہ
راہ راست گرفتید۔ گمراہ نشوید و پس آنکہ گذار شکران شایا بدند و من بایشان جز آن نکردم
کہ ایشانرا خوش آمد و اگر بسخت گیری کارے بستم شمارا از ہجر بیردن میکنم پس غائبان را
پوزش پذیر فتم و بر حاضران بخشودم۔ بایکہ یاد کنید۔ منتہاے کہ خدایتعالی بر شما بنہاد۔

دیگر آئکہ از کار شام بن آگهی رسید۔ پس ہر کہ از شما نگوئی کند بزرگ بدان بروئے نگیرم و چون علکان
 ازین حالت برودند۔ بفرمان شان ہمید۔ و بر احکام خدا و در اہش یاوری شان کنید۔ ہر کہ از شما
 کار بنیکو خواہد کرد نہ پیش خدا گم خواہد شد۔ نہ پیش من۔ و پیغمبر خدا سوئے منذر بن
 ساوی اینچنین بپوشت۔ کہ فرستاد گام ترا بست و دند۔ پس ما و امیکہ نکو کار باشی بجائے تو
 نگوئی کہ ہم و ترا بر کارت برقرار دارم۔ و باید کہ خدا پیغمبر از را ہی خواہ باشی و السلام۔ و این نامہ
 را بہت علاء بن الحضر بنی بفرستاد۔ و پیغمبر خدا سوئے منذر بن ساوی۔ نامہ دیگر بفرستاد
 پیغمبر بنی کہ سوئے توقلامہ و ابوہریرہ را بفرستاد۔ پس ہر چہ از جزئی زمین خود
 فراہم کردہ باشی یا شان حوالہ کن۔ و السلام۔ بنگاشت ابی۔ پیغمبر خدا سوئے علاء بن
 الحضر بنی بپوشت کہ من سوئے منذر بن ساوی کسے را فرستادہ ام کہ ازوئے ہر تقدیر
 کہ از جزئیہ فراہم کردہ باش بگیرد پس ترا باید کہ رود آئندہ و ہر چہ تو خود از صدقہ و دہیک گرد
 کردہ باشی بفرستی۔ و السلام۔ بنگاشت ابی۔

۴۳ و پیغمبر خدا سوئے صفراط استف بپوشت۔ سلام بر کسیکہ ایمان آورد و پس آئکہ
 عیسیٰ بن مریم روح اللہ و کلمۃ اللہ است کہ سوئے مریم کہ با کبازش فردا انگد۔
 و ن ایمان بیدارم بخدا ہر چہ بر من بفرستاد و ہر چہ سوئے ابراہیم و اسمعیل و اسحاق و
 و یعقوب و اسباط فرستاد۔ و انچہ موسیٰ و عیسیٰ را بداد و ہر انچہ پیغمبر ان از خدا
 خود یافتند۔ خداے یگانہ کہ ما و را پرستاریم۔ و سلام بر آنکہ راہ راست گرفت۔ و این نامہ را
 بہت و حبیہ بن غلیفہ العکلی بفرستاد۔

و پیغمبر خدا سومی بنی جبنیه - که یهودان متقنا باشند - و سوے اهل مقنا
 (که وضعی است نزدیک ایله) بنوشت که اما بعد فرستاده شتانزد من آمد و باز سوے شما
 میزد و پس چون این نامه لم بشمار برسد - شما این باشیید و شما از دست خدا و پیغمبر خداست
 و پیغمبر خدا از دیدهای شما در گذشت و همه گناهای شما بیا میزدید - و شما در ان خدا و پیغمبرش
 هستیید - هیچ جفاے و عداوتی بر شما نرود - و پیغمبر خدا از شتر و شمنان شما را همچو خود نگمارد و
 بهیچ کرایع و غلام و اسلحه و مال شما در دست پیغمبر خداست مگر از آنچه خود یا دوستا و گانش برگزید
 کردند - و زین پس از هر چه نخل شما بار آرد و هر چه از دریا شکار کنید و هر چه زنان شما برسند -
 چهارم دادن لازم باشد و سپس از هر گونه جزیه و تحفه آزاد گردید - پس اگر بشنودید و پذیرید بر پیغمبر خدا
 لازم آید که بزرگان شما را گزائی دارد - و گنه گاران شما را بیا میزد - و سپس بمومنان و مسلمانان - آنکه
 هر که سوے اهل مقنا بیه نیکوئی برود و بهر او نکو باشد و هر که بدی برود و بهر او بد باشد - و عالم
 شما هم از شما باشد - یا از خویشان پیغمبر خدا - والسلام

و پیغمبر خدا سومی سخت بین رویه و سر داران اهل ایله بنوشت که باشا آشتی است
 ستایش خداے بے ان باز که جز او خداے دیگر نیست بر شما میخوانم - باشا جنگیدن ندارم بے آنکه
 از پیش آگهی نفرستم - پس اسلام گیرید یا جزیه بپذیرید و فرمان خدا و پیغمبرش و فرستادگان
 پیغمبرش بپذیرید - و فرستادگان شما را بزرگ دارید - و جامه خوب بپوشانید که لباس جنگ
 نباشد - و زید را جامه خوب در بکنید - پس اگر فرستادگانم خوشنودند من هم خوشنودم و اگر من
 زید را جزیه آگاه است پس اگر میخواهید که برویج و امن باشد - سر فرمان خدا و پیغمبرش بنهید -

تا از شما یکی حقوق عرب و عجم جز حقوق خدا و پیغمبرش باز دارم - و اگر فرستادگانم را باز
 گردانید می - و خوشنود نکردی - دیگر از شما هیچ نخواهم پذیرفت - تا آنکه بجنگ - بر پیغمبر
 و خود را نلگیرم و بزرگان را خونریزم - چرا که من بر راستی فرستاده خدا هستم - ایمان میدارم
 بر خدا و کتابهایش و پیغمبرانش و مسیح بن مریم و اینکه او کلمه الله است و ایمان میدارم که او
 پیغمبر خداست - فرمان بپذیرید - پیش از آنکه ترازیان رسد - چمن در حق شما فرستادگان
 را وصیت کرده ام - و حرمله را سه شتر بار جو بدید - و حرمله بهتر شما هر آینه سفارشگراست -
 و اگر مرا با خدا نبود هیچ بشما ننوشتیم - تا آنکه لشکر مرا بر سر خود می یافتند - و اگر شما
 فرمان فرستادگانم را پذیرفتید در پناه خدا و محمد و هر که از اوست درآمدید و فرستادگانم
 شریل - و آبی و حرمله و حریش بن زید الطائی هستند - پس هر چه ایشان
 با شما معاشرت کنند بر آن رضا دادیم - اگر فرمان بردید در پناه خدا و پیغمبرش آمدید - و اهل مقنا
 را سامان سفر سازد و جید - که بزد و بوم خود بردند - و بر شما سلام باشد - اگر فرمان پذیرفتید -
 گرد می آید و با شما از کنانه و مزینه و حکم و قاره با پیران خود که غلامان بودند -
 در کوه تهامه جا گرفته بودند - پس چون پیغمبر خدا توفیق یافت ایشان سفارتی بر آنحضرت
 فرستادند - پیغمبر خدا را با سخا به ایشان نوشت - بسم الله الرحمن الرحیم - این نوشته است
 از محمد بنی پیغمبر خدا بر اے بندگان خدا که در قیقا هستند چنین که اگر ایشان ایمان آورند
 و نماز برپا کنند - و زکوٰه بدهند - بندگان ایشان آزاد شوند - و مولا ے شان محمد باشد -
 و اگر از قبیل باشند یا از با و سپرده نشوند - و هر خونیکه ریخته باشند یا مال که گرفته باشند

هم ایشان را باشد - و هر چه از قرض بر کسی داشته باشند - ایشان را باز داده شود و هیچ
کس نمی دزد و بر ایشان نرزد - و ایشان را درین کار دقت خدا و دقت پیغمبرش باشد -
و السلام علیکم - نوشت ابی بن کعب -

پیغمبر خدا باشندگان موضع کیرا چنین نوشت - بسم الله الرحمن الرحیم -
این نوشته ایست از محمد پیغمبر خدا بر اسی بنی قادی که ایشان زنهاری مهتند و بر ایشان
جزیه است و تعدی نباشد و از جماعه وطن امین باشند - شب این پیمان را درازی
بخشد - و در زار استواری دهد - نوشت خالد بن سعید - و پیغمبر بنی عریض
را که قوی از یهود بودند نوشت - بسم الله الرحمن الرحیم - این نوشته ایست از محمد پیغمبر خدا
بنی عریض را که غریب است از پیغمبر ده شتر بارگندم و ده شتر بار جو - در موسم درو
و پنجاه شتر بار خرما هر سال - بهنگامش بدهند و هیچ ستم بر ایشان نخواهد رفت -
نوشت خالد بن سعید -

ابو العلاء گوید که با مطرف در بازار شتران رفته بودم که اعرابی با پارچه ادرسیه با
اینان بیامد و پرسید از شما که خواندن میتواند گفتیم آری من میتوانم - گفت بگیر این را که
نوشته پیغمبر خداست گرفت و بخواندم نوشته بود - بسم الله الرحمن الرحیم - این نوشته ایست
از محمد النبی - بنی زهریر بن افیش را که قبیلۀ از عسکل باشند که اگر ایشان گواهی دهند
که جز خدایتعالی ندانند و یگانه است و محمد پیغمبر است و از مشرکین بگسلند - و در نهایت خمس خدا
و هر چه پیغمبرش و صفیه و قرار دهند - در پناه خدا و پیغمبرش باشند - یک از ما بگفت - از پیغمبر خدا

چیز شنیدہ کہ باروایت مبنی گفت آری۔ گفتند رحمت اللہ بازگو گفت شنیدم کہ آنحضرت میفرمود ہر کہ خواہد نہ رنگ از دلش بزداید باید کہ روزہ رمضان و سہ روزہ دہرہ راہ بدارد۔ مردمان مایکہ از ما بگفت۔ این سخن را از پیغمبر خدا شنیدہ۔ گفت مے بینم کہ شما مے ترسید کہ از پیغمبر خدا گم دروئے گویم دیگر شمار واسیتے نکنم۔

۴۹ پیغمبر خدا سوے ابی ظبیان از دمی کہ از غامد بود۔ نامہ بفرستاد و او را دوش راسوے اسلام بخواند ابو ظبیان اسلام بپذیرفت و باتے چند از قوش کہ مخفف و عبد اللہ و زہیر بنو سلیم و عبد شمس بن عقیف بن زہیر بودند در مکہ با آنحضرت رسید۔ در مدینہ۔ محسن بن مرقع و جندب بن زہیر و جندب بن کعب بار دیگر با آنحضرت باز خورزین پس از ایشان حکم بن معقل با چل تن در مکہ با آنحضرت رسید۔ پیغمبر بہ ابی ظبیان نامہ نوشت و او بشرت صحبت ارجمند شد و زمان خلافت عمر بن الخطاب را دریافت۔

۵۰ ازا جانیان۔ مردے کہ ادرا حبیب بن عمرو میخوانند یہ پیغمبر خدا آمد۔ آنحضرت را اورا نامہ نوشت چنین کہ این نبشتہ است از محمد پیغمبر خدا حبیب بن عمرو را کہ برادر اجاء است و انما را کہ از قوش اسلام گرفتند کہ تا نماز کنند و زکوٰۃ بدہند ہمہ مالما و آبہا۔ شان چہان در دست شان بماند۔ چہ شہریان و چہ بادین شیان۔ برین است پیمان خدا و دست پیغمبر خدا۔

۵۱ از بنی بختہ کہ تو مے از طے باشند۔ مردے کہ نامش ولید بن حبار۔ بود

با حضرت رسید و اسلام گرفت و آنحضرت او را پیغمبر بنوشت که در جبلین نزد اهل ایشان موجود است -

۵۲ پیغمبر خدا سوے سمعان بن عمر العرفی نامه بفرستاد و سمعان آن نامه را چون قومه بر دل خود بدوخت - و ازینجا ایشانرا بنام بنو الرافع بخوانند - پس چون سمعان مسلمانان گرفت نزد آنحضرت آمد و گفت ۵

باسوء ذنبا اذا تیتک من دح

اقلنی کما اھنت ورحا لم کن

یعنی چنانکه ورد را پناه دادی اگر گناه من هم در گذری که من از ورود گناه کمتر نبوده ام +
آورده اند که چون بعرفی نامه پیغمبر خدا رسید آنرا بدو خود بردوخت - دخترش گفت همانا بر تو بلا فرود آید از سر و در عجب نامه بتو رسید و آنرا بدو خود بردوختی - و چون لشکر پیغمبر خدا بردگداشت - و هگی مال و متاعش را بشارت برد پیش پیغمبر خدا آمد و اسلام گرفت و سرگذاشت بنمود - آنحضرت فرمود پیش از آنکه مسلمانان ازین متاع بهره خود بگیرند هر چه بدست بیفتد تو بان متقی تر هستی -

۵۳ چون فروه بن عمرو الجذامی که از طرف روم بر سمعان که از مضافات بلقات عامل بود اسلام برگرفت - و نامه بدین گذارش همدست یکے از قوم خود که مسعود بن سعد نام داشت با شتر سفید - و اسپ و خر و جامه های نرم و قباے زرکش سندی بفرستاد - آنحضرت سوے او بنوشت - از محمد پیغمبر خدا سوے فروه بن عمرو - سپس آنکه فرستاده تو برآید - فرستاده ات برسانید - و از چگونگی آنطرف آگهی داد -

و از اسلام تو باز گفت و آنکه خدا تعالی بر من موفی خود ترا بره راست آورد - اگر درست کرداری
پیش گیری و فرمان خدا و پیغمبرش بپذیری و نماز کنی و زکات بدهی - و بلال را فرمود تا پیامبرش
مسعود بن سعد را دوازده اوقیه و نیم اوقیه بخشید - چون بقیصر روم از اسلام فروه
آگهی رسید بخاندش گفت - از دین خود برگرد که ترا سروری بخشم - گفت من از دین محمد
جدا نخواهم شد و همانا تو خود میدانی که عیسی نوید این پیغمبر آورده است - مگر تو بر ملک خود بنحیل
کردی قیصر را در بند افکند و پس از چند بیرون آورد و بدر کشید -

۵۴ و پیغمبر خدا سوے بکر بن وائل نوشت - انا بعد پس اسلام بگیره تا سلامت باشی
و آنها کس را یافتند که نامه را بخواند تا آنکه مردے از بنی ضبیعه بن ربیعیه یابد و نامه را بخواند
و از بخواندن آن بنی الکاتب بے نامیدند و ظیایان بن مرثد السدوسی آن نامه را برده بود
۵۵ از عبداللہ بن سحیله آرنده گفت یکے از پسران سعیر بن عدای - مرا نامه بنمود
از محمد رسول اللہ سوے سعیر بن عدای که ترا ضیج اجاره دادم و فضل بن السبیل برآ
تو معین داشت -

۵۶ و پیغمبر خدا سوے حرث و مسروح و نعیم بن عبد کلال که از حمیر بودند بنیوت
شما بصلح هستی تا ایمان دارید بخدا - و پیغمبرش و با اینکه خدا یگانا است که انباز ندارد - موسی را
آیات خود بفرستاد - و عیسی را کلمات خود بیا فرید و گفتند که عزیر پسر خداست و نصاری
گفتند که خدا یکے از سه گانه است و عیسی پسر خداست - این نامه را بدست عیاش بن ابی
ربیعیه المخزومی - بفرستاد و فرمود چون بنا حیة ملک شان برسی - شباهنگام

بآن زمین در نیائی۔ و چون صبح بدید خود را چنانکہ باید پاک بکنی و دو گانہ بگذاری و از خداستغاث
 رواے کام و پذیراے پیام بخواجه و پناہش بجوی و نامہ را بدست راست بگیر۔ و ہم بدست
 راست در دست راست شان بدہی۔ کہ ایشان ہر آئینہ بند یزد و برایشان لم یکن اللّٰذین
 کفروا عن اهل الکتاب و المشرکین صنفکین فرود خوانی و سپس گوئی کہ محمد ایمان آورد
 من اوّل مؤمنین ہستم۔ پس ہر نسخہ کہ بنیاد نهند۔ براگہنی۔ و ہر نوشتہ کہ پیش آرند بفرغ
 بکرید و بر تو چیزے بخوانند پس چون خواندند ترجمہ اش سپرسی و گوئی کہ مرا خدا بسندست
 ایمان آوردم بہر کتابے کہ خدا فرستاد۔ و فراموش شدہ است کہ در میان شما عدل بکنم۔ خداوند تعالیٰ
 پروردگار ما و شما ہست۔ ما را علماے ما است و شما را علماے شما۔ در میان ما و شما ہرچ
 نسخہ نیست۔ خدا تعالیٰ ما را جمع آورد بسوی اوست بازگشت۔ و چون اسلام آوردند آن
 شاخہا را کہ در پیشش سجودے افتند۔ از ایشان بخواہ و آن شاخہا از درخت گز۔
 یکے دو رنگ است شمرخ و سفید و دیگرے گرہ دار است کہ گوئی خیزان نیست۔ و سہ دیگر سیاہ
 است کہ مگر از آبنوس ساختہ اند پس این شاخہا را بر سر بازار ایشان بسوزانی۔ عیاش میگوید کہ
 برون شدم و ہرچہ پیغمبر خدا فرمان دادہ کاہیستم۔ تا آنکہ ہلک شان در آدم۔ و دیدم کمردان
 خود را بیا راستہ اند من تماشا کنان پشتہ کر رفتم۔ تا آنکہ بہ پردہ ہاے بزرگ کہ بر سہ دروازہ
 آویختہ بودند برسیدم۔ پردہ را برداشتم از در میانہ در آدم۔ و گردوے کہ در صحن خانہ شستہ
 بودند از خود رم۔ و گفتنم فرستادہ پیغمبر خدا ہستم و چنانکہ فراموش رفتہ سجاے آوردم و ایشان
 مسلمانی گرفتند و چنانکہ فرمودہ بود پیش آمد۔

۵۷ و پیغمبر اسوی عبد القیس بنوشت۔ از محمد رسول اللہ سوے کبر بن عبد القیس
 آنکہ ایشان در این خدا و پیغمبرش هستند بر آنچه در جایت از قسم احداث کرده اند۔ و
 ایشان را باید بجای آورد هر چه بچان بستند۔ و ایشان از غله و آب باران و اثنا رسیده باز
 نداشته شوند۔ و در آنجا علایق الحضری بر سر و بر شهر و لشکر و اسبها از آنجا بر می افتند
 و اهل محسین را باید که هنگام تنه پناهنش باشند۔ و در مقابل ظالمه یادش و روز جنگ
 یار گیرش باشند۔ و برین سخن ایشان از خدا پیمان و زناست۔ حرفه ازین بزرگ دارند و نه چیز
 برین بفرمایند۔ و بر لشکر مسلمانان لازم است کہ ایشان از غنیمت شریک گردانند۔ و بدواری عدل
 نگذرند۔ و در محالمت انصاف و زرد۔ این فیصله ایست کہ هیچ فریق را در و محال تغیر نیست و
 خدا و پیغمبرش برین گواه هستند۔

۵۸ و پیغمبر از ارایان حضرموت و بزرگان ش سوے زرع و فهد و بسی و
 بحیری و عبد کلال و ربیع و حجر نامگیل فرمود و شاعر بعضی از ارایان ایشان را
 چنین ستوده است ۵

و عبد کلالی خیر سایه هم بعد	الا ان خیر الناس کلهم فهد
و بعد و عبد کلال هسترین زندگان است	یعنی بهترین مردمان فهد است
و دیگر زرع را چنین ستاید ۵	
زرعة ان کان البحرى اسلما	الا ان خیر الناس بعد محمد
یعنی آگاه باش کہ بهترین مردمان پس از محمد زرع است اگر بحیری اسلام پذیرفته	

۵۹ و پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله فرموده البلی که شاه سعادہ بود نامہ بفرستاد۔
 ۶۰ و پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله نامہ بر شاخ خرمای نوشتہ۔ ہدایت مردے از بنی عذرہ۔
 بفرستاد۔ در نور دراہ و در دین مرد اس کہ یکے از بنی سعد ہنرم بود بر نامہ بر دست یازید
 و آن عیب را بست و شکست۔ مگر پس از چندے مسلمانان گرفت۔ و بازید بن حارثہ
 در جنگ وادی القریا در جنگ قزوہ شہید گشت۔

۶۱ و پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله بن کاہن۔ باہلی۔ را پنجین نبوت۔ این نبشتہ ایست
 از محمد رسول اللہ صلی الله علیه و آله بہر مطرف بن کاہن و ہر کہ در موضع پیشہ باہلہ مسکن دارد کہ چون کسے
 زمین شور و افتادہ درست کن کہ در دشت گاہ و چرا گاہ جانوران باشند آن زمین از انش
 گردد۔ و در ہر ہی گاؤ و یک سال خوردہ۔ و در ہر چیل گو سپند۔ یک ہر غالہ و در ہر پنجاہ شتر
 یک مادہ و در خور آستن بدہند۔ و زکوٰۃ گیرندہ را جز این نرسد کہ در چرا گاہ شان رسیدہ زکوٰۃ
 گیرد۔ و ایشان در امان خدا ایمن نشینند۔ و پیغمبر خدا نہشل بن مالک و ابلی را و ہر کہ
 از باہلہ اسلام آوردہ چنین نبوت با سلام اللہم این نبشتہ ایست از محمد رسول اللہ
 بہر نہشل بن مالک و اصحابش از بنی وایل کہ ہر کہ اسلام گرفت و نماز برپا داشت
 و زکوٰۃ بیرون کرد و در غنیمت خمس خدا و بہرہ پیغمبرش نہاد و خود را مسلمان گفت۔ و از
 مشرکین برید۔ ہر آئینہ بہ پناہ خدا آمد و محمد صلی الله علیه و آله و ہر کہ از ایشان
 آزاد اند۔ و عامل زکوٰۃ ایشان را پیش خود بخواند۔ حاکم ایشان ہم از ایشان باشد۔
 نبوت عثمان بن عفان۔

۶۲ و پیغمبر ثقیف را پچنین نوشت کہ بر شہ طہ کہ ایشانرا نوشتہ شدہ ایشان ز ہمار
خدا و محمد شتند خالد بن سعید نوشت حسن و حسین گواہ شدند۔ و بہ ہمیں بن خمر شہ
آنحضرت نامہ را بداد۔ گویند سفیران ثقیف از آنحضرت بخواستند کہ زمین و ج را ہمہ
ایشان فرماید پس آنحضرت پچنین نوشت۔ این نبشتہ است از محمد رسول اللہ صوے
مؤمنین کہ از میان ایشان و ج و شکاکان دور باشند۔ و زمین پس اگر کہے را برین کار بیا بند پیش
پیغمبر خدایش بیا رند۔ و این فرمان پیغمبر خدا محمد بن عبد اللہ است۔ و حکم پیغمبر خدا
محمد بن عبد اللہ۔ خالد بن سعید نوشت۔ پس کہے دست تعدی دراز نکند۔ ورنہ در
فرمان محمد رسول اللہ بر جان خویش ستم روا داشته باشد۔ از یکہ فرمان محمد رسول اللہ
نپذیرفت بر جان خود ستم کردہ باشد۔

۶۳ و پیغمبر را بہ سعید بن سفیان الرعلی۔ پچنین نوشت۔ این نبشتہ بہر آنست کہ
پیغمبر خدا سعید بن سفیان الرعلی را نخل سوار قبیہ و خانہاے آن سنجشیدہ۔ پس کہے را
دعویٰ نرشد و ہر کہ بدعویٰ بر خیزد دعویٰ ہیچ و حق حق او باشد۔ خالد بن سعید نوشت۔
۶۴ و پیغمبر خدا عقبہ بن فرقہ را پچنین نوشت پیغمبر خدا عقبہ بن فرقہ را جائے خانہ بکہ
بجائیکہ متصل مردہ باشد۔ بخشیدہ۔ پس کہے را مجال دعویٰ نہاند و ہر کہ دعویٰ پیش نند
بر جا نباشد۔ و حق حق او باشد۔ نوشت معویہ۔

۶۵ و پیغمبر خدا سلمہ بن مالک السلمی را پچنین نوشت این آنست کہ پیغمبر خدا سلمہ بن
مالک سلمی را زمین در میانہ حناطلی تا ذات الاسا و و بخشیدہ کہے را در و منازعت نباشد۔

گواه شد علی بن ابی طالب و عاقل بن ابی بلتعہ -

۴۶

و پیغمبر خدا بہر بنی نجاب کہ از کلب بودند چنین نوشت - این نبشتہ است از محمد رسول اللہ بہر بنی نجاب کہ از کلب بودند - و احلاف ایشان و ہر کہ یار یگانہ ایشانند - از پے گذاردن نماز و دادن زکوٰۃ و استوار گرفتن اسلام و بجا آوردن عہدہ و برایشان ناکرہ است در ہر پنج شستر کہ ہر گاہ روند یک گو سپند کہ عیبی نداشتہ باشد - و شتران غلہ شمعان ہستند - و بر زمین کہ آبش دہند یا از آب باران سیراب گردند معتقد بے چہرے متعین کند کہ باز بآن پہنچ نیفزودہ شود سعد بن عبادہ و عبداللہ بن انیس و حمید بن غلیفہ البکلی گواہند و پیغمبر را بہر بنی بن الابیض - چنین نوشت - این نبشتہ است از طرف محمد رسول اللہ - بہر بن الابیض را کہ از محضر ہر کہ اسلام آورد از تالاج و پرغاش امین گردید - و برایشان برپاداشتن آئین اسلام ناکرہ باشد - پس ہر کہ کار دگرگون کرد ہمانا جنگ خدا برخواست - و ہر کہ بدان ایمان آورد بر نما خدا و پیغمبرش در آمد - چیز گندہ ایشان باز گردانیم - و برچندہ ایشان آب را بند نہ کنیم - و ناپاکی گناہ و فحش گوئی - فسق است - نوشت محمد بن مسلم الانصاری -

۴۸

و پیغمبر خدا را خشم اینچنین بگاشت - این نبشتہ است از محمد رسول اللہ بہر خشم ہشہرہ ان بیشہ وادیہ نشینان ایشان را کہ در گذر کردہ شد - از ہر خونیکہ در ہنگام جاہلیت ریختہ باشند - و ہر کہ بارضایا باکراہ اسلام گرفت و در دستش چیزے از کشت زار بازرگ یا عہدہ باشد - خواہ از بالان پرورش یا بدخواہ از تری - و او اصلاحش کرد و زمانے کہ

عزیز است بخوبی

قحط و تنگالی نبود۔ پس اور اسحق باشند کہ از دین خود۔ و بر ایشان ناگزیر است کہ در انچه از آب روان
سیراب شود و دھیک بدھند و در انچه از دلاب پرورش یابد۔ نیم دھیک۔ جریر بن عبداللہ۔
و دیگر حضار گواہ شدند۔

۶۹ و پیغمبر باہر سفیران شمالہ و حدان۔ چنین بگاشت۔ کہ این نبشتہ است از محمد
رسول اللہ بہر سائل شہینان و شہتبانان کہ در پناہ صحرا جائے گرفتہ اند کہ ایشان
خوار و دربار نیارند۔ بر نخل شان نہ اندازہ و نہ پیمانہ بکار آریم۔ و ایشان را باید کہ در ہر دو
وقت۔ یک وقت بدھند۔ بگازندہ این نبشتہ ثابت بن قیس بن شماس است۔ و سعد
بن عبادہ و محمد بن سلمہ۔ گواہ شدند۔

۷۰ و پیغمبر باہر باریق کہ قبیلہ از ارد بودند چنین نوشت۔ این نبشتہ است از
محمد پیغمبر خدا بہر۔ باریق کہ بے دستور سی باریق نہ ا شمار شان بزند و نہ در چراگاہ ایشان
چہ در بہار و چہ در تہوز۔ مواشی را چرانند و چون مسلمانے در خشکالی یا از پے چرانیدن
در حلف تہرش بر ایشان گذرد۔ سہ روز رہانش دارند و ا شمار شان چون رسیدہ گردد در ہر آن
ریختہ اش را چندانکہ خواہند بخورند۔ مگر اگر کردہ نبرد۔ ابی بن کعب۔ نوشت و ابو عبیدہ
بن الجراح و حذیفہ بن یمان گواہ شدند۔

۷۱ چون وایل بن حجر آہنگ آن کرد کہ ہلک خود باز گرد و گفت۔ پیغمبر خدا بہر قوم من
چیزے نہیں۔ آنحضرت معویہ را فرمود کہ بسوے سہرازان عبا ہلہ۔ انچنین بگاز۔ باید کہ
نمانہ کنند و زکوٰۃ بدھند و ہر چہ بچرا گاہ بر بند بران زکوٰۃ است و انچہ نمانہ بیند نمان است

و نیاید در هر کمبخت و نهفت - و عوض کرد - و نباید فراموشید - و بجای دو در طلبید -
 یاد رکیز از نصاب گرفت - و بر ایشان است که یا در شکر مسلمانان باشند و بر سر ده بار
 اسپ .. ۵۵ .. و هر که گشت را ناپخته فروخت - رب گرفت - و اهل گفت اے
 پیغمبر خدا در باره زمین که بهنگام جاہلیت در دست من بود و سواران حمیر و حضرموت برد
 گواہ هستند بمن چیز بنویس - پس آنحضرت اینچنین نوشت - این بنشسته ایست از
 محمد النبی بهر و ایل بن حجر که سوار حضرموت است - اینکه تو مسلمان گشتی و هر چه از زمینها
 قلعهها در دست تو بود - همچنان بماند و در سر ده شتر - یک گرفته شود - که دوم در عادل او را
 منظور دارند - و این کار در نگهبانی دوم در عادل انجام یابد - و هرگز بر تو تسبیح نرود -
 تا دمی که دین بماند - و پیغمبر مسلمانان یا ورت باشند - آورده اند که اشعث و غیره که از
 کنده بودند با حجر بن و ایل - در باره وادی که در حضرموت بود بمناعت برخاسته
 بودند پس پیش پیغمبر خدا - وادری بردند - پس آنحضرت در باره اش و ایل بن حجر را
 اینچنان نوشت -

۵۵
جیل حبیب

و پیغمبر خدا بهر ایل بنجران اینچنین نوشت - این بنشسته ایست از محمد النبی پیغمبر خدا
 بهر ایل بنجران - اینکه در هر گونه شمر زرد و سفید سیاه و غلاما شما - حکم پیغمبر خدا روان
 بود - پس اکنون بر ایشان جنبشید و ازین همه بگذرد و در یک دو هزار حله سالانه بدیدید - یک هزار
 در راه حجب - و یک هزار در راه صفر - و قیمت هر حله یک اوقیه باشد پس هر چه ازین بیش
 کم شود بشمار در آید - و هر چه از شهاب شان و اسپان و شتران - یا دیگر متاع گرفته شود

۵۶

بشمار آورده شود و بر اہل نجران برے فرستاد گانم - حق معافی تابست روز راست - یکم ازین -
 گویش از یک ماہ مہمان نداشتند - و اگر دو مہمن رزے اتفاق افتد سی زرہ وی اسپ دسی
 شتر از ایشان ستار گرفتہ شود و آنچه فرستاد گانم را از زرہ واسپ و شتر سپردند -
 ہر چہ از ان ضایع شود - و زدمہ فرستاد گانم بماند آنکہ ایشان را باز دہند و جان و مال و ملک
 و ملت و کلیسا - شان - و عباد گاہ اہل نجران و متعلقانش چہ غایب و چہ حاضر -
 ہر گاہی در پناہ خدا و حفاظت محمد رسول اللہ و ہیچ آفتی را از اسقفیت او در اسپہ را
 از رہبانیت او - و خادمان کلیسا را از خدمت شان جدا نکنیم - و ہر چہ پیش و کم در دست
 شان باشد بچنان بماند - جز آنکہ خون جاہلیت یار یا باشد - و چون از ایشان کسے
 حقے بطلبد - راہ واد سپردہ شود و بر کسے ستیہ زد - پس ہر کہ ازین سپس زبا گرفت از
 ذمہ بیرون شد - مگر کہ بکسے بڑہ دیگر بنا شد و برین صحیفہ ذمت خدا و پیغمبر است - تا آنکہ
 خداے تعالیٰ کارے دیگر پدید آرد - مادامیکہ ایشان را شکار باشند و ہر چہ بر ایشان است
 در و رخنہ نیندازند - و از ستم دور باشند - گواہ شدند - ابوسفیان بن حرب - و
 غیلان بن عمرو - و مالک بن عوف النصری - و اقرع بن حابس - و ستور
 بن عمرو بر اردہلی - و منیعہ بن شعبہ - و عامر مولیٰ ابی بکر -

انچہ پیغمبر خدا بکبیر نوشت اینست - این نوشتہ ایست از محمد رسول اللہ بکبیر

چون با خالد سیف اللہ در مقام دو منہ الجندل و ناحیہ کن دعوت اسلام پذیرت و از تبار
 و انبازان خدا کن گرفت اینکہ مرا در است زمین برآمدہ از جا ہاے پایاب - و زمین افتادہ

و خراب و متاع و زرہ - و ستوران و قلعا - و نیز بہر شہاست پس از دادن خمس -
 نخلہاے بار آور - و کربادی و کہہاے روان در کشت - و جانوران شمار از چرگاہ بازندایم
 و بر کتر از نصاب کلوۃ نگیریم - و سبزہ و گیاہ بہر ہا باز است و جز از نخلہاے دیرینہ کہ
 بیش از در زمین ہنوا گزشتہ وہ یک نگیریم - بایکہ نماز را در وقتش بکنید - و کلوۃ را در حقش
 بہمید - بر شما عہد و پیمان است و ما ہم بر استی و وفا کار کنیم - خدا و مسلمانان کہ حاضر
 ہستند گواہ گشتند -

یو حنا بن رویہ کہ ملک ایلہ بود تہر سید کہ چنانکہ پیغمبر خدا سوے اکید رہنما فرستاد
 سوے وے ہم نفرستند پس بامروانیکہ از جرباوی بودند بیرون شد و با نحضرت باز خورد -
 پیغمبر خدا بایشان صلح کرد و جزئیہ معلومی مقرر فرمود و تہننین بنوشت - بسم اللہ الرحمن الرحیم -
 این بنشتہ است از پے امان از طرف خدا و محمد النبی - برائے یو حنا بن رویہ و دیگر مردان
 ایلہ - بہر تہتیمہا و کاروانہاے شان در محرو بر - ایشان و ہر کہ از مردمان شام و حرم و بحر
 بایشان بود ز ہمارے خدا و محمد رسول اللہ ہستند - ہر کہ ازینہا کارے نامنہا پیش گیرد
 ببال و متاع خود از کیفان را بی نیاد - و انہم ہر کسے کہ بستہ حلال باشد - و ما را نسا بیکہ
 از آسبے کہ بر وفرو دآیند یا راہبی کہ آہنگش کنت چہ در خشکی و چہ در تری - منع شان فرمایم
 اینت انچہ جہیم بن الصلت - و شہر جلیل - بدستوری پیغمبر خدا بنوشتند - از
 جابر - بے آرند کہ گفت بن سحہ - را روزیکہ بہ ہند پس ہر چہ ازین مشہد ||

آویختہ بود و موے پیشانی گرہ بستہ - چون پیغمبر خدا دید توضع پیش آورد و بر سر خود

اشاره کرد - و آنحضرت اورا اشارت فرمود که - بخود را بلند کن - و همان روز با او صلح فرمود -
و چادره سمانی اورا به پشاید - و فرمان داد تا نزد بلاش فرود آرند - و نیزه جا بر گوید که من اکید ر -
را روزیکه با خالد میادیدم که حلیه زین آویخت و دیباے و بر کرده بود -

۷۵ و پیغمبر نامه بسوے اهل افرج که یهود بودند بفرستاد - و محمد بن عمر ش -
چنین برداشته است - بسم الله الرحمن الرحيم - این نامه ایست از محمد النبی به اهل افرج -
که ایشان بزمار خدا پیغمبرش ایمن هستند - و بر ایشان لازم است که صدقینا را از زلفا -
در هر راه حجب بکنند و کاست بدهند و بهی خواهی و نکوئی با مسلمانان پیش گیرند - و
مسلمانان را چون از بیم و فریب و شمنه پناه جویند - جاے دهند - و تا دمیکه پیغمبر خدا
پیش از آنها ننگ خود آگهی ندهد ایشان ایمن باشند -

بیان سفارتهای که نزد پیغمبر آمد

سفارتهای مضر

۷۶ سفارت مزینه نخستین کسانی که از مضر سفارت پیش آنحضرت آمدند چارصد تن از
مزینه بودند و این در حجب سه هجری بود - پس پیغمبر به ایشان هم در وطن خود
چون با خالد سیف الله در مقام نزاع پیش ثواب حجت یا شد و هر یکا که باشند مهاجر
شمرده شوید باید که سوے املاک خود بار و زیور پیش ایشان راه دیار خود گرفتند و گفته اند که

بنیغیر بنه گرو سه از مزیست آمدند که هگی ده کس بودند- و از انجمله بلال بن الحارث-
 و نعمان بن مقرن- و ابوالشما- و عبداللہ بن ذرہ- و بشیر بن المحضر- و
 دکین بن سعید- و عمرو بن عوف- بودند و خزاعی بن نهم سکه اید ایشان بود-
 خزاعی از طرقتوم خود میت کرد و چون باز رفت و بامردان خود پیوست ایشان را
 چنانکه گمان داشت نیافت و بدین آگهی پیغمبر حسان بن ثابت را بخواند و فرمود که
 درباره حسن زاعی چیز بگو- مگر بنکوهش او زیان نیالائی پس حسان بن ثابت
 چنین گفت ۵

الا بلغ خزاعیارسولا + یا اللهم یغسله الوفاء + و انک خیر عثمان بن عمر + و اسناها اذا ذکر النساء
 خزاعی را پیام رسان که وفا- دم زود میکند- و اینکه تو بهترین پسران عثمان هستی- در شن ترین ایشان هستی چون از تو سخن گفتند
 و یا بیت الرسول و کان خیرا + الخیر و اذات الذاء + فما یجیرک او ما لا نطقه + من لا نشیاء + لا یجیر عداء

و تو پیغمبر محبت لاری داین گوی بر گوی بود و هم گوی بود که ترا رسانید- اگر از چیزه عاجز کن یا آستان نداری پس علامه را و عاجز نخواهد بود
 چون این اشعار به خزاعی رسیدند بر خاست و گفت اے قوم من شاعر این مرد شاعر اقص
 کرد- پس شما را بخدا سوگند می دهیم- گفتند هر کینه از فرمان تو سر تا بیم- و همما اسلام
 گرفتند و سفارت پیش پیغمبر خدا آمدند و آنحضرت روز پنج- نشان مزیست را به خزاعی که با
 جمعیت هزار تن رسیده بود پس-

سفارت بنی اسد- و آغاز سه از بنی اسد بن خزیمه ده دودمان تابیا میدند- و
 از انجمله حضرمی بن عامر- و ضرار بن الازور- و ابیصه بن معبد و قاده بن القائف-

عزیز بن
 بنی
 بنی

۴۴

وسلمہ بن حبیش - وطلحہ بن خویلد - ولقادہ بن عبد اللہ - بودند حضری بابغیر خدا
گفت - بے آنکہ با کسے را فرستادہ باشی - درخت سالی از شبہاے سیاہ جامہ پوشیدہ تو
آمدہ ایم پس در بارہ ایشان این آیت فرود آمد مَعْنُونَ عَلَیْكَ اَنْ اَسْلَمُوا قُلْ لَا تَنْفَعُ
عَمَلُ اِسْلَامِهِمْ بَلِ اللّٰهُ بِعَمَلِکُمْ عَلِیْمٌ اِنْ هَٰذَا لَمَّا

(برقوت سے منند کہ اسلام گرفتہ گویہن منت منہید بلکہ خدا سے بر شامت نہادہ کہ براہ راست آوردہ)
وایشان گروے بازینی زسیہ بودند - و پیغمبر خدا انہارا فرمودہ شما بنوا لرشد ہستید گفتن با چون
بنی محولہ خواہیم شد این از بنی عبد اللہ بن غطفان کنایہ بود - ویکے از بنی اسد میگوید کہ
پیغمبر خدا بہ لقادہ بن عبد اللہ فرمود اے نقادہ بہرمن ناقہ شیرار کہ ہم یکا سوار می آید
بدست آ - مگر آنکہ از چپہاںش بریدہ نباشی - نقادہ در شران خود بخت و وفات تا از پسر
عمر کہ سنان بن ظفر نام داشت گرفتہ بجناب پیغمبر خدا بیاورد - پس پستانش بہ پیو و
و نقادہ را بچواند تا بدوشی - و چون اند کے شیر بماند - فرمود بس کن تا ناخچہ بماند شیر
دیگر فرو کشد - آنحضرت خود بنوشید - و اصحابش را بخشید - و نقادہ را پس خوردہ خود بنوشانید
و فرمود خدا بکرت فرماے برین ناقہ و آنکہ دادا و را - نقادہ گفت اے پیغمبر خدا و آنکہ
آورد - فرمود آ - و آنکہ آورد و را -

سفارت تمیم - پیغمبر خدا بشمر بن سفیان را کہ ادا سخام میخواندند - سو کے کعب بن
خرامہ ہر گز نق صدقات بفرستاد - درین روز زاد رواجی ایشان بنوعمر تمیمی فرود آمدہ بودند
چون خرامہ مرواشی خود را بہر کلوٹہ گرد آوردند - این کار بر تمیمیان گران افتاد و انکار کردند -

و یکمانه دست بازیدند و تنیها بر کشیدند - بشیر پیغمبر خدا با زآمد - و آگهی داد آنحضرت
 فرمود گویست که بهر این قوم بر خیزد عیین بن بدر - آماده شد و پیغمبر خدا با پنجاه سواران
 عرب که از مهاجرین و انصار نبودند و یکریل ساخت ایشان بر تسمیان بردند و پانزده
 تن مرد و زن و سی طفلان را گرفتار کردند و سوئے مدینه برانند - پس بهر سفارش جمعی از سران
 تسمیم که از انجمله عطار بن حاجب - و زبرقان بن بدر - و قیس بن عاصم -
 و قیس بن حرث - و نعیم بن سعد - و اقرع بن حابس - و ریاح بن حرث -
 و عمرو بن اہتم - بودند - برخاستند و بهنگامیکه بلال از ان ظهر داده بود و مردمان
 انتظار پیغمبر خدا میکردند ایشان مسجد آمدند و در شتاب افتادند - و با و از بلند بخواندند -
 یا محمد بیرون آ - چون پیغمبر خدا بیرون آمد و بلال اقامت گفت و فريضه ظهر ادا کرد
 ایشان نزد آنحضرت فراز آمدند - و اقرع گفت اے محمد مرا دستوری ده که ستایشم
 آب و رنگت و کنویشم عار و ننگ - پیغمبر خدا فرمود دروغ گفتی - این پایم خدا
 عزوجل را مسلم است - و بیرون شد و نشست - و خطیب ایشان که عطار بن حابس
 بود خطبه گفت - پیغمبر خدا قیس بن شماس را فرمود تا جوابش داد - باز بهر شاعر خود دستوری
 خوانستند تا زبرقان بن بدر چیز بر خواند پس پیغمبر خدا حسان بن ثابت را
 فرمود تا جوابش بداد - گفتند - بخدا خطیبش از خطیب ما بلوغ تراست و شاعرش بر شاعر ما
 مے چربد - و ایشان از باخرومند تر هستند و درباره ایشان فرمود آمد - ان الذین یبئذونک
 من قراء الحجرات اکثرهم لا یعقلون - و آنحضرت قیس بن عاصم را فرمود که این

سر و خیمه شینان است و گر قاران و بندیان ایشان را باز داد و چنانکه با سفیران انیش بود ایشان
 انعام بخشید ز نفع از بنی التجار سے گوید در کثرت روز میدیدم که سفیران انعام خود را دوازده
 اوقیه و نیم اوقیه از بلبل میگردانند و طفل را که خورد سالترین آنجماعت بود دیدم که پنج
 اوقیه انعام یافت و چون سفیان بن عدیل تمیمی خواست تا برسم و خود بر پیغمبر
 بیاید پیشش که قیس نام داشت گفت اے پدر بگذار که من هم تو بیدار آنحضرت بروم
 بس زود بر میگردم فی الجمله سفیان بیاد و اسلام گرفت و غنیم که پیشتر بر سفیان
 بود میگوید که سوار اے بر ما رسید و از وفات پیغمبر خدا آگهی داد - ما از خیمها برون شدیم -
 و میقتیم پدران و مادران ما فذیت شوند اے پیغمبر خدا من بگفتم ۵

الابی الویل علی محمد	قد كنت فی حیاته بمقعد	و امان من عدا و معتد
بن مرا تلمست محمد	که در زندگیش فرازین پایدار داشتم	و از دشمن زبان سنانده در امان بودم
و در هنگام خلافت ابوبکر الصدیق قیس بن سفیان با علاء بن الحضرمی - در بحرین جاندار شاعر گشته است ۵		

فان یلک قیس قد مضی بسبیلہ	فقد طاف قیس بالرسول و سلمًا	
پس اگر قیس راه آخرت گرفت	روزی بود که نزد پیغمبر رسید و سلام عرض کرد	
سفارت عبس - از بنی عبس آن تن که میسر بن مسروق و حرث بن ربیع - که کامل لقب اوست - و قنان بن ارم - و یشر بن حرث بن عبادہ - و هرم بن سعده - و یساع بن زید - و ابوالحسن بن لقمان - و عبداللہ بن مالک -		

و فرود بن حصین بن فضالہ۔ باشند از دو دمانہای مختلف بسفارت برخاستند۔ و
 پیغمبر خدا را بخوردند و از مهاجرین اولین بودند۔ و آنحضرت در حق ایشان دعا فرمود
 کرد و فرمود مردے را بیارید که از شاعشر بتانند و شمارا را بیتی و هم پس طلحه بن عبد الله
 درآمد و آنحضرت بدش را بیتی داد و شمار حرب به ایشان "پا عشره" فرمود و آورده اند که
 توفیش را کاروانی از شام آمد پس بنی عباس را با لشکرے بفرستاد و علی بن جشید گفتند
 ای پیغمبر خدا ما نه تن هستیم پس اگر غنیمت بیایم چگونه با هم قسمت کنیم فرمود ما و هم شمام قسم
 و سرداران را رایت جماعت۔ رایت بزرگ تو را دادم و امام بنی عباس را رایتی نباشد۔
 و تن از بنی عباس آمدند و گفتند که قاریان ما رسیدند و گفتند هر که هجرت نکند مسلمان
 نیست۔ و ما همه متاع و مواشی داریم که مایه حیات ماست۔ پس اگر اسلام بے هجرت
 نباشد۔ همه را بفروشیم۔ و هجرت نکنیم فرمود هر کجا که باشید از خدا برسد۔ هیچ از
 نگو کاری شما که نخواهد شد۔ اگر چه در صدد۔ و جالان باشید۔ باز از خالد بن سنان
 پرسش فرمود۔ گفتند از و جانشینے نماند۔ فرمود۔ پیغمبرے بود که توفیش ضایع کرد۔
 و سپس با همایش از خالد بن سنان۔ سخن آغاز نمود۔

سفارت فراره۔ چون پیغمبر خدا در ۹۰ از جنگ تبوک باز آمد۔ از بنی فزاره
 ده و چند کسان که از انجمله خارج بن حصین۔ و حمر بن قیس که خردترین ایشان بودند۔ بر
 شتران لاغر بیاوردند۔ و گفتند ما مسلمان گشته ایم۔ و چون آنحضرت از چگونگی ملک
 ایشان آگهی خواست۔ یکم از ان گفت تنگالی روی نموده است که مواشی هلاک شدند۔

وزمین خشک شده و اهل عیال مانده گشته - از پروردگار خود بهر مادی بکن - پس آنحضرت
 بر سبزه برآمد و گفت - بار خدایا زمین خود را در جانوران خود را سیلاب کن - بخشش خود بگستر -
 و زمین مرده خود را زنده ساز - بار خدایا بر باران که دادی - و بهنگام - و گوارا - و بهین - و
 وسیع - بفرست - که در و آید نه دیر - و سودمند باشد - نه زیانگر - بار خدایا بر باران رحمت
 ببار - نه باران عذاب - که خانه براندازد و خود بر و ناپاید ساز باشد - بار خدایا به آب بارش مارا
 سیلاب ساز و بر دشمنان غیر و ز گردان - پس چنان باران آمد که تا شش روز آسمان را
 ندیدند - باز پیغمبر خدا بر سبزه برآمد و گفت - بار خدایا نه بر ما بلکه بر اعمام ما - بر کوه چیا و پشتها
 و نشیبها و کشتهها - پس ابر چنان از هم بپاشید که گفتی جامه بود که از هم بدرید -

۸۱ **سفارت مَرّه** - چون پیغمبر خدا از تبوک باز آمد - در سه سیاه زن از بنی مَرّه
 بسفارت آمدند که سر آمدشان حرث بن عوف بود - گفتند ای پیغمبر خدا ما از قوم تو
 و عشیره تو هستیم و نب ما به لوسی بن غالب میرسد - آنحضرت تبسم فرمود و پرسید - عزیزان
 خود را کجا گذاشتید - گفتند - در سلاح و اطراف او - و چون از چگونگی مرز بوم ایشان آگاهی
 جست - گفتند چه گوئیم نه تنگسالی افتاده ایم - از خدا بهر مادی آنحضرت بهر ایشان
 دعا - بارش کرد - و بلال را فرمود تا ده اوقیه سیم علامه ایشان را بخشش کند و حرث
 بن عوف را قبیله نهاد - و دوازده اوقیه بخشش داد - چون ایشان بملک خود باز رفتند
 دانستند که همدان روز که پیغمبر خدا دعا کرد باران برسد -

۸۲ **سفارت ثعلبه** - مرد سمانی ثعلبه میگوید که چون پیغمبر خدا در سه از

جعفرانہ - باز آمد با چارتن بسفارت شدیم و گفتیم از قوم ما آنکہ بدرگاہ نرسیدہ اند - ما فرستادگان
ایشانیم - و ما ایشان اسلام پذیرفتیم - آنحضرت بہمانی ما فرمان داد - و چند روز بماندیم -
و چون بودع آمدیم - بلال را فرمود کہ چنانکہ سفیران را انعام میدہی ایشانرا ہم نوازش کن -
بلال پارہ ہائے سیم بہ آورد و ہر یک را زانہنج اوقیہ بداد و گفت در بخادرمیت و ما
بمسک خود باز آمدیم -

سفارت محارب - در شصت و پنجۃ الودع ذہ کہس از محارب کہ در انہا
سوامی بن الحارث - و پیش خزیہ بودند بسفارت آمد و بنائے رملہ بنت الحارث فرود
شدند - و بلال ایشانرا طعام روز و شب مے آورد - و ایشان سہلانی گرفتند - و گفتند ما
بر پس ماندگان خود ہستیم - بیچ کہے درین مہما علم ز ایشان سنگدل و سخت روتزے نبود - و
درینہما درے بود کہ پیغمبر خدا را بشتاخت او میگفت خداے را پاس کہ ملرتا بدین روز
زندہ داشت کہ بتو ایمان آوردم آنحضرت فرمود - ہر آئینہ اینہما دلہا در دست خداست و
بر روز خزیہ دست بہناد کہ ازان بر خرش فروئے پیدگشت و چون دیگر سفیران ایشانرا
ہم انعام فرمود و باز گشتند -

سفارت سعد بن بکر - در ماہ حبشہ سعد بن بکر - مر ضمام بن ثعلبہ
را کہ درے دلا و روشاعے سخنور بود و دو گیسوے دراز داشت - بسفارت بفرستادند -
ضمام بیامد و پیش پیغمبر خدا ایستاد و بدہشتی سوال کردن گرفت کہ اگر فرستاد و کہلام چیز فرستاد و ایمین و
روش اسلام حدیث پیغمبر خدا ہمہ را جواب داد و ضمام اسلام گرفت و بکلی خود باز رفت - و

تو که اصنام گفتم - و قوم را از او امر و نواهی پیغمبر خدا داد - و تا شامگاه در آن آبادی کین از مرد و زن نبود که مسلمان نگشت و مسجد را بنیاد افکندند و بانگ نماز در دادند -

۸۵ **سفارت بنی کلاب** - در سه از بنی کلاب - سیزده تن که درینجا بید بن رجبیه و جبار بن سلمی بودند سفارت آمدند - آنحضرت فرمود تا ایشان را در خانه رطبه بنی الحریث فرد آورند و در میان جبار و کعب بن مالک پیوند دوستی بود - پس چون کعب را از آمدنش آگاهی رسید ایشان را مر جبار گفت و بهر جبار از معافی آورد و تعظیم کرد و ایشان را کعب برخاستند - و پیغمبر خدا رسیدند و بر سر مسلمانان سلام گفتند - و گذارش کردند که فضیاح بن سفیان - بکتاب خدا و حدیث تو که بکن زبان داده به ما رسید و ما را سوار راه یزدانی بخواند - پس ما فرمان خدا و پیغمبرش پذیریم و او از تو نگران ما که کوفه میگرفت و بر بنویان ما بخشش میکرد -

۸۶ **سفارت رواس بن کلاب** - ابو النقیع از اوسای گوید که مردی از مکه عمر بن مالک نام داشت - پیغمبر خدا آمد و اسلام گرفت و بقوم خود باز آمد و دعوت اسلام کرد گفتند از بنی عقیل و از خود ستانیم چنانکه ایشان از ما کام خود گرفته اند مسلمان نشویم - و با هنگام بنی عقیل برخاستند و عمر بن مالک هم در آن بود تا آنکه بنی عقیل - در افتادند و شتران ایشان را گرفته باز آمدند که از بنی عقیل - سوار می که او را رجبیه بن المتفق می خوانند در رسید و میگفت ه

اذا بکمی لبس القول لنا

اقتمت الا افسا

ه سوگند خورم نیر نه زخم گردان را + هنگامیکه دلیران خود بر سر گیرند -

ابو نفیع گوید پس گفتم که گروه پیادگان اکنون شما همه این روز از دست این سواران کین
 هستند تا گرفت آن مرد عقیلی با یکی از بنی عبد رواسی که محرس نام داشت دو چار شد
 و در بازویش نیز بزد که از کار بماند محرس در گردن اسپ خود بیاویخت و فریاد برداشت
 که بدادم برسیدای بنی رواس - ربیعیه - پرسید رواس سوارانند یا پیادگان
 دین میان عمر بن مالک بر ربیعیه نیزه افکند و کاش کرد - پس ماستران را برانداختم و
 بر خستم - و بنوعقیل در پس ما افتاد - تا آنکه موضع تربیه رسیدیم وادی تربیه میان ما
 و عقیلیان حایل گشت و ایشان سوئے ما نگریدند و میخواستند رسید و ما بگذشتیم - عمر بن مالک میگویی پس
 حیران ماندم - و گفتم بهیات مسلمان شدم و بر دست پیغمبر بیعت کردم و باز مردی را
 بکشتم پس دوست خود را برنجیر بست از گردن خود بیاویختم و سوئے پیغمبر خدا روانه
 شدم - و با نخستین این خبر رسیده و گفته بود که اگر بیا بیا بنجد بالا - زنجیر باشد از دستش بزنم پس
 دست خود را بشوادم و پیغمبر خدا رسیدم و سلام گفتم - آن نخستین روئے بگوانید پس از
 طرف راست آمد - و همچنان از من روئے بگوانید - باز از طرف چپ آمد - و همچنان اعراض
 فرمود - باز از پیش آمد - و گفتم ای پیغمبر خدا از خدا رضامینا میخوانند و راضی میشوند - پس از من
 خوشنود شو - خدا از تو خوشنود شود -

نفات عقیل بن کعب - از بنی عقیل - ربیع بن معویه - مطرف بن

عبد الله - و انس بن قیس - سوئے پیغمبر خدا نفات آمدند و بیعت کردند و اسلام گرفتند
 و از طرف قوم خود هم که حاضر بودند بیعت کردند پس پیغمبر را ایشان را بجائے که عقیق بنی عقیل

نام داشت چشمها و خلسا تا نهاد داشت - بخشید - و دراد سے سرخ بہر ایشان انجمن بہت
بسم اللہ الرحمن الرحیم - این نشتہ ایست بآنکہ محمد رسول اللہ صبح و مطرف و انس را زمین
عقیق بخشید تا دے کہ نماز گذارند و زکوٰۃ دہند - و فرمان بشنوند - و بندیرند و حق مسلمانی
دیگر ایشان را نہ دادہ شد - این نشتہ در دست مطرف بہود - چون لقیط بن عامر بیامد -
او را پیغمبر خدا آئے کہ نفیسم نام داشت بخشید و از طرف قوش بدتش بیعت گرفت -
و چون ابو حرب بن خویلد بیامد - پیغمبر خدا بروے چیزے از قرآن فرود خواند و اسلام عرض فرمود
او از راہ شگفتی گفت بخدا بازگو کہ تو بد رگاہ خدا رسیدہ یا آنکہ رسیدہ است - بدو پوچستہ -
و تو الحق سخن میگوئی کہ مثلش را نمے توانم - مگر من بدین تیر ہاے خود بہر دین تو دیکشتہ کہ
دارم - خال میگیرم - بنیم تازین چہ بر آید - این گفت و تیر ہا را بر ہمزو - و چون یکے ازان کہشید
تیر کفر برآمد - بار دیگر بر ہمزو و ہیچنان سہا تیر کفر برآمد - پس گفت تو خود مے بینی ہر چہ
مے نماید و سوے برادر خود کہ عقال بن خویلد - بود بازگشت و گفت ترا شیر کم باد - سوے
محمد بن عبد اللہ نمے گرائی کہ بدین اسلام دعوت میکند و قرآن میخواند و مرا عقیق -
دادہ است اگر اسلام را پذیرم - عقال - گفت بخدا انچہ از محمد یافت مے بیش ازان
بہر تو نشان بکنم - این گفت و بر اسپ خود نشست - و نیز بر بزمین کشان از نشیب عقیق
بلکشت و کان زمین را کہ نشان کرد با ہمہ چشمہاے او گرفت - چندے نگذشت کہ عقال
با شخصرت بیامد و پیغمبر خدا اسلام بروے عرض نمود و فرمود کہ بگو گواہی میدہم - محمد ص
پیغمبر خدا است - عقال - گفت گواہی میدہم کہ ہمیرہ بن نفاضہ - روز - قرنی بلان

چون خوش سوارے ہوئے است۔ آنحضرت بار دیگر فرمود کہ گواہی میدہم محمد بنی خدا است
گفت گواہی سے دہر کہ صریح بخون در آغشت۔ بار سوم آنحضرت پرسید آیا گواہی میدہی
عقال۔ اکنون شهادت حق بدار و اسلام گرفت۔ و از عقیدیان۔ حصین المعلی۔ و
ذوالجوشن الضبائی نیز بیامند و اسلام گرفتند۔

سفارت جعدہ۔ از جعدیان۔ زقادر بن ربیع بہ پیغمبر رسید آنحضرت
اور ازین قلعہ پارہ بخشید و چیزے به نوشت۔ کہ بایشان ہوئے است۔

سفارت قشیر بن کعب۔ گروے از بنی قشیر۔ آمدند کہ درینان یکے
ثور بن عروہ بود کہ اسلام گرفت و پیغمبر چند پارہ زینے بخشید و سندی نوشتہ و حالت
فرمود و دیگر حبشہ بن معویہ۔ بود و این ہر دو پیش از حجتہ الوداع و پس از جنگ
حنین آمدہ بودند۔ و یکے دیگرے قرہ بن ہبیرہ بن سلمہ النخیر۔ بود کہ اسلام گرفت و پیغمبر خدا
اور انعام عطا کرد و چادرے خلعت فرمود۔ و بر قوش عامل صدقات ساخت۔ چون
قرہ۔ بازگشت بگفت ۵

حباہ رسول اللہ اذ نزلت بہ	واملکھا من نایل غیر صفد
و ان چون بہ پیغمبر رسید۔ پیغمبر اور انعام لیاخت	و او را بطیلتے دست رس بخشید کہ ان نہ پذیرد
افا حجت بردض الحضرة و حثیثہ	وقد انجحت حاجاتہا مر محمد
پس در این ستر فرا آمد و او تمیز رد بود۔	و کار ہائے خود را از محمد روا می یافت
علیہا فتی لا یرد فی اللہ رحمہ	نزول الامر العاجز المزدرد
در جوانی است کہ نگہ نشین او نتواند شد۔	در سہ بیچارہ و در تردد افتادہ فردا آئندہ است

۹۰ سفارت بنی البکاء۔ در ۹۰ از بنی بکاء۔ سن تن بیابند۔ یک معویہ بن ثور
 کہ صد سالہ بود و با خود پسرش را کہ بشتر نام داشت ہم آورده۔ و دیگر فحجج بن عبد اللہ بود
 و دیگر عبد عمر البکائی کہ در گوش گرانی داشت۔ آنحضرت فرمود تا ایشانرا سجاے
 فرود کنند۔ و همان دارند و چون باز میگذشتند انعامشان داد و معویہ۔ با پیغمبر خدا
 گفت من از مس کردن تو برکت میگیرم۔ و چون پیر گشته ام و این پسر من خوشنودم
 داشته است پس من خواهم کہ بر دیش دست ہایونت بکشی۔ پس پیغمبر خدا دستش بر د
 بشتر بکشید و او را چند گویند ہاے سرخ بخشید۔ و در بارہ آنها دعاے برکت و افزودنی
 فرمود۔ بعد بکائی نے گوید کہ بارہا بنی البکاء اتنگسالی گرفت۔ مگر ایشان امین بودند
 و بشتر بن معویہ میگوید۔

وإني لأدري من رسول بلاسه	و دعا له بالخير والبركات
و پدرم است کہ پیغمبر بر سرش دست کشید	و بر اے او دعاے خیر و برکت فرمود
اعطاه أحمد اذا ناه اخذنا	عفرا فواجل ليس باللمحات
چون پیغمبر آمد او را میسها بخشید	کہ توانا و از نسل خوب بودند و شیر کم داشتند
اعلان و فدا الحى كل عشيّة	و يعوج ذاك الملاء بالغدات
مہمان قبیله را ہر شام گاہ پُر مے دہند	و این پُر کی گاہ باز مے آید
بوركن من منم و بوراك ماغنا	و عليه من حاجيت صلاتي
این عطیہ با برکت دادہ شوند و ہم عطا کنندہ را برکت یار۔	ذاتا زندہ ام از من بر و رحمت بار

و آنحضرت فجع را بخینین نوشت - این نوشته ایست از محمد بنی بھر فجع و پیرانش که چون اسلام گیرند و نماز بر پا کنند و رکوع ادا سازند - و سر یغمان خدا و پیغمبرش بهند - و از غنیمت خمس بدهند - و بیادری پیغمبر و اصحابش بر خیزند و خود را آشکارا مسلمان گویند - و از مشرکان کناره جویند - در پناه خدا و پیغمبرش باشند - و آنحضرت بعد عمر که در گوش گرانی داشت به عبد الرحمن - نامے فرمود و آتش را که ذمی الفضة مے خواندند بنامش نوشت و باز عبد الرحمن از سایه نشینان مسجد یعنی از اصحاب صفه گشت -

سفارت کنانه - در هنگامیکه پیغمبر خدا صبح تبوک داشت و سامانش میفرمود -
 واثله بن اسقع الیشی بیامد و با پیغمبر خدا نماز صبح بخواند - آنحضرت پرسید کیستی و بچه کار آمده
 واثله - از نسب خود بازگفت - و گفت من از پی آن آمده ام که بر خدا و پیغمبرش ایمان بیارم
 و از فرو هیده و نکو هیده هر چه باشد بهر دے بیعت کنم آنحضرت به بیعت گرفت - و واثله
 بعزیزان خود باز آمد و ایشانرا از آن واقعه خبر داد - پدرش گفت اکنون با تو هرگز سخن نکنم مگر خواهش
 چون گفتارش را بشنید - اسلام گرفت و بهر واثله سامان سفر ساز داد تا باز بسوے پیغمبر خدا
 آمد اکنون که آنحضرت تبوک رفت - بود گفت هر که مرا با آنحضرت بهر دهره من ازانش
 باشد کعب بن عجره او را سوار کرد تا واثله به پیغمبر خدا برسد و با آنحضرت در جنگ تبوک
 بود و پیغمبر خدا را با خالد بن ولید سوے اکید رفت تا در آنجا غنیمت یافت
 پس بهر خود را سوے کعب بن عجره آورده پیشش نهاد - کعب پذیرفت - و گفت
 این ملازط من بگیرم تا بر خدا را بخارسانده بودم - و از بنی عبد بن عدی - سفارته

بیاد کہ دران حرث بن اہبان - دعویمیر بن احریم - و حبیب - و ربیعہ - پسران
ملہ - و دیگر مردان دودانش بودند - ایشان گفتند اے محمد ما از اہل حرم و ساکنان فاش و گرامی
ترین باشندگان آنجا ہستیم و تا تو بر سر جنگ نیستیم - و گر بجنگ کے بر خیزی با تو کو شکیم
مگر با قریش در پیقتیم و ترا و قوم را دوست میداریم پس اگر تو کہے از ابا بکشی ہمین خونہائش
بدہی و اگر از اصحابت ما کہے را بشیم ما ہم خونہائش بدہیم - آنحضرت اینہم پذیرفت و پس
ایشان ہم مسلمان گردفتند -

۹۲ سفارت اشجع - در سال جنگ خندق - صدقن - از بنی شجع کہ سالارشان
مسعود بن رحیلہ بود یادند - و بدرہہ صلح فرود شدند - پیغمبر خدا سوے ایشان برفت
و فرمان داد کہ ہر ایشان انبان خرابیاریند - و اشجعیان گفتند اے محمد و ہچیک را تو ہم
خود نہ دیم کہ در ہماگی ہجو ما با تو نزدیکی داشتہ باشد و ما مشتہ میش نیستیم - و از جنگ تو
و قوم تو تنگ آمدیم پس آشتی میخواستیم آنحضرت بایشان صلح فرمود - و گویند
اشجع ہنگامے آمدند کہ پیغمبر خدا از جنگ بنی قریظہ - فارغ گشتہ بود و ایشان ہفتصد
بودند پس از صلح ایشان مسلمان گردفتند -

۹۳ سفارت باہلہ - پس از فتح مکہ مطرف - بن الکاحن باہلی از طوٹ قوم
نود و بیفارت آمد و مسلمان شد و بہر قوم خود پناہ گرفت - آنحضرت بہر او نامہ نوشت کہ درو
از احکام نکو آگاہی بخشد پس نہشل بن مالک و ابلی کہ از باہلہ بود بیفارت قوم خود
بیامد و اسلام گرفت - و آنحضرت بہر وہی و مسلمانان قومش نامہ نوشت کہ دروازہ احکام

اسلام آگئی بخشید۔ و عثمان بن عفان نوشتہ بود۔

سفارت بنی سلیم۔ مردے از بنی سلیم کہ اور اقیس بن نسیبہ سے نامیدند
 آنحضرت آمد و گفتا آنجناب بشنید۔ و از بسیاری چیزها پرسید آنحضرت یک یک را پیش
 داد او همه را یاد گرفت و چون پیغمبر خدا سوئے اسلامش بخواند پذیرفت و چون بقوم خود
 بازگشت۔ گفت ترجمہ رومیان و زمزمہ فارسیان و اشعار عرب و گفتار کاهنان و سخنان
 بلند و ارایان حمیر۔ همه را شنید و ام مکرر هیچ ازین حرفها بشنناے محمدؐ نمے ماند۔ باید کہ
 ہر چه گویم بنیدید و از پیغمبر حرا بہرہ خود باردارید۔ پس چون سال فتح آمد۔ از
 بنی سلیم ہفتصد مردمان و گویند ہزار تن بیرون آمدند و با پیغمبر خدا و مقام قدید پیوستند
 و در ایشان عباس بن مرداس۔ و انس بن عباس بن رعل۔ و راشد بن عبد ربیع
 بودند و ہما اسلام گرفتند و گفتند ما را در مقدمہ الحیش خود گردان و در نشے سرخ با سپہ
 و شمار حرب ما مقدم لفرماے آنحضرت ہچنان کرد و ایشان در جنگماے فتح و طائف
 و حنین بودند۔ و آنحضرت راشد بن عبد ربیع را زمین رهاط بداد و در و چشمہ بود
 کہ اورا عین الرسول میخواندند۔ و بنی سلیم را صحنے بود و را شد شنش۔ بود
 تار و زرے رو با ہے را بدید کہ بر سر آن بت میشا شد۔ چون این بدید۔ گفت ۵

ارک یبول الثعلبان بواسه	لقد اذل من بالک علیہ الغالب
ہر کہ بر دگر گشتا میشا شد۔ خدا تواند بود۔	ہما نا خواست آنکہ دگر گشتا بر دینا شدند

این گفت و جرت و بت را بشکست و بہ پیغمبر خدا رسید۔ آنحضرت پرسید چنانم داری

گفت غادی بن عبدالعزی - فرمود تو را شد بن عبدربه - هستی - راشد اسلام
گرفت و دست کیش گردید - و با خنضرت در جنگ فتح بود و پیغیب از فرمود بهترین قریه
عوب - خیمه است و بهترین بنی سلیم - راشد است و او را بسالاری قوش علی بن خنضید
داز بنی سلیم مردی بود که قدر بن عمار نام داشت و از دودمان شریه بود
در مدینه با خنضرت باز خورد و اسلام گرفت و بیان بست که از قوم خود هزار تن سواران میام
و میگفت ۷

شد دت یمنی اذ ایت محمدًا	بخندید شدت بحج مکرر
چون نزد محمد آمد دست راست خود بدست دادم - که بهترین آن دستها بود که گره از بسته است	
و ذاک امر و قاسمته نصف دینه	واعطیت الف امری خیر لیس
داین مردیست که با بنو نضیر خود منافقت کردم - و او را هزار مردان کار عطا کردم	
و بقوم خود باز آمد - و ایشان را آگهی داد و با نهضت مردان بیرون آمد - و یکصد را همدان جا بگذاشت و در نور در راه اجلس فراز آمد - پس بهر سه کس که از قوش بودند وصیت کرد - یک عباس بن مرداس بود و دیگر جبار بن حکم که به فرار شریه نام آور بود و سه دیگر افنس بن یزید - و هر یک را بر سه صد سواران سالار گردانید - و گفت بآن مرد خود را برسانید و عهدیکه در گردنم بمانده است بجای آرید - این گفست و جان داد - ایشان برانند تا پیغیب قدار رسیدند - پرسید کجاست آن مرد که روستی را دزدان فشیوا و ایمان درست داشت - گفتند خدایش بخواند - و او را جایست کرده - و از حالش آگهی دادند فرمود	

از نذر سواران کہ عمد بستہ بود آن کیصد کجا ہستند۔ گفتند کیصد را برجا بماندیم تا اگر دشمن
 روئے نماید فوش را بتوانند۔ فرمود درین سال شمار چنین کارے پیش نیاید۔ کوتاہی سخن
 آنها را نیز نتوانند تا دو موضع ہدہ۔ کیصد سواران بسر واری متقع بن مالک فراز آمدند۔
 چون شہریدیان بانگ دشمنہ اسپان شنیدند۔ گفتند اے پیغمبر خدا برآریدند۔
 فرمود یا این شما ہستند۔ دشمنان نیستند۔ اینہا سلیم بن منصور اند کہ بیادہ اند۔ و بخو
 سلیم با پیغمبر بنادر جنگ فتح و حنین بودند۔ و عباس بن مرداس در بارہ متقع
 چنین گفتہ است ۵

القائد الماء التي وفيها	تسع المئين فتم الف اقوع
شخص صدوران کیا ہنا شمار قصد تمام شد	پس شمار یک ہزار کامل گردید

سفارت ہلال بن عامر۔ از بنی ہلال جمعے با نخواست رسیدند۔ یکے ازان
 عبد عوف بود۔ پیغمبر خدا از و نامش پرسید۔ گفت عبد عوف۔ فرمود تو عبد اللہ
 ہستی۔ و امہلام گرفت۔ و از فرزندانش یکے چنین مے گوید ۵

جدي الذي اختارت هواز كلكها	الذي النبي عبد عوف واخدا
----------------------------	--------------------------

عبد عوف کہ ہمہ قبیلہ ہوازن۔ اور ابفارت پیغمبر برگزیدند۔ جدمن بودہ است
 و یکے قبیلۃ الحارث بود کہ گفت اے پیغمبر بنی ہزن از قوم من باریت گران
 خواہم کہ یاری من کنی۔ فرمود چون زکوٰۃ بیاید کاست رواے یابد۔ و یکے ازان زیاد
 بن عبد اللہ بود کہ در مدینہ برخانہ میمونہ بنت الحارث کہ حلیہ پیغمبر خدا

و خاله زیاد بود و فرمود آمد - چون آنحضرت بخانه درآمد - و بر زیاد که در آن هنگام نوجوان بود چشمش افتاد
 بنخستیم که باز میگشت - میمونه دریافت و گفت ای پیغمبر خدا این پسر خواهر من است - پس آنحضرت
 باز آمد و نشست - پس باز زیاد مسجد بردن شد و نماز کرد و در حق زیاد دعا فرمود -
 و دست های او بر سرش نهاد و بر چهره اش تا بینی فرو کشید - بنو هلال می گفتند - که
 زین پس همیشه در روی زیاد فرقه و خجستگی میدیدم و شاعر در مدح علی بن زیاد
 گفته است ۵

یا ابن النبی صم البتّی براسه	و دعاله بالخیر عند المسجد
ای پسر آنکه پیغمبر بر سرش دست نهاد	و بر آس او در مسجد دعا فرمود
أعنی زیاد کلا رید - سواءه	من غایرا و منهم او من بعد
یعنی زیاد که جز او دیگر مرا ندانم	از آنان که در زمین نشیب یا تمام یا نخبه فرود آیند
ما زال ذالک النور فی عرینه	حتی بقی عیته فی المجد
این نور در پیوسته در منی او بود	تا آنکه در گور جاے خویش گرفت

سفارت عامر بن صعصعه - از عامریان - عامر بن طفیل -

و اربدین ربیع - آنحضرت رسیدند - عامر گفت اگر مسلمان شوم چه پادشاه -
 آنحضرت فرمود اینچنین مسلمانان را در مسلمانان است - هم ترا و بر تو باشد - گفت پس از خود مرا
 فرمانروائی نهی - فرمود این نه ترا و نه قوم ترا هست - گفت اینهم نکنی که مرا بر خیزشینان فرمانروا
 سازی - و تو خود سر و شهر بان باشی - فرمود اینهم نشود - مگر چون مردی سوار هستی -

عنان خیل بدستت بسپرم گفت گلاین خود در دست من نیست که باشکری پراز سواران
 و پیادگان ترازو گیرم - این گفت و باریق خود باز رفت - پیغمبر خدا گفت بار خدایا بدینها از
 من دور دار - بار خدایا منی عامر را راه راست بنما و اسلام را از عامر (بن طفیل)
 بے نیاز گردان - پس خداے تعالی بر عامر که بنحیثش بود بیماری فرستاد که زبانش
 چون پستان گو سپند فرو آویخت - و سوے خانه زن کے از منی سلول بود رفت
 و گفت - نگ بیماری شتران بردن و در خانه زنے سلولی مردن - و برارید -
 خدایتعالی صاعقه فرستاد که دو دوازدهادش بر آورد چنانکه لبیدن ربیعہ مرثیہ اش
 گفته است - و درین سفیان یکے عبداللہ بن الشخیر بود کہ گفت اے پیغمبر خدا
 تو خداوند و نعمت ماستی - آنحضرت فرمود خداوند خدایتعالی است - نبایکہ در
 فریب بادشاہ بیفتید - و چون علقمہ بن علاثہ - و ہوزہ بن خالد باپش
 بیامند عمر در پہلو اے پیغمبر خدا نشسته بود - پس آنحضرت فرمود تا عمر - بہر علقمہ
 جائے خالی کرد و علقمہ در پہلویش نشست - چون آنحضرت از احکام اسلام آگہی داد
 و چیزے از قرآن بخواند علقمہ گفت اے محمد ہمانا پروردگار تو کہیم است و من بتو
 ایمان آوردم و بردست عکرمہ بن حفصہ بیعت کردم و ہوزہ و پسرش و برادر زادہ اش
 نیز اسلام گرفتند - و ہوزہ بردست عکرمہ بیعت کرد - حبیفہ السوای میگفت کہ
 چون وفد منی عامر بیامند من بایشان بودم و بہ پیغمبر خدا در حیمہ سرخے کہ برگزیدہ سیل
 زہہ بودند - باز خود یم و سلام کردم - پرسید شما چہ کہانید گفتیم بنو عامر بن صعصعہ

هستیم فرمود خوش آمدید شما از من و من از شما هستیم و هنگام ظهر فرا آمد پس بلال بر
 بانگ نماز برخاست و برپای خود میگردید و چون از آن بپرداخت کوزه آبی بیامورد و تا
 آنحضرت وضو کرد و از آب برپایه باقی ماند مابعد حمدی خوانستیم هم از آن آب وضو
 سازیم و بلال اقامت گفت و آنحضرت باماد و کعت نماز بگذارد و چون هنگام عصر
 رسید باز بلال به از آن برخاست و برپایه خود گردش میکرد و آنحضرت همچنان باماد و کعت ادا کرد
 سفارت لقیف - آورده اند که عروه بن سعود و غیلان بن سلمه در حضره
 طائف نبودند و در مقام جرش فن فلاخن و سنگ انداز و دبا به می آموختند
 و چون پیغمبر خدا از طالیف باز می آمد فلاخن و سنگ انداز و دبا به را برپایه
 کردند و با تهنیت پر خاش بر خاستند گوئی تعالی دل عروه را بگردانید و خواهش اسلام
 در او افکند تا سوے پیغمبر خدا آمد و اسلام گرفت و دستوری خواست تا بسوے قوم خود
 باز رود و ایشانرا سوے اسلام بخواند آنحضرت فرمود با تو بجنگ برخیزند گفت مرا
 از فرزندان خود عزیز تر دارند و چون بسیار پرسید آنحضرت فرمود اگر رفتن خواهی
 برو عروه روانه شد تا پس از پنج روز به گام شام به طالیف رسید و بمنزل خود درآمد
 مردان بدیدارش آمدند و بهنجارش را شکران آلودش گفتند عروه گفت با منی مشتیان
 سلام گوئید و ایشانرا سوے اسلام بخواند پس از برادر بخاستند و بهر گشتنش را
 زدند چون سپیده صبح بدید عروه بدریچ خود برآمد و بانگ نماز در داد از هر گوشه
 اقیانان بیرون آمدند و مردی از بنی مالک که اوس بن عوف نام داشت

تیری را کرد که برگ اکحل عروه بر سید و چنان خون بکشا که باز نایست پس غیلان
 بن سلمه - و کنانه بن عبد الیل - و حکم بن عمرو و دیگر سران احلام برخواستند - و
 سلاح جنگ در بر کردند و فرا هم آمدند - چون عروه این حالت را بدید گفت من از خون خود
 در گد شستم شاهد جنگ نیفتیدم و این کراسته بود که غلامی تعالی بر من از زانی داشت و بزرگ
 شهادت بخشید باید که مرا یا شهیدانیکه یا پیغمبر بدان جان دریا هفتاد بنجاک سپرید این گفت
 و سر بنجاوب مرگ فرود و در گورستان شهیدان بنجاکش سپردند چون پیغمبر خدا از کارش
 آگهی رسید - فرمود کارش بکار صاحب یسین مانند است که قوم خود را برا خدا بخواند
 و قوش او را بکشت - و ابوالملیح پسر عروه - و قارب بن الاسود نیز پیغمبر خدا
 رسیدند و اسلام گرفتند آنحضرت از حالت مالک بن عوف پرسید گفتند او را در طائف
 بگذاشتیم - فرمود او را خیر و امید که اگر بیاید و اسلام گیرد اهل و مالش با و باز دهم و صد
 شتران بچشم - مالک بن عوف پیغمبر خدا بیامد و اینهمه یافت و گفت اے
 پیغمبر خدا من از بد شقیف ترا نگه دارم - و بر جانوران شان غارت زنیتم تا آنکه مسلمان
 گشته بیایند - پیغمبر خدا او را بر مسلمانان قوش عامل ساخت - او با ثقیف بر جزیر
 مے بود - و جانوران شان بیغمای مے بود - چون ثقیفیان اینجالت را بدیدند - سوے
 عبد البایل گرد آمدند و راے زدند تا سوے پیغمبر خدا سفارتے بفرستادند که هگی ده داند
 بوزند - و در ایشان از سرداران عبد البایل - و هر دو پسرانش که کنانه و ربیعیه باشند -
 شرجیل بن غیلان - و حکم بن عمرو - و عمرو بن ابی العاص - و اوس بن

عبدعوف - و نمیر بن خرشده بودند و گویند هفتاد تن بودند - مغیره بن شعبه گویند
 با شتر سواران مسلمانان در مقام حرض بودم که ناگرفت - عمرو بن العاص بن پیوست و
 خجرت چون نگاهم بر ایشان افتاد - شنیده دویدم - تا مرده آمدشان به پیغمبر خدا رسانم
 در نور در راه به ابوبکر صدیق باز خوردم و سر گذشت باز نمودم ابوبکر - گفت بخدایت سوگند
 که بدین نوید با خضر پیش از من نرسی - و بیامد و به پیغمبر خدا آگهی داد - پس هر که از احل
 مغیره بن شعبه بودند بروی خود آمدند - و آنچه از بنی مالک - بودند - آنحضرت
 به ایشان در سجد خیمه زد و آنحضرت بر شرب پس از نماز عشاء ایشان بایستاد - و
 تا دیر سخن زد که پایش بست و آمد - و از قریش شکوه کرد و جنگها میکه ایشان
 رویداد و فرمود - پس قضیه که در میان شقیف برپا بود فیصل داد - ایشان را
 قرآن آموخت - و عمرو بن ابی العاص را سر ایشان گردانید - و ثقیف (از شیوخ عجم)
 نیمی استند که لات و عزلی را بدست خود بشکنند و پوزش نمودند و آنحضرت پذیرفت
 مغیره گویند من آنکس بودم که این بتان را بشکستم و پس همه ثقیف اسلام گرفتند - چنان
 استوار کردند که هیچ قوم از عرب آبخنان دست ایمان و کمال عیار با خدا و تابش نبیتم -

سفارت های بنی

۹۸ سفارت عبد القیس - در سال فتح پیغمبر خدا - سوئے مردان بحرین بگاشت
 که از ایشان بست تن بیایند پس همانقدر مردان با عبد الله اشج که سالارشان بود - و

منقبتن جان کنو اہل زہد و جبار و بر خاستند و بشام ہنگام رسیدند۔
 درین روز سپیدہ دم نحضرت در افق نگاہ کردہ بود و فرمودہ کہ ہر کینہ از طعن مشرق
 تو مے بیاید کہ بنا خواست اسلام را نگرفت۔ باشند۔ و از دور می راہ شتران شان بلاغری
 رسیدہ اند و تو شہا پس گشتہ و بسر در اش نشانے باشد۔ خدایا عبد القیس۔ را
 بیامرز کہ بہر کن نمے آیند کہ ما لے بخوانند۔ ہما نایشان بہترین اہل مشرق ہستند پس چون نزدیک
 رسیدند اصحاب گفتند ای پیغمبر خدا سفیان عبد القیس آمدہ اند فرمودہ عرضا ہم عبد القیس چہ خوب
 تو مے است و ایشان و جہا ماے خود با نحضرت و مسجدا باز خوردند و سلام کردند و نحضرت پرسید
 عبد اللہ الشیخ کیست۔ الشیخ کہ مر دے نا خوش بکیہ بود۔ گفت منعم ہے پیغمبر خدا پیغمبر ویش نگاہ کرد
 فرمود ہما ناچہر مرم و مشک نیک سازند از دم و دُخوردترین چیزش کہ زبان و دل باشد بکایے آید۔ و دو
 خصالت است در تو کہ خدا تعالی را پسندے آید۔ عبد اللہ۔ گفت آن چہ باشد۔ فرمود آن دو خوبی علم و درگاہ است
 گفت این چیزے تو را نیکہ است۔ یا با من آفریدہ اند۔ فرمود نے نے۔ با تو آفریدہ اند۔
 و جبار و د۔ را سوے اسلام بخواند تا مسلمان شد۔ و درست کیش گردید۔ و ایشان زاد رجانہ
 رملہ۔ بہنت الحرت فرو آورد و تادہ روز مہمان داشت و عبد اللہ الشیخ۔ درین میان
 از پیغمبر خدا فقہ و قرآن مے آموخت چون پدر و دشمن ہر یک را بخشش معلوم بداد۔
 و عبد اللہ۔ را کہ فیصلے نہاد و از دہ و نیم اوقیہ بخشید۔ و بر ر دے منقذ دست
 ہما یونش بکشید۔

سفارت بکربن و ایل۔ چون سفارت بکربن و ایل بیامد یکے از ایشان نحضرت

گفت قُتُس بن ساعده را میدانی - فرمود ادا از شما نیست قُتُس مردی از ایاد - بود
 که در هنگام جاهلیت خود را با کین صنفی بر آورد و بازار عکاظ - بیامد - و مردمان آنجمن
 بودند و بگفتار یکدیگر از ویاد گرفتند بود بامردمان سخن میزد - و درین سفارت بشیر
 بن النخصاصیه - و عبد اللہ بن مرشد - و حسان بن حوط - بودند از فرزندان
 حسان - که گفته است ۵

انا بن حسان بن حوط و ابی	رسول بکر کلها اللہ سبحی
--------------------------	-------------------------

من پسر حسان بن حوط استم - و پدرم از جانب بکر بموے پیغمبر سفیر بود
 و با ایشان عبد اللہ بن اسود - هم آمده بود که در یامه جا داشت و هر چه مال و متاعش در آنجا
 بود بفرختند هجرت بر فاست و پیش آنحضرت ابنای منی پرا ز خرابیا و برد و آنجناب
 بهر او دعاے برکت فرمود -

۱۰۰ سفارت بنی تغلب - از تغلبیان - سیزده تن از مسلمانان و نصرانیان
 که صلیبهاے زرین آویخته بودند - بیامدند - و بخانه رطله بنت الحرث فرود شدند - آنحضرت
 مسلمانان را انعام معلوم بخشید و با نصرانیان صلح فرمود بر اینکه خود چنانکه هستند همانند دیگر فرزندان
 خود را بر نصرانیت اصطیاع نمهند و هر که از ایشان اسلام پذیرفت - بود آنها را با انعام بنواخت -
 ۱۰۱ سفارت حنیفه - از بنی حنیفه - ده و چند مردمان که در آن رغالین غنقه -
 و طلق بن علی - و حرمان بن جابر - و علی بن سنان - و اقص بن سلمه - و زید بن عمر -
 و سیلمه بن خیب بودند با سالار ایشان که مسلم بن جخطبه بود - آنحضرت رسیدند -

و بخائے رطبت الحش - زود شدند و همان گشتند - ایشان از خوردن و آشامیدن پشت
 و شام می آوردند گاه گاه نان و گوشت - گاه نان و شیر - و روزی نان و روغن
 و بارے مخرما - که در پیش ایشان می پرانگندند - ایشان با حضرت در سجا باز خوردند -
 و سلام کردند و شهادت حق دادند و گاه گاه بیدار آنحضرت میشدند و سیلیمه - را بنگهبانی
 رخت میگذاشتند و با خود نمے آوردند - در حال غفوه از ابی بن کعب قرآن
 می آموخت - و چون پیچ خان و مان خود کردند - پیغمبر از ایشان بهر یک را پنج اوقیه
 انعام فرمود و گفتند ای پیغمبر خدا کیمن از ما نیامده است و نگهبانی شتران و رخت
 میکنند - پیغمبر برآی او برایشان بهره نهاد - و فرمود چون نگهبان رخت و راحله شما
 است از شما بنیت - چون سیلیمه این سخن آنحضرت را بشنید گفت دانسته است
 که پس از اوے کارفرمان بدستم افتد - و ایشانرا آنحضرت آفتابه داد که در ویس مانده
 و ضوے او بود و فرمود چون بشهر خود برسید کلیسای خود را بایک بشکنید و این آب را
 در آنجا پاشید - و بعد از آنجا مسجد بے بسازید - چون رسیدند بچنان کردند - و آن آفتابه
 بیت اقص بن سلیمه آمد - و طلق بن علی - موزن شد - چون اذان در داد و راهب
 آن دیر شنید گفت همه راست است و براه راست میخواند - این گفت و بگو بخت و دیگر
 نیامد - و سیلیمه بدعوئی پیغمبر خدا برخواست - در حال بن غفوه - گواهی داد که پیغمبر او را
 در کار خود انباز گردانیده است - پس مردمان بقتنهایش افتادند -

سفارت شیبان - آورده اند که مردی بود حبیب بن ازهر نام و در آغاز اسلام

بمرد و دختران بگذشت برادرش اثوب بن ازهر - آنهمه دختران را از زنش که قبیله - تام
 داشت گرفت - قبیله بر سر آن شد که با صحابے خود را با بخت برساند - دختر کے از دخترانش
 کہ پیرا ہنے در تن داشت - و ناس حدیبیاء بود کہ گویست کہ من ہم باتو بروم و ہر دو بہمانی
 برخاستند و بر جگاہ بنشستند - و برانندند - ہمدین میان کہ جگاہہ قدم نہ و خرگوشے
 بر جت - حدیبیاء گفت بخدا کہ حادثہ ایت - خدا درین کار پاشنہ ات را از پاشنہ
 اثوب بلند تر دارد - پس رو با ہے فراز آمد حدیبیاء اورا نامے نہاد - اما راوی این
 روایت یعنی عبد اللہ بن حسان را زیاد رفت و در حقش ہمان سخن گفت کہ درباره خرگوش
 گفتہ بود - و ہمدین میان کہ جگاہہ میرفت ناگمان بنشت و لرزہ برانداش
 اُفتاد حدیبیاء گفت بہ امانت سو گند کہ اثوب بر سر ت رسید - قبیلہ گفت - مرگت باد -
 چہ چارہ سازم - گفت جاماے خود و عرق کہ جگاہہ ازین روے بان روے
 برگردان - و خود ہم از پشت بروے برگرد - پس حدیبیاء خودش ہم پیرا ہن از تن کشید
 و واژگونش بپوشید - و از پشت بروے برگشت - چون قبیلہ برگفتہ اش کا بہست
 جگاہہ بجنبش آمد و برخاست و آب تاخت - قبیلہ گفت اکنون متاع ما را با خود گیر - او
 ہچنان کرد - قبیلہ مے گوید آہستہ ہمی رفتیم کہ ناگمان اثوب از عقب ما دو ان آمد -
 نزدیک از ما آبادی بزرگے بود دمن او را دیدہ بودم - چون شتر ما را بزر برانداختہ بود -
 و او سوے خانہ در میانہ قدم پیش نہاد - بخانہ درآمد - اثوب ہم در رسید و تیغ راند -
 کہ سیریم ہم برد - و گفت اے نابکار سو دختر را درم را فرو افکن - ناگزیر بینداختمش -

واثوب آنرا برداش خود بناد و رفت - و حدیبا از حالتش نسبت بهمنویشان - گاه
 بود پس خود را بخواب خود که با یکی از بنی شیبان - کتخل بود - رساندم - و میخواستم که
 همراه کس پیش پیغمبر بخوابم - شبی با او بودم و او میدانست که بخواب اندرم - ناگهان
 شوهرش از بر فسانه گویان بیاورد - با خواهرم گفت بجات سوگند که هر قیله رفیق با صفا
 یافت ام - پرسید کیست - گفت - حرث بن حسان - شیبانی که صبحگاه بسفارت
 بکربن و ایل - سوخته آنحضرت میرود پس من با او در جستم و بر شتر خود سوار شدم -
 و باندک زمانه حرث را در یافتم و دستور می بفرمود که ای خواستم - او بکشد ده روئی
 بپذیرفت تا هر دو به پیغمبر بخوابیم - بهنگامیکه نماز صبح با جمعه ایستاده بود - و
 صبح بدیده و ستارگان همچنان یک در یک نمایان مانده - و از اثر شب مردمان
 باز شناخته نمیشدند من چون تازه سلمان بودم در صف مردان جا گرفتم و دیکه
 در پهلوی ایستادم پرسیدم دوستی یا زن - گفت من زنی هستم - گفت - همانا
 میخواستی مرا دقتی افکند - ترا بستر در صف زنان بایست ایستاد - چون نظر
 کردم پیش چهره اصفی از زنان بر پا بود - که نگاهم بر او افتاده و در آنجا ماندم - چون
 آفتاب برآمد فرا ترک شدم - و هرگاه مردی را بار و روشن و جامه زیبا میدیدم
 نگاه میکردم تا آنحضرت را بینم - درین میان مردی بیامد و گفت - السلام علیک
 یا رسول الله - پیغمبر خدا در جوابش فرمود - وعلیک السلام ورحمة الله وبرکاته - و
 آنحضرت دو جامه کنه که زعفرانی و رنگش پریده بود بر سینه بر بسته بود - و شاخ خرما

کہ دو برگ سرش را گذاشته - همه برگهایش را کنده بودند - در دست گرفته - و بر دوپایش
 نشسته بود - من چون پیغمبر خدا را بدین فروتنی نشسته - نزد خودیا فتم - از هیبت
 لرزه بر تنم افتاد - یکے از ہنشینان آنحضرت گفت - اے پیغمبر خدا این زن بیچارہ
 تہی لرزد - مرا کہ پس پشت آنحضرت بودم بے آنکہ نگاہ بر من افکند - فرمود اے
 بیچارہ زن ہیچ مترس و آرا کم گیر - چون این بفرمود آنہمہ ہراس از دلم برفت و دینیان
 رفیق راہ من بیاید و بیعت اسلام از طرف قوم خود کرد و سپس گفت اے پیغمبر خدا
 بہر زمین دہنا کہ در میان ما و بتی تیسیم است فرمانے بنویس - کہ از تسمیان جز آنکہ -
 راہ گیر با پنا گیر باشند بر طرف ما نیابند و در زمین دہنا - پاے تنہند آنحضرت
 با یکے خود سال گفت - اے طفل این مرد را بہر زمین دہنا - انچنین بنویس - مرا کہ خاک
 دہنا زاد و بوم بود - چون دیدم کہ فرمان چنین میر و وزیر بتابی خود داری مشکل افتاد -
 گفتم اے پیغمبر خدا این مرد بہر زمین بعدل خواستگار گزشتہ است - ہانا این موضع
 دہنا - کنام شتران و چراگاہ گو سپندان ست و زن و فرزند تسمیم بر طرف آن ہستند -
 پس آنحضرت فرمود باش اے طفل این زن بیچارہ راست میگوید - مسلمان ہا ہمان
 برادر است - ہر دو را آب و درخت بسند باشد و در برابر دشمن یاری ہمدگر کنند - چون
 آنمزدید کہ سخن سنگ را ہش گردید - ہر دو دست خود بر ہم زد و گفت حدیث من دو تو
 چنان است کہ در مثل مے گویند - گو سپند مرگ خود را بسم خود میبرد - گفتم نے نے - ہانا
 در تیرہ شہار جہنائی و بر ہر دوان بسیار خش و با فیقہ خود پاکدامان بودہ - مگر چون با آنحضرت

رسید و حاجت خود بخواسته برین خرده گیر اگر من هم حاجت خود پیش کنم - گفت ای
 پدر مرده تریا بهنا - چه حاجت تواند بود - گفتم کنا م شترانم را به زین خود خواستی - گفت
 چون را پیش پیغمبر خدا چنین بستانی من هم پیش آنحضرت گواهی دهم که تازنده مانم را در
 تو باشم - گفتم چون آغازش کردم بازش هم گویم - پس پیغمبر خدا فرمود - مگر این زن پس
 نمیدارد که همانا بدکشاے و بدنگفتار بودے - من ازین سخن گریه آغاز نهادم - و گفتم
 بخدا چنین پسرے دادم - و در جنگ زیده با تو بود و چون بخیرفت تا هر مله غلبه یارود
 تب خیمش در گرفت - خودش مرود خواهرانش را با من بگذاشت - آنحضرت گفت بخدا نیکه
 جانم در دست اوست که اگر زنی بیچاره نمے بودے فرمودے تا کی فیر این سخن ترا رخ
 بر زمین نشان نمے بودند - چون یکے در بخان یا هدم خود بسر برد و پس از چندے آنکه
 بر هوش خفته میش ازودار و آرزو گرفت - چنانا شکوباے مے شود - و باز میجویدش - و پس
 فرمود خدا یا هر چه بگرفتی فرا میگویم گردان - و انچه بگذاشتی بهار و یاریم بخش - بخدائیکه
 جان محمد در دست اوست که یکے از شما چون بگریه هوش را هم گریه مے آید - پس
 بندگان حن را بر دران خود را برنج میفکنید - و در ادیے سرخ انچنین بنوشت - بر
 دختران قیلے کسے ستمے نکند و بهر کاسے ایشا زاکراه نکند - و بر هر سلمان یا رمی شان ناگزیر
 است - هر آئینه کوئی بکند و زمار بد نکند - و از هر مله بن عبد الله که هر از کعب بلغیر بود
 حکایت میکنند که گفت با هنگ - جناب پیغمبر بیرون آمدم و با آنحضرت رسیدم
 در روزگارے در آنجا بماندم که آنحضرت مرا شناخت - و چون خواستم تا باز گردم - بر خود

افسوس کردم و گفتم بخدا از اینجا نروم تا از آموزگاری پیغمبر جدا بشود و این چیز نیست فرمایم
پس پیش آنحضرت رفتم و بابت نامردم و گفتم اے پیغمبر خدا چه مزاج میدهی تا کار بندم -
فرمود با حمله آنچه پسندیده است بکن و هر چه ناپسندیده است از آن بپرهیز پس باز آمدم -
و نزد همیون خود رسیدم - و دیگر با آنحضرت رفتم - و همد آسجایانزد یک از آن بایستادم -
و گفتم مرا چه میفرمائی تا بکنم فرمود اے حمله آنچه پسندیده است بکن و هر چه ناپسندیده است از آن بگریز و دیگر
هر آنچه را بدانی که اگر در پس تو بگویند خوشت نماید - همان را بکن و هر چه را ندانی که شنیدنش بهر خود
ناپسندی از آن دور باش -

سفارتهاے اهل مین

۱۰۳ سفارت بنی طے - از قبیل طے پانزده تن بیرون آمدند - و زید الخلیل
بن مهملل که مردی از بنی بنیان بود سرآمدشان گردید - و دیگر کسان از بنی بنیان
و زربن جابر - و از جرم طے - قبیصه بن الاسود - و از بنی معن مالک بن عبداللہ
و از حذیلہ قعین بن خلیف - بودند - و از بنی بولان هم مردی بود ایشان
در مدینه تا بمسجد نبوی رسیدند - و بیرون مسجد را فوے شتران خود را به بستند - و
به پیغمبر خدا که اندرون مسجد بود باز خوردند - آنجناب اسلام عرض فرمود و ایشان بند یافتند
و هر یک را پنج اوقیہ سیم - و زید الخلیل را دوازده و نیم اوقیہ بخشش کرد - و فرمود از عرب
هر کسی را که شنیدم چون دیدم کمتر از آن یافتم - مگر زید را که خوبهاے او را کمتر از آن بمن
رسانند که در دست - و بنام زید الخلیل - نام آورش کرد - و زمین فیو - و ارضین او را

بخشید و درین باره فرمانے نوشت - چون زید الخسیه - بامردان خود بازگشت
در نور در راه سجائیکه فروه نام دارد اجلس فرا زاد - چون زنش از مردنش آگهی یافت
آنمه نبشته را که زید از پیغمبر پیدا یافته بود بدید - و پیغمبر خدا علی بن ابی طالب - را
سوے فلس - که طائیان را صنم بود بفرستاد تا صنم را بشکند و صنم پستان را تا تاراج
کند علی بن ابی طالب باد و صد سواران برقیان آل حاتم نزد - و دختر حاتم را گرفتار
کردند - و با اسیران بنی طے - پیش پیغمبر حاضر آوردند - در روایتی دیگر است که آنکه
بر آل حاتم تاراج زد و دخترش را گرفتار آورد خالد بن الولید بود - عدی پسر حاتم
که کیش نصاری داشت و در قوم خود با و شاه بود و مریع میگرفت بشام گرمیخت -
با بیکله بنیان را با آنحضرت آوردند - و دختر حاتم را در نعلبستی که بدروازه مسجد بود فرو
کردند چون پیغمبر خدا در آنجا رسید - دختر حاتم که زنی خور و ویراندام بود - برخاست
و گفت - پدرم بمرد و گذار شکر مردماند - بر من منت بند - خدا بر تو منت بهند - سر مود
گذار شکر کیست - گفت عدی پسر حاتم - فرمود آنکه از خدا و پیغمبرش بگنجت - دختر
حاتم مے گوید که آنحضرت مرا جامه بخشید و لوا داد - و باقوے که از قضاعه بود - و از
سوے شام آمد مرا سوار ساخته پدر و درو تا آنکه در ملک شام - به عدی رسیدم - و
گفتم اے نامهربان و بی آرم - زن و فرزندانت را بروی دیادگار پدرت را بگذار
و پس از چندے گفتم چنانکه میدانم ترا به پیغمبر خدا باید رفتن عدی بیرون شد و با آنحضرت
در مسجد بنخورد و سلام کرد - پرسید - چه کسے - گفت من عدی - پسر حاتم هستم -

پنیر خدایا تا خانہ خود برد و شادی کی کہ بہت خرا-اگندہ بود۔ بیفگند تا بروے نشیند۔ و خود بر زمین نشست۔ و اسلام عرض کرد۔ عدی۔ بند زیت و آنحضرت اور ابرو قوش عامل ساخت۔ و از طائیان عمر بن مسیح کہ امر و القیس در بارہ اش گفتہ است ۵

دب رام من بنی نعل
خمر ج کفیہ ص سترلا

از بنی نعل بسیار تیر افغان بہتند کہ دوست خود را ز پرده بردن آرند

بزنا کیہ عمر یکصد و پنجاہ سال رسیدہ بود با آنحضرت آمد و از احکام شکار پرسید فرمود ہر چہ تیر بیفگند بخور۔ و آنچه گیر بخت بہل۔

۱۰۳ سفارت تحجب۔ در ۹ سیزدہ تن از تحجب بازکات مالہاے خود میامند پیغمبر را ز دیدارشان شاد گردید و غیر مقدم گفت و بعزت فرو داد و مد بلال را فرمود تا بہ ایشان خورشماے نیکو سازد ہر۔ و بیش از آنچه رسم بود ایشانرا بخشش داد و پرسید از شما کسے بماندہ است گفتند پسرے است کہ بنگبانی ہمیونان خود اورا بگذاشتہ ایم۔ و او نو عمر ترین ماست۔ فرمود اورا ہم بفرستید۔ چون آن پسر بیامد۔ گفت اے پیغمبر خدا من کیلے اذان دو دمان ہستم کہ پیش ازین آمدہ بودند۔ و چون آرزوے شان برآوردی آرزوے مرا ہم روائی دہ۔ آنحضرت فرمود ترا چہ حاجتست۔ گفت خواہم تا از خدا سخا ہی کہ مرا پیامزد و بر من مہربانی کند و دلم را تو نگر سازد۔ آنحضرت گفت خدا یا ابن را پیامزد و بروے مہربانی کن و دلش را تو نگر ساز۔ و پس چنانکہ ہمہ بانس را بخشیدہ یو د ہمہ را بخشش کرد تا ہمگان سوے غلمانان خود گام بردار شدند۔ پس از چندی

باز در موسم منا - ایشان که شانزده تن بودند بیا میدند - چون آنحضرت از آن پس برپوش
فرمود و گفتند - کس را ندیدیم که بر دایه خدا - از وقایع تر باشد - فرمود امید است
که ما هم از جهان برویم -

سفارت نخلان - در راه شعبان ساله از نخلان ده کس بیا میدند و گفتند
اے پیغمبر خدا ما بخدا ایمان میداریم و پیغمبرش را راست میدانیم - و از طرف قوم خود
آمده ایم - و چه راه با در نوشتیم تا بدرگاهت رسیدیم - آنحضرت پرسید که علم انس (که نام
بتی بود در ایشانرا) چگونه است گفتند - ذرم و نژدگشته - و خدا یغالی بجایش هر چه
تو آورده باشد بخشیده - و چون باز گردیم او را بشکنیم - و در کار دین چیز را پسرسیدند -
آنحضرت از آنهمه آگهی بخشید و یک نفر فرمود تا ایشانرا چیزی از قرآن و سنت بیاموزد -
و ایشانرا بسخانه رمله بنت الحارث فرود آوردند و مهمان داشتند پس از روزی
چند از آنحضرت پیرو شدند و بخششهای خود که دوازده و نیم اوقیه بود گرفتند
و باز گشتند و چون در آنجا رسیدند پیش از آنکه بندگان از رخت و بار خود کشایند -
علم انس را بشکستند و هر چه پیغمبر خدا از حلال و حرام فرموده بود از آن بگذشتند -
سفارت جعفی - از جعفیان - قیس بن سلمه بن شریل - و سلمه بن زبیر
که هر دو از طرف بادیه برادر هم بودند بیا میدند و اسلام گرفتند - آورده اند که جعفیان
در هنگام جاهلیت از گوشت جانوران دل و احرام میدانستند - پس پیغمبر خدا فرمود شنیده ام که
شما دل را نمیخورید گفتند آری - چنین است فرمود تا بخورید و اسلام بخت نشوید - پس

۱۰۵

۱۰۶

دلے بخواست۔ تا آور دند۔ و بریان کردند۔ پس سلمہ را بداد۔ سلمہ ببتد و دستش
 لرزیدن گرفت۔ آنحضرت فرمود بخور سلمہ فوائش بجا آورد۔ و گفت و این شعر از است ۵

عَلَيْ أَنَّى كَلَّتِ الْقَلْبُ كَرَهَا | وَ تَرَعْدُ حِينَ مَسْنَهُ بَنَانِي

من دل را نه برضا خوردم۔ و چون پشش گرفتم انکشت نم را لرزه در گرفت

و آنحضرت بهر قیس فرمائی بپوشت که نقلش چنین برداشته اند۔ نبشته است از محمد
 پیغمبر خدا بهر قیس بن سلمه بن شاحیل۔ کمین او را بر مران۔ و موالی شان و حریم و
 موالی شان و کلاب و موالی شان عامل گردانیدم چون نماز را برپا دارد و زکوة را داد سازد
 و مال خود را بصدقه پاک گرداند۔ باز ایشان گفتند۔ ای پیغمبر خدا ما دریا که ملیکه نام داشت
 بندگان آزاد میکرد۔ و مینوایان را نوامید داد۔ و بر بیچارگان مهربان می بود و گویا
 بچه خود را که دخترش بود زنده بخاک سپرد اکنون در آنجمن چگونه هست۔ فرمود بچہ و
 مادر هر دو در آتش میسند۔ ازین سخن ایشان برنجیدند و خشکین برخواستند۔ آنحضرت
 باز خواند۔ فرمود مادرین هم با مادر شما است۔ ایشان همچنان بر سر احکام میبایند و فرستند۔
 و میگفتند بخدا میگوید که ما را دل بخورانید و گفت مادر شما در آتش است زنهار در خور و پیرو
 نبود۔ و در نور در راه با صحابی باز خوردند که از مال زکوة شتر می آورد۔ ایشان صیحابی را
 بستند و شترش را بر دند۔ چون آنحضرت ازین آگهی یافت بر ایشان و چنین چند دیگران
 نفرین کرد و گفت۔ نفرین خدا باد بر رعل و ذکوان و عصیه و لحیان و هر دو پسران
 ملیکه۔ از حریم و مردان۔ دیگر از جعیان نیز بدین الفاظ با سبزه و عزیز

کہ پسرانش بودند بیامد و چون آنحضرت از عزیزانش بشنید فرمود جز خدا کس عزیز نیست
 تو عبد الرحمن هستی - و ایشان اسلام گرفتند - نیزید گفت اے پیغمبر خدا در پشت دست
 من طعمه ایست که از کشیدن مهار شترم باز داشت - آنحضرت پیالہ آبی بخواست و برو
 آب میرد و مے مالید تا آنکہ گبشت - و در بارہ نیزید - و پسرانش دعاے خیرے فرمود
 و نیزید از آنحضرت وادی حران کہ قوش را درین بود بخواست و بیافت -

سفارت صدای - چون در شہ آنحضرت از جعرانہ باز آمد قیس بن سعد
 راسوے یمن بفرستاد و فرمان داد تا بزرین صدای گذرد - قیس با چار صد سلطانان برفت
 و در پایے نیستانے فرود آمد مردے از صدای کہ حرث نام داشت در آنجا بیامد - و
 پرسید و بشناخت تا خود را بہ پیغمبر خدا رساند و گفت از طرف قوم خود بسفارت آمدم
 لشکر خود را باز بخوان - من ضامن کہ تو من بفرمانت باشی - فرمان رفت و لشکر باز آمد و
 پانزدہ مرد از صدای بیامدند و اسلام گرفتند و از طرف قوم خود جمعیت کردند باز فرستند
 در ایشان اسلام شاعت یافت و در حجتہ الوداع صد تن بدیدار آنحضرت آمدند - و زیاد
 بن الحارث گوید کہ بیش پیغمبر خدا رفتم فرمود کہ تو مت بفرمانت ہستند - گفت اینہما از خدا
 و پیغمبرش میدانم - و در سفرے اورا آنحضرت فرمود تا بانگ نماز بدہد و چون بلال -
 اقامت گفتن خواست - فرمود آنمزد صدای اذان دادہ است و ہر کہ اذان و ہد بایکہ ہمان
 اقامت را ہم گوید -

سفارت مراد - از مرادیان فروہ بن میک - از فرازدایان کندہ

پیوند بریدہ۔ پیش پیغمبر آمد و فرمان برد و بر خائے سعد بن عبادہ فرو شد و چندے
 بماند و ترکان و احکام اسلام از فرایین و سن مے آموخت و آنحضرت او را دروازہ اوقیہ
 بخشش داد و علہ از بافتہاے عثمان پوشانید و بزرگترے نجیب سوار کرد و بر مراد۔ و
 زبید۔ و غنچ عامل گردانید و بنشتہ کہ دروازہ فرایین صدقہ آگهی بخشیدہ بود بسپرد و خالد
 بن سعید را ہلہ او کرد و فروہ تا وفات آنحضرت عامل صدقات بود۔

۱۰۹ سفارت زبید۔ از زبیدیان۔ عمر بن معدیکرب۔ باہر بان خود کہ وہ تن بودند
 بر مدینہ میآمد و پرسید درین زمین از بنی عامر۔ سر دار کیت کس نام سعد بن
 عبادہ۔ بہر پس نا تہ خود را مہارکشان تا ورش برنت و بنشانہ سعدیہ رون آمد و مر جاے
 گفت و اگر امش کرد و گفت تا کجا وہ اش را فرو کارند۔ سوے پیغمبر خدا را ببر۔ عمر و
 باہر بان اش اسلام گرفت و روزے چند بماند و بخشش گرفت و بدیا خود باز رفت و با قوم
 خود مسلمان بماند تا آنکہ ہنگام وفات پیغمبر خدا از اسلام باز گشت و بار دیگر مسلمانی گرفت
 و در جنگ قادیسیہ و غیر آن کوششہاے مردانہ نمود۔

۱۱۰ سفارت کندہ۔ از کنیدیان۔ اشعث بن قیس باہر بان خود کہ ہمیش از وہ
 بود و در بار گہماے خود میآمد و مسجد نبوی در آمدند بدین ہیئت کہ طرہ ہا را شانہ زدہ۔ و چشمہا
 را سر کہ کشیدہ۔ و بیر ہنہاے نگارین کہ پیرامنش بحر برد و خست بودند در بر کردہ و چادر
 دیباے زرکش زبر افکندہ بودند۔ آنحضرت فرمود مگر مسلمان گشتہ اید۔ گفتند بے مسلمان
 ہستیم۔ فرمود پس این جا ما از بہر حمیت ایشان آن جا ما را در انداختند۔ و چون باز رفتند

عامه ایشانرا ده اوقیبه و اشعث را ده و از ده اوقیبه بخشش فرمود۔

سفارت صدق - از صدقیان - ده و چند کسان بر شتران خود بدین سببیت
که چادر و ازار پوشیده بودند بیامدند و باینمیز غذا بجاییکه در میان منبر و خانه اش بود
باز خوردند و بے آنکه سلام گفتند بنشینند آنحضرت فرمود آیا مسلمان هستید گفتند آری
فرمود پس چرا سلام نکردید - ایشان برخواستند و گفتند - السلام علیک ایها النبی ورحمة الله
و بركاته - فرمود - و علیک السلام بنشینید - بنشینند و از دقتها بے نماز پرسیدند -
و آنحضرت ایشانرا آگهی بخشید -

سفارت خشین - بنگامیکه پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم با پیچ خیمه داشت - ابو ثعلبه خشنی با آنحضرت
بیامد و اسلام گرفت و بجنگ خیمه برفت و باز از خشینان هفت تن دیگر آمدند - و بر
ابو ثعلبه فرود شدند و اسلام گرفتند و بیعت کردند و باز گشتند -

سفارت سعد بن زید - مردی از بنی سعد بن زیدیم میگوید که من با تنه چند از
قوم خود به مدینه رفتم و در جایی فرود شده سوئے مسجد شدم - آنحضرت را دیدم که در مسجد
نماز جنازه میگذارد چون باز آمدار پرسید - گفتیم از بنی سعد بن زیدیم - هستیم و اسلام گرفتیم -
و بیعت کردیم و بر خاتیم - و سوئے با گیمای خود باز آمدیم - پس بهر فرمان داد تا بجای
فرود آورند و سه روز مهلت داشت سپس بیامدیم تا پدر و شوهریم گفت بر خود سواداری بپذیرید
و بلال را فرمود تا چند اوقیبه سیم را بخشش داد و بقوم خود باز آمدیم - و زود خدا ایشانرا
اسلام کرامت فرمود -

۱۱۳ **سفارت بلخی** - رولفیع بن ثابت البلخی میگوید که در ماه ربیع الاول سه تنه چند از قوم من برآمدند و من بر رسیدند من ایشان را بر خاند خود که در بنی جدیله بود خود آوردم - و در باد و پگاه موئے آنحضرت که با اصحابش نشسته بود بر منتم پس ابو الضباب که بزرگترین این سفارت بود پیشتر کشد و در بروئے آنحضرت نشست و با سخن زد و بایاران خود اسلام گرفت - و چیزها از کار وین و مهانداری پرسیدند - چون ایشان را بخاند خود آوردم - آنحضرت با قدری از خزان پس بایا مد و فرمود این خدا در مهانی اعانت گیر - و ایشان چیزها را از آن خدا و چیزها را دیگر خورشاه میخورند و سه روز بر باندند و پس بدیدار آنحضرت شدند تا پدر و دوش کنند - و آنحضرت چنانکه بآیندگان آئینش بود بهر ایشان فرمان بخشش داد و گرفتند و دیدار خود باز رفتند -

۱۱۵ **سفارت بهرائی** - سفیران بهرائی که سیزده تن بودند از زمین بیا آمدند - و حیوان خود را همراهیشان بر دوش داد و بنی جدیله بود بر رسیدند - مقداد بیزن آمد و ایشان را بکرامت نزد آورد - سپس به پیغمبر خدا باز خوردند و اسلام گرفتند - و فرائض احکام آموختند و چند بماندند باز بدیدار آنحضرت رفتند تا پدر و دوش و ششها معلوم یافتند و باز گشتند -

۱۱۶ **سفارت عذره** - و باوصف سه از عذریان - و دوازده تن که در ایشان جمیع النعمان و سلیم و سعدی بن مالک - و مالک بن ابی الریاح - بودند - بسفارت بیرون آمدند و بنی مدینه را به بنت الحارث النجاریته خود شدند و پس نزد پیغمبر خدا

آمدند و بر سر جاهلیت سلام کردند و گفتند ما از طرف مادر برادر قصبی هستیم و ما اینجا یکم قضا
و بنی بکر را از کعبه بیرون کردیم و ما را بتور شتما و پیوند است - آنحضرت فرمود صریحاً بکلمه و اهل
شماره و ترشنا ختم - چرا با این اسلام تحیت نکردید - باز ایشان عرض داشتند که از طرف
قوم خود گذارش کر آمده ایم - و چیزها از کار دین پرسیدند و اسلام گرفتند و روزی چند
ماندند و چون باز میخواستند آنحضرت چنانکه رسمش بود ایشانرا بخششهای داد و یک
را از آنها چادر بپوشانید - و از عذریان یکدیگر که زل بن عمر نام داشت بیاد گرفت

الیس رسول الله اعلمت نصھا	أكلها حزنا وقوزا من الرمل
بسوی تو ای پیغمبر اجازه را در شتاب افکندم	و زحمت دادم که زمین سخت در گستان را در فودو
لا نصیر خیر الناس نصرا موزرل	و اعقد حبلا من حبالک فحلی
تا بهترین مردمان را یاری کنم و از رهنمای تو رهنمای را بار سن خود پیوند هم	
و اشهد ان الله لا شئی غیره لا	ادین له ما انقلقت قدھی فعلی
و گواهی میدهم که جز درین خدا گروم تا پایم کفش را اگر انبار دارد -	

و سخن که از بیت خود شنیده بود گذارش کرد - فرمود از جنایا مو منی بوده است که اینهمه گفته
زل - اسلام گرفت و آنحضرت او را بسالاری قومش لواے بخشید و در جنگ صفین
زل - بالواے خود با معویه بود و در جنگ مرج - نیز بوده و کشته شد -
سفارت سلمان - حبیب بن عمر اسلامی حکایت میکند که در راه شوال
سلمه با هفت تن بسفارت سلمان بروین شدیم و بهنگامیکه آنحضرت را بنماز اجازه

بیرون مسجد خوانده بودند و باز خوردیم - گفتیم اسلام علیک یا رسول الله آنحضرت
 و علیکی باز داد و از او پرسید گفتیم ما همه از مسلمانان بیامده ایم تا از طرف شان بروست
 تو بیعت اسلام کنیم آنحضرت سوے ثوبان که غلامش بود روے کرد و فرمود
 ایشان را بفرودگاه و سفیران فرود آر چون پس از نماز ظهر بجائیکه در میان منبر و خانه اش
 بود نشست ما نزدش رفتیم و چیزها از کار نماز و احکام اسلام و رقیه پرسیدیم
 و مسلمان شدیم و هر یک پنج اوقیه بخشش یافتیم و بر فقیر

۱۱۸ سفارت ججهینه - چون بنیم خدابه مدینه بیامد از بنی ربیع بن عقیان
 که دو دمانیت از قبیلہ ججهینه - عبد العزیز و ابوروعه که از سوے مادر برادر
 هم بودند - پیغمبر حبس داشتند آنحضرت با عبد العزیز گفت - که تو عبد الله هستی
 و ابوروعه - را فرمود اگر خدا خواست تو دشمن را برسانی و چون از دومان شان
 پرسید - گفتند یا بنو عقیان هستیم - فرمود - شما بنور شدن باشید و ایشان را وادی
 بود و غادی نام - آنرا بنام رشت - نامی فرمود - و مر ججهینه را دو کوه بودند - یک
 اشعر - و دیگرے اجرود - درباره آنها فرمود این دو کوه همارے بهشت اند - فتنه را بر آنها
 راه نبود - عبد الله بن بدر را در جنگ - بدر علیے سپرد و بهر ایشان بنای مسجدے
 را نشان بکشید - و آن نخستین مسجدے بود که در مدینه از پی بنیادش نشان کشیده شد
 و از ججهینیان یکے دیگر که عمر بن مره نام داشت حکایت میکنند که ما را صحنے بود - ما
 بزرگش میداشتیم - من پر تارش بودم - چون آواز بپیغمبر خدا گوشم رسید آن صحنم را

بشکستیم و در دے بدرینہ کر دیم و با حضرت رسیدم و اسلام گرفتہ و شہادت راست
بذرم و ہر چہ از حلال و حرام آورده بر آن ایمان آوردم و درین بارہ گفتہ ام

شہدت بان اللہ حق و انہی	لا الہ الا حمدا و اول تارک
-------------------------	----------------------------

گوای دادم باینکہ خداے حق است و خدا یا یکہ از سنگ باشند پیش از ہمہ میگذارم

و شمر عن ساقی الاذارہما جراً	الیک اجوب الوعث بعد الذکا وک
------------------------------	------------------------------

و ہمہ بیچ ہجرت ساقی را بالا زدم - و بسوے تورگستان دزان پس زمین ہا سخت را در زدم

لا صلیب خیر الناس نفساً و والداً	رسول ملیک الناس فوق الحیاک
----------------------------------	----------------------------

تا آن کہ من صحبت در زخم کہ خودش و پدرش بہترین مردان اند - و خداوند بندگان کہ بالای جہنم است اورا یہ پیغمبری برگزیدہ

زین پس آنحضرت عمر و اسوے تومش بہر دعوت اسلام بفرستاد ہمہ ما بید فرستند

جز بکین کہ گفتہ اش را رو کرد - عمر و دعاے بدی در بارہ اش کرد - تا دہانش از کار

ماند و باز حزن زد و نمیتوانست - و ما بینا شد و بینو اگشت -

سفارت کلب - از کلبیان مردے کہ اورا بعد عمر بن حبلہ مے نامیدند

حکایت میکند کہ من بامردے از بنی رقاش کہ محکم نام داشت برخاستیم و بہ پیغمبر خدا

رسیدیم آنحضرت را اسلام عرض فرمود و گفت کہ من پیغمبرے ہستم اُمی و راستکار

و پاکباز - ہر آنکہ دروغ زخم شمر - و از من سزا زد - و با من پیکار گرفت - تباہ گشت

و چہ ما بہ تباہ گشت و ہر کہ پناہم داد و یار ہم کرد و بن گیرید و گفتار ہمہ دست شمر و بان

کہوشید - سود برداشت - و چہ ما یہ سود برداشت گفتیم ما بتو گردیدہ ایم و سخت

راست میدانیم و اسلام آوریم - و عبد عمر و بگفت -

اجبت رسول الله اذ جاء بالهدى	و أصبحت بعد الحمد بالله اوجرا
چون پیغمبر خدا بر منمائی رسیده پذیرش	دیس ازان کار از خدا بترسیدم
و رد عت لذات القدام و قداری	بها سدل کا عمری و للهوا صورا
و لذتها عذر ح را ترک گفتم - و	یا آنکه میمزم زندگیم گردا گشت و شیفه کو گشته ام
و اعنت بالله العلى مكانه	و أصبحت لله و ثا من اعشت منکرا
و بر خدا که جایز بر راست ایمان آوردم	و تا زنده ام بتان لا منکر باشم

و از کلبیان و تن دیگر که یک عارثه بن قطن نام داشت و دیگرے حمل بن سعدانه
به پیغمبر خدا رسیدند و اسلام گرفتند - آنحضرت حمل بن سعدانه را علیکے سپرد کہ بآن علم
در جنگ صفین - با معاویہ بود و بہر عارثه فرما نے نوشت کہ اینچنین است -
این نبشته ایست از محمد رسول اللہ بہ عارثه بن قطن از بہر مردان و ممتہ البجندل - و آنہا
کہ در فوج ایشان از دو ومانہا کے کلب باشند - بدینگونه کہ ننخلما کے زمین بلند کہ جز
آب باران سیراب نگردد - و ننخلما کے آبادی ازان شما - و برانچہ از آب روان سیراب
شود و دھیک بدھید - و برانچہ از آب دلو پرورش یابد - نیم دھیک - و جانوران شما
را بہر زکوٰۃ گردنکنیم - و بر بقیہ نصاب زکوٰۃ نگیریم - نماز را در وقتش بکنید و زکوٰۃ را در حقش
بدھید - شما سبزہ و گیاه بند نکنیم - و بر متاع خانہ دھیک نستانیم - و شمارا ہی خواہی
و بجا آوری اینہ نگذیر است و از طرف ما ہم عہد و پیمان استوار است و شمارا از خدا و
پیغمبرش زہار خدا و مسلمانان کہ حاضرند - گواہ باشند -

سفارت جرم - از جرمیان دو تن کیے راضع بن شیخ مے نامیدند
 و دیگر مے را ہوزہ بن عمر میخواندند۔ یہ پیغمبر خدا رسیدند و اسلام گرفتند و بہر ایشان
 آنحضرت فرمائے بپشت۔ و عامر بن عصمہ بن شیخ کہ راضع باشند چنین میگوید

وکان ابوشریح الخیدعمی	فقہ القتیان حلال الغرامہ
و ابوشریح خیر عم من بود۔	جو انہرہ جو انہرہ دان - ادا کنند و بیت
عمید الحی من جرم اذا ما	خو الا کال سامونا ظلامہ
ستون قبیلہ جرم - و تھے کہ سروران - مارا بجزر گیرند۔	
و سابق قومہ لما د عاہم	الا اسلام احمد من قہامہ
د چون احمد قوم اور اسوے اسلام خواند۔ او از ہمہ پیشتر اجابت کرد۔	
خلیاء وکان لہ ظمیراً	فونگہ علی جی قدامہ
پس ایک گفت و بادیرا بود۔ و اورا برد و قبیلہ تدا مت مقدم داشت	

عمرو بن سلمہ الجرمی - گوید کہ پدرش و تنے چند از قومش یہ پیغمبر خدا رسیدند و اسلام
 گرفتند و قرآن آموختند۔ و کار مارا روائی دادند۔ پس عرضہ داشتند کہ بہر
 امانت کہ دامن کس را گیریم - فرمود ہر کہ از قرآن بہرہ وافر داشتہ باشد - سلمہ جرمی گوید
 کہ چون ایشان بقوم خود باز گشتند - کسے را نہ یافتند کہ قرآن را از من بیشتر یاد گرفته باشد
 بآنکہ من جوان بودم و بر سلمہ بھی آوینچتم ایشان مرا با امت گرفتند - و من نماز کویم
 و تا حال جو گاہ بودہ است کہ جرم را جاز من اما مے و گرا باشد - و روایتی دیگر است کہ

عمرو بن سلمه جرمی - حکایت کرد که ما بر آبیکه گذرگاه مردمان بود جادو ایتیم و از ایشان
 می پرسیدیم که این چه آوازه است - می گفتند که مردی همی پندارد که پیغمبر خدا است
 و گوید که خدایتعالی بر او چنان و چنان فرو فرستاده است - پس من هر چه از ایشان
 می شنیدم چنان یاد میکردم که مگر در سینم بسریشم پیوند میکردند - تا بر نخی از قرآن
 در دلم فراموشم - و عرب در اسلام پذیرفتن سخت را انتظار می کردند - و میگفتند که اگر بر
 عرب غیر از منند گرد و فرستاده خدا باشد - پس چون واقعه فتح مکّه شنیدند هر قومی
 سوئے اسلام بشتافتند - پدرم نیز از آبادی حیمه نشینانش بگذارش اسلامشان گام
 بردار شد - و با آنحضرت بر سید و روزگار می ماند - و چون باز آمد همه بدیدارش شدند -
 گفت من از بر پیغمبر استین می آیم و بچنین کار فرمان داده است و از چنان
 چیز بازداشته - و فلان نماز و فلان هنگام بخوانید و بهمان نماز را در پاستار
 وقت بگذارید - و چون هنگام نماز فراز آید یکی از شما بانگ نماز بدهد و هر که قرآن
 بیشتر آموخته باشد پیش امام گردد - پس چون در اینجا از من کسی بیشتر ندانست
 مرا کوع و سجود آموختند و پیش خود کردند - در آن روز ما من طفل شش ساله
 بودم و همین چادر می پوشیدم - هنگام سجده آن چادرم کوتاهی کرد - تا روزی
 زنی از انجم گفت که شرمگاه امام خود را از چشم ما بپوشید - و با پدرم این سخن را گفتند
 تا پیرایه آنکه از نیج بجزین بود - بهر من ساز داد - و در بر کردم و آن مایه شاد گشتم که بیشتر
 از آن شادمانی یاد ندارم - و تا امروز در قبله جرم بهر کجا میروم امامشان میگردم -

نیزید که گذارنده این حدیث است میگوید که در همه جا چه جنازه و چه در مسجد عمرو بن سلمه
 پیش امامشان بود تا آنکه از جهان برفت - و هم عمرو بن سلمه گوید که من از شتر سواران
 قرآن یاد نمی گرفتم و هم در عهد پیغمبر خدا امامت میکردم -

سفارت از او - از قبیلۀ از دتے چند که پیش از ده بودند و عمرو بن عبد اللہ
 سرکردشان بود سوے پیغمبر خدا میامدند و بر خانه فروزه بن عمرو فرو داشتند و فروزه
 ایشان را تحیت گفت و گرامی داشت و تا ده روز در آنجا میماندند و آنحضرت حضور را بر
 قوش فرماز واکرد - و فرمود شما بابت پرستان قبائل یمن بر سر جنگ باشید -

لاجرم عمرو بن عبد اللہ با مردان خویش بیرون شد - و تا جرش رسیدند آن شهر است با
 شهر بند که قبائل یمن در آن هستند - باشندگان حصار می گشتند و از پذیرفتن اسلام
 سر برنمیچیدند پس عمرو جانوران شان را لایع میکرد - و تا یک ماه محاصر داشت و چون ازین
 هیچ کم نشود - لشکرش بر طرف کوهی که شکر نام دارد برود و در آنجا در کین انتظار نشست -

حصاریان دانستند که آنها بگریختند پس بجستجو بیرون آمدند اکنون مسلمانان صفت
 میشدند - و یکبارہ بروشمنان گرا میزدند و تیغ بیدریغ زدن تا از ایشان بستی است

بستی آوردند و بر آن نهادن روز جنگ بزرگ بر پاے ماند - پیش ازین مردمان
 جرش دوتن را از خود سوے پیغمبر فرستاده بودند و مصلحت خواسته و آنحضرت ایشان را

از جنگ و فیر و زبی صردا گسیختن میداد چون هر دو بقوم خود باز آمدند و هر چه شنیدند
 باز گفتند از ایشان سفارت بیرون شد - و پیغمبر خدا رسیدند - مسلمانان گرفتند -

آنحضرت فرمود و مرجابکم که شما بخوشروئی و راست نمائی و شیرینی میان دوستی پایان
از مردمان گو— برده اید— شما از من و من از شما هستم— و بانگ— رزم به ایشان مبرور
گردانید و پس از آبادی شان چراگاه— به بعد و معلومه خاصه ایشان فرمود—

۱۳۲ سفارت غسان— در راه مرصان سلسله از غسانیان— سه کس بمید آمدند
و بخانه رطب بنت الحارث فرود شدند ایشان گویند چون دیدیم که سفیران عرب همه
بتصديق محمد بن ابی بکر گشتند ما را خود گفتیم که محمد را بدترین عرب نه پندارو— پس بنفهم
آمدیم و اسلام گرفتیم— و گفتیم هر چه آوردی همه درست و راست است و نمیدانستیم که
چون بقوم خود باز رویم ایشان ما را پیروی کنند یا بر سر انکار آیند— ایشان از آنحضرت
بخششهای معلوم یافتند— و باز گشتند— چون بقوم خود رسیدند آنهمه لغز و عوت
شان— باز زدند تا اگر بر اسلام خود را بنهان داشتند— تا آنکه دو تن از ان ببردند و
یکه از آنکه بماند— زمان خلافت عمر بن الخطاب دریافت و بسال جنگ یرموک
با ابی عبیده برخورد و از اسلام خود آگاهش کرد و زن پس ابوعبیده او را گرامی داشته

۱۳۳ سفارت حرث بن کعب— در راه ربیع الاول سلسله پیغمبر خلد بن ولید
را با چارصد مسلمان سو— حرث بن کعب بکاک نجران بفرستاد و فرمود پیش
از آنکه دست به تیغ بری— سه بار ایشان را دعوت اسلام کنی— خالد همچنین کرد تا از
بنی حرث هر که در آنجا بود بپذیرفت— و خالد در میان ایشان فرود شد و احکام
اسلام و قرآن بمنت ایشان را آموختن گرفت— و بلال بن الحارث المزنی را با نامنه

بگذارش هر چه پیش آمده پیغمبر خدا گسیل ساخت - بلال بیامد و از کار خالد و زودگر آمدن
 بنی حریث سوئے اسلام بازگفت آنحضرت به خالد نوشت که ایشان از بیم و امید
 سخن گوئی و با سفارت شان بمن باز آئی - خالد چنانکه فرمان رفت با تنه چندان که
 از انجمله قیس بن الحصین - و یزید بن عبدالمطلب - و عبد الله بن عبدالمطلب -
 و یزید بن الحجل - و عبد الله بن قرا - و شداد بن عبد الله القنانی - و
 عمرو بن عبد الله - را بشمار آورده اند بیامد و بر خانه خود همه را فرو داد و سپس ایشان
 پیغمبر رسید - آنحضرت گفت اینچه کسانی - چنان مینمایند که از همدآمده اند گزارش کردند که بنی حریث
 بن کعب هستند همه اسلام کردند و زبان را بشهادت حق تازه نمودند - و آنحضرت عامه
 ایشان را زده اوقیه قیس بن حصین را که بر ایشان امیر گردانید - دوازده و نیم اوقیه بخشش
 فرمود - و ایشان در او خرم و شوال بک - خود باز رفتند و پیش از چار ماه بسربردند که
 آنحضرت انتقال فرمود - و از حریثیان کیکی دیگر که عبد الله بن سہم نام داشت پیغمبر خدا
 رسید و از انچه در نور و راه پیش آمده بودش پرسید آنحضرت از آنهمه گاهش فرمود
 و گفت اے این سہم - دین خود را بدینا بفروش - عبد الله اسلام پذیرفت -

سفارت ہمدان - از ہمدانیان - قیس بن مالک بن لائی الحمری - آنحضرت
 رسید و گفت اے پیغمبر خدا من از پے آن آمدم کہ بر تو ایمان بیارم و یا رت بآیم -
 آنحضرت فرمود اے گروہ ہمدان شما بدین درسم و آئین مرا میگردانید - گفت آری
 پدر و مادر تم توانست شوند - فرمود بسوئے قوم باز گرد - ایشان ہم اگر چہ نتوانستند باز بیا -

قیس ببقوم خود بر سید همها اسلام گرفتند - و در میان محوره غسل کردند - و روئے بقبله شدند - قیس - پیغمبر خدا بدین آگهی باز آمد و گفت آن همه اسلام گرفتند و مرا فرستاده اند تا از بزرگان شما بخواهم که حضرت فرمود قیس بهر قوم چه خوب سفیر است - و به قیس فرمود هر چه گفتی بجا آوردی خدا با تو همچوین کند و بر سرش دست هایون بکشد - و بهر قوش چپ احمور آن وجه غرب آن وجه عامه ایشان وجه مولی ایشان همه را پشت که زبان قیس را بشنوند و پذیرند و تا نماز کنند و رکوع بدهند - بزهار خدا پیغمبرش باشند و او را سه صد فرق داده باشند - بدینگونه که دو صد فرق مویند و برابر برابر از موضع خیوان - و یک صد فرق گندم از آبادی موضع جوف بدهند - و اینقدر مال خدا بهواریه بیرون دهند - گویند که رسول الله خود را در موسم حج بر قبائل عرب عرضه کرد - مردی از قبیلہ ارحب - که عبد الله نام داشت بآنحضرت گذشت پرسید که آیا ترا در قوم خودت پایگاه هست - گفت آری پیغمبر بر اسلام عرضه داشت و پذیرفت باز در لشهر اس آمد که با ما قوش با و وفا نکند - آنحضرت گفت که سال دیگر در موسم حج می آیم - پس بقوم خود باز رفت یکے از بزرگیان که ذباب نام داشت در راهش بکشت و ارجعیان بخون او ذباب را گرفتند و پاکش کردند - و گویند سفیران همان جا ما را - نگارین که پیرانش بدیبا و دختر بودند - و بر کرده بیامند و اسلام گرفتند و در ایشان حمزه بن مالک نزی مشعاری نیز بود - پیغمبر خدا فرمود همانان - چنانچه خوب قبیلہ هستند یا درمی چه قدر گرم خیز هستند و چه مایه جفاکش - و در میان ابدلان و اذناوان اسلام میبندند و مسلمانان همان را بهر روستا

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

بنی خازن۔ دیام و شا کروا نا کر رشتہ کے کوہ و تو دہا می بیگ جہاد شتند نامہ پوشت۔
 سفارت سعد العشیرہ۔ سعد العشیرہ۔ صنہ و شتند کہ اور افراض سے نامیدند
 و چون آواز پیغمبر گوش شان رسید و دو ان انس اللہ بن سعد العشیرہ۔ مرد کے کہ زباب
 نام داشت بر حمت و آن بت را شکست و با حضرت پیوست و اسلام گرفت و اینچنین گفت ۵

۱۲۵

تبع رسول الله اذا جاء بالهدى	و خلفت فراضاً ابدا رهوان
چون رہنونی پیغمبر آہ پے او گرفتہ	و فراض را بخاری گذشتہ
شد دت علیہ شدہ فترکتہ	کان لم یکن والدہ و وحد ثان
زخمی بر زدم و چنان گداشتم کہ کوئی چیز نہ بود۔ و زمانہ ہم چہ نین سیر نگینا وار و	
فصلاً رایت الله اظہر دینہ	اجبت رسول الله حین دعانی
و چون دیدم کہ خداے دین خود را ظاہر ساخت	و پیغمبر بسوے خود خواند فرائش پذیرفتم
فاصبحت للاسلام ماعشت ناصراً	والقیت فیہ کلکی و جبرانی
پس تا ہستم اسلام را یا و رہا شتم	و در دینہ و گردن خود انداختم
فہمیلہ سعد العشیرہ اشہی	شریت اللہ می یبقی با خزفانی
پس کلام است کہ سعد العشیرہ را آگاہی دہ	کہ تا بود شونہ را دادم و پانہ را گرفتہ

و زباب النسی را پسرے بود عبد اللہ نام کہ در جنگ صفین با علی بن ابیطالب بود
 و مردانہ بوشیدہ۔

سفارت عنس۔ از عنسیان مرد کے کہ ربیعہ نام داشت یہ پیغمبر خدا بیاد۔

۱۲۶

آنحضرت کہ در آن دم طعام شب می خورد و مدعی را بخواند تا او ہم بہر خوردن نشست چون فایز شد پیغمبر خدا فرمود آیا گواہی میدہی کہ جز خدا نے تعالیٰ خداے دیگر نیست و محمد بنده و فرستادہ اوست۔ گفت گواہی میدہم کہ جز خدا نیست تعالیٰ خداے دیگر نیست و محمد بنده و فرستادہ اوست۔ فرمود بر غبت آمدہ یا ترس۔ گفت چون دردت تو مالی نیست چہ امید داشتی۔ و چون بزینے کہ ہستم شکر نمی توانی رسید۔ چہ بیم هستی مگر چون ترسانند من ہم ترسیدم و چون گفتہ شد بخدا ایمان بیا۔ ایمان آوردم آنحضرت بحاضران روئے کرد و گفت در عین مردمان خطیب ہستند۔ در بیعیہ۔ در آنجا چندے بماند و گاہ گاہ بیدار آنحضرت رفتے تا آنکہ روزے بیا مد و گفت پدر و مشویم آنحضرت سامان سفرش ساز داد و فرمود اگر در راہ اثرے از رنجوری بیابی۔ بہ دہی کہ نزدیکتر باشد روئے کنی۔ ربیعہ گام بردار شد۔ و در نور راہ اورا تپ گرفت۔ پس بدہیکہ نزدیکتر بود بر رفت و جان بجان آفرین سپرد۔

۱۲۷ سفارت دارمین۔ چون پیغمبر خدا از تنبک باز آمد از دارمین ذہ کس کہ تمیم بن اوس۔ و برادرش نعیم بن اوس۔ و یزید بن قیس۔ و فاکمہ بن نعمان۔ و جبلیہ بن مالک۔ و ابوہند بن ذر۔ و برادرش طیب بن ذر۔ و ہانی بن حبیب۔ و عزیز بن مالک۔ و برادرش مرہ بن مالک باشند ب سفارت آمدند و اسلام گرفتند۔ و آنحضرت طیب را بعبداللہ۔ و عزیز را بعبدالرحمن نامی فرمود۔ و ہانی بہر آنحضرت مشکیزہ شرابے و اسپہا و قباے زکریا را بمان آورد آنحضرت اسپان و قبا را پذیرفت

وآن قبا - به عباس بن عبدالمطلب - بخشید - عباس پرسید این را چه کنم - فرمود تا رها
 ز لزان بیرون کش - و زنت را از آن پیرایه سازده - یا فروخت - بکار دیگر آر - و دیالافروش
 و عباس آنرا بدست یهودی لقیمت هشت هزار و درسم بفروخت - تمیم به پیغمبر خدا گفت
 نزد ما گرویس از رومیان هستند که در دست شان دو قریه است یک را حبه ری و دیگر
 را عینون من نامند پس اگر خدا تعالی بر ملک شام توافیق و زگرداند آن هر دو قریه را
 را بمن بخشی آنحضرت خواسته تمیم را پذیرفت - و چون ابو بکر خلیفه شد - و ملک
 شام بدست آمد فرموده پیغمبر خدا بجا آورد و سفیران دارین بماندند - تا آنکه پیغمبر خدا
 اینجهان را پدر و درود و وصیت فرموده بود که ایشانرا صد وسق داده باشند -

سفارت رها و مین - در سلسله از رها و یان که دو دمانیت از مدح پانزده
 تن بیامدند و بجائے رطبه بنت الحارث فرود شدند - آنحضرت بایشان آمد و ناد سخن کرد
 و رها و یان از معنا نپاشکش ساختند از آنجمله اسپ بود که او را مرواح میخواندند
 آنحضرت فرمود تا اسپ را بر قمار آوردند و پسندید - ایشان اسلام گرفتند و قرآن و فرائض
 بیاموختند - و چون پدر و دشمن پیغمبر خدا را بیخ اوقیة ناد و ازده اوقیة چنانکه
 با عامه سفیران آئینش بود - ایشانرا انعام بخشید - و باز گرویس از ایشان بیامدند که
 با پیغمبر خدا از مدینه به حج بیرون شدند - و بماندند تا آنکه پیغمبر خدا از جهان برفت
 و وصیت فرموده بود که از کتبه - که جائے بود به خیبر - ایشان یکصد وسق گرفته باشند
 و برین سخن نوشته حواله فرمود که ایشان در زمان معویه آنرا بفروختند -

وازر با ویان یکدیگر که عمر بن سمیع نام داشت به پیغمبر خدا رسید و آنحضرت او را علی بخشید و بدان علم در صنفین با معویه بود و در رسیدن خود به پیغمبر خدا چنین گفته است -

الیس رسول الله اعلمت لضمها | تجوب الفیا فی سملقا بعد سملق

سوے تو - ای پیغمبر خدا - مجازہ را در آن کردم که میدانمے نورد - میدانم پس از میدان

علی ذات الواح اکلفها السری | تحب بر حلی مولا شتم تعنی

او را بشب روی تکلیف میدهم - با کجا ده من آهسته و با زتیرے رود

فما لك عندی راحتا و تلجلی | بباب الشبی الهاشمی الموفق

پس (اے ناصح) از من آرام نخواهی یافت تا آنکه بر در پیغمبر هاشمی که موفق است فردو نیائی

عیفت اذا من رحلة ثم رحلة | وقطع دیا میم و هه مورق

تنگ آمدم از سفر بای پیغمبر نوشتم بیا بآنها - و غم که بیدار دارند است

۱۲۹ **سفارت فامد** - در ماه رمضان از غامدیان ده کس بیامدند و در بقیع الغرقد

فرو شدند - از آنجا جامه پاکیزه و بر برگزیده به پیغمبر خدا آمدند و سلام کردند و اسلام گرفتند

و آنحضرت به ایشان نامه نوشت که دروازه احکام اسلام آگهی بخشید - و به ابی بن کعب

پیوستند و چیزے از قرآن بیا موختند و چنانکه رسم بود بخششهایافتند و برگشتند -

۱۳۰ **سفارت شخخ** - بنی شخخ - بگزارش اسلام و کس را که ارطاق بن شریل

و ارقم بکری - نام داشتند از طرف قوم خود با آنحضرت فرستادند - پیغمبر ایشان

اسلام بخش کرد و پذیرفتند و از آنجا که ایشان با وجاهت و هیئت نیکو بودند آنحضرت

پرسید کیا در قوم شما مثال شما نیز هستند - گفتند ای پیغمبر خدا در قوم ما بھقتاد تن هستند کہ ہر یک کے ازان ازا بہتر است ہر یک بار اے و تدبیر است - و انجام کار ہاے بزرگ بے مایلند - پس آنحضرت در بارہ ایشان دعاے خیر فرمود - و گفت خدا یا قوم نفع بہتری و افزونی دہ - و ارطاقہ را بہر سالاری تو مش علیے بخشید - کہ بآن در جنگ فتح بود و جنگ قادسیہ ہم آمد - و چون شہید گشت برادرش کہ در ید نام داشت آن علم را در گرفت مگر او ہم در آن روز کشتہ شد - پس سید بن حرث کہ از بنی خدیجہ بود بگرفت و بآن علم کوفہ در آمد - و آور دہ اند کہ درینمہ ماہ محرم سنہ دو صد مردان بنی نضج از یمن بیامدند و بایشان زرارۃ بن عمر نصرانی ہم بود و ایشان ہم در یمن - بردست معاذ بن جبل بیعت کردہ بودند - پس بحالت مسلمانی بہ پیغمبر باز خوردند و در خانہ رملہ بنت الحارث فرود شدند و زین پس سفارتے دیگر نیامد -

سفارت بحیلہ - در سنہ از ہجلیان - جریر بن عبداللہ - با یکصد و پنجاہ تن کہ از قومش بودند بیامدند و بہ پیغمبر خدا فرمودہ بود کہ ازین گذر گاہ مردے بر آید کہ بہترین اہل یمن باشد و بر چہ و اش فرہ بادشاہی پیدا باشد - پس جریر بر بہرینش با قوم خود فرا زاد و آنحضرت دست خود دیدن آورد و با جریر گفت بیعت میکنی بر نیکہ گواہی بہی کہ جز خداے تعالیٰ خداے دیگر نیست و من فرستادہ اویم و نماز بر پاکنی و زکوٰۃ و انکی و سیاہ و رمضان روزہ داری و مسلمانان را بہی خواہ باشی و حکام را فرمان بندیری اگر چہ غلام زنگی باشد جریر گفت بلے - و بیعت کرد و دیگران ہم بیعت کردند و اسلام گرفتند - و از احمس کہ دو دوات

از بحیلہ قیس بن عزرۃ باد و صد و پنجاہ سواران آہمس برسید و پیغمبر خدا پرستیہ کیا کہتید
گفتند آہمس اللہ جستیم و ایشان را در ہنگام جاہلیت بدین نام میخواندند۔ فرمود امر و زشما
بہر خدا گشتید۔ و آنحضرت بلال را فرمود در بخشش سواران بحیلہ۔ از آہمسیان آغا زکینی
و جریر بن عبد اللہ نزد فروہ بن عسمر البیاضی فرو و آمدہ بود و آنحضرت از جریر
پرستی از محالات ملکش میگرد۔ و او میگفت کہ اے پیغمبر خدا! تعالیٰ اسلام را
آشکارا کرد و از مسجد با صحنہما۔ ایشان آوازہ اذان بلند ساختہ و قبایل بتان خود را
بشکستند۔ آنحضرت پرسید ذوالخاصہ چگونه است۔ گفت ہنوز بچنان است
ولیکن اگر خدا خواست زود است کہ او ہم نماند۔ آنحضرت جریر را علمے بسپرد و بہر سکتن
ذوالخاصہ لغبتاد۔ گفت اے پیغمبر خدا! من پشتِ اسب خوب نمیتوانم نشست
آنحضرت دست ہایون بر سینہ اش کشید و گفت خدایا این را رہنا و دربارہ گردان جریر
باد و صد مردان بیرون شد و باندک روزے باز آمد۔ آنحضرت پرسید آیا ذوالخاصہ
را از پائے افگندے گفت آری بخدا نیک تو پیغمبر استنیش ہستی۔ کہ ہر چہ پائانش
بود بگر فتم و ہمہ را بتش افگندم و چنانش بگذاشتم کہ ہر کہ سرے بان دارد از دیدنش
دل گرفتہ شود و کہے بنخواست کہ مراباز دارد۔ آنحضرت امر و زبر سواران و پیادگان
آہمس دعاے بکرت فرمود۔

سفارت خشم۔ پس از آنکہ جریر بن عبد اللہ ذوالخاصہ را از پائے در آورد
و چندے را از بنی خشم بکشت از ایشان عثث بن وحشی۔ والنس بن مدرک۔

باتنے چند کہ ہم از خشم بودند یاد گفتند ایمان آوردیم بخدا پیغمبرش و هر چند یکتا
فروتر داد اکنون بهر ما فرما فی بنویس تا بر آن برویم۔ آنحضرت ایشانرا چیزے بنگاشت
و حبر یر بن عبد اللہ و دیگر حضار گواہ شدند۔

سفارت اشعریین۔ از اشعریین پنجاہ کس کہ در آن ابو موسیٰ اشعری۔
با برادرانش و از عاک و کس بودند۔ در کشتیها بیرون شدند و بجدۃ برآمدند۔
و چون بمدینہ نزدیک شدند گفتمند

۱۳۳

عند انلقى الاحیة	محمد او حزبہ
فرداد وستان از زیارت میکنم	یعنی محبت و گرد و ہش را۔

و ہنگامے رسیدند کہ پیغمبر خدا در سفر نصیب بود ایشان با آنحضرت پیوستند و بیعت
کردند و اسلام گرفتند و آنحضرت فرمود اشعریین در مردمان چون سرہشک بستند
سفارت حضرموت۔ از حضرموت۔ حمہ و مخوس و مشح
و البصنہ کہ از اولاد ولیعہ و شہزادگان حضرموت بودند۔ با سفیران کدہ بیامند۔ و
اسلام گرفتند۔ مخوس گفت اے پیغمبر خدا دعاے بکن کہ خدا بتعالیٰ این لکنت را از
زبانم بہرہ آنحضرت دعا کرد و از مال زکوٰۃ حضرموت او را چیزے بخوارانید۔ و چون
باز رفتند مخوس را رنجوری لقاہ گرفت۔ پس تنے چند از ان باز آمدند و گفتند اے
پیغمبر خدا سزاوار عرب را آسیب لقاہ رسید۔ و ما نے بقرا۔ فرمود کہ باید سوزنے را در آتش
گرہ کنی و باجم شمش را بر گردانہ بکار آری کہ ہمین درانش است و ازین گز نیست

۱۳۴

خداے داناتر است کہ چون از اینجا فرستید چه گفتید۔ ایشان باز رفتند و همچنان کردند تا بہ شد۔ و از حضرت موت۔ و ایل بن حجر۔ بہ پیغمبر خدا آمد و گفت در کار توے اسلام و ہجرت آمدہ ایم۔ آنحضرت دست ہمایون بر سر درویش کشید۔ و در حقش دعائے فرمود و در آغوش بگروانید و منادی کردہ شد کہ امر فریادمانی قدم و ایل بن حجر مردمان در نماز فراہم آیند۔ و آنحضرت بہر خطبہ برخاست و گفت یا ایہا الناس این و ایل بن حجر۔ آرزو مند اسلام گشتہ از حضرت موت (و آواز را بلند کشید) نزد شما آمدہ است۔ و معاویہ فرمود کہ با و ایل بن حجر برود و او را در حرہ فرود آر۔ معاویہ میگوید کہ من با و بر فتم تا آنکہ در پایم از ریگ تفسیہ سوزش افتاد۔ گفتم مرا پس خود نشان گفت تو ردیف بادشاہان نبودہ۔ گفتم کفش خود را بہر من بپسین۔ گفت چون تو بپوشی دیگر بکارم نیاید۔ در بین این سخن ستم شود کہ مردے بازاری کفش بادشاہ را در پایے خود کرد لیکن در سایہ ہیونم میتوانی رفت۔ همین ترا بنداست۔ چون معاویہ با آنحضرت باز آمد اینمہ باز گفت۔ فرمود ہمانا دروے از جا ہلیت اثرے بماندہ است۔ و چون و ایل۔ آہنگ۔ دیار خود کرد آنحضرت بہر او اینچنین بنوشت ”این نبشتہ است از محمد النبیؐ۔ بہر و ایل بن حجر۔ اینکہ تو مسلمان گشتی و ہر چہ از زمین و قلعہ در دست تو بود همچنان بماند و دہیک۔ از تو گرفته شود و اینکار در نگہبانی دوم و عادل انجام یابد۔ و ہرگز بر تو ستم نہرود و تا دہیکہ دین اسلام و پیغمبر بماند و مسلمانان یا و رانت باشند۔ و در حضرت موت۔ از دو مان تنفع نہ رنہ کہ او را تہنہ ہن کلیب۔ سے نامیدند بہر پیغمبر را جا

سازداد و پسرش را کہ کلیب بن اسد نام داشت بخواند و گفت این جامہ را با حضرت سبز
کلیب بیاید و پیشکش را عرضہ داد و اسلام گرفت و آنحضرت در حقش دعا فرمود۔
از پسرانش یکے چندین میگوید ۵

لقد صحر النبی ابا انبیا	و لم یسمہ وجوہ بنو حیدر
یغیر بر جدم دست مالید	در چہرہ ہاے بنو حیدر دست نکشید
شیا ہم و شییہم سواء	ختم فی اللوم استبان الحمید
جوانان د پیران شان یکسان آمد	پس ایشان در زناوت و ندامت خرمستند

و چون کلیب بن یغیر آمد چندین گفت ۵

من وشہ برہوت قہوی بر عدل فرۃ	الیاس یا حیدر من تحفی و ینتعل
بنازہ - از موضع دشمن بر جوت مرا مے آرد سوسے تو - اسے کہ بہترین بخش پوستان در برہندہ بیان ہستی	
تجوب بر صفا غبرا مناہلہ	ترداد عفو اذاما کلت الابل
بیابانے را کہ چشمہ ہاے او گرد آو گشتہ مے نورد	و چون دیگر شتران در اندہ شوند او در تیزی مے افزاید
شہرین اعمالہا نصفا علی وجل	ارجو بذلک ثواب اللہ یا رجل
تا دو ماہ او را در حالت ہیر و تعب داشتہ	و ازین ثواب خدا امید وارم
انت النبی الذی کنا تخبرہ	و بشرتنا بک التوداۃ والرسل
تو ہمان پیغمبر ہستی کہ ما از تو خبر می دادہ	و تو رویت دینیم بران با و بشارت دادہ بودند

سفارت از دوعمان - چون اہل عمان اسلام گرفتند - آنحضرت علاء بن الحضرمی

لافترتا و تا ایشان را آئین اسلام بیا موز و از مال شان زکوٰۃ بگیرد۔ از ایشان تنے چند کہ
 در آن اسد بن بصرح الطائی۔ نیز بودند بیا مند۔ و بہ پیغمبر خدا باز خوردند و گفتند
 کہے را چہ راہ ما کن کہ عنان انتظام بہتش بہر تہم و سہ ہر مالش نہیم۔ درین دم
 مخربۃ البعدی کہ مدرک۔ بن خوط نام داشت گفت اے پیغمبر خدا از ایشان
 در گردنم ہار مننے است کہ در جنگ جنوب مرا سیر کردند۔ و تہ آراومی نہاوند پس
 بایشان بفرست۔ آنحضرت خواستہ اش را پذیرفت۔ و دیگر ایشان سلمہ بن عبادی را زوی
 با تنے چند از قوش بیا مد۔ و با ہم مالش مسلمانی گرفت۔ و از آنحضرت چیزے از کار عبادت
 و دعا پرسید و آگہی یافت۔ باز گفت۔ دعاے فرماے کہ خدا تعالیٰ در اہ اتفاقا
 و اتحاد۔ بے بخشہ و دعا فرمود۔

۱۳۶۔ سفارت غافق۔ از بنی غافق۔ حلیجہ بن شجار۔ و عوف بن سریر۔
 با تنے چند از قوش بیا مند۔ و گفتند اے پیغمبر خدا ما صناید قوم خود ہستیم و اسلام
 پذیریم۔ و زکوٰۃ ما در سپر امن خانہ ماے ما بند است۔ فرمود ہر چہ از مراعات و
 واجبات کہ مسلمانان راست شمارا ہم باشد۔ عوف بن سریر گفت بر خدا ایمان آور دیم
 و راہ پیغمبرش بگزیدیم۔

۱۳۷۔ سفارت باریق۔ چون سفیران باریق آمدند۔ پیغمبر خدا ایشانرا سوے اسلام
 بخواند ہما مسلمانان گرفتند و جمعیت کردند۔ و آنحضرت بہر ایشان انجین بنوشت۔ این
 نوشتہ است از محمد پیغمبر خدا بہر باریق چنین کہ۔ بے دستوری باریق نہ اشارت شان

بشکنند و در چراگاه و شان چه در بهار و چه در تموز مویشی را سدر دهند - و چون مسلمانان از خشک سالی یا از پله چرانیدن در علف ترش برایشان بگذرد و سوز و زهر مهانش دارند - و اشمارشان چون رسیده گردند هر دین ریختن اش را چند آنکه خواهند بخورند - مگر فراهم کرده نهند - ابو عبیده بن الجراح و حذیفه بن یمان گواهی میدهند و ابی بن کعب بنوشت -

سفارت دوس - چون طفیل بن عمر الدوسی مسلمان شد و قوش را دعوت اسلام کرد و آن همه مسلمانان گرفتند از ایشان هفتاد و یا هشتاد کسان که در آن ابو هریره و عبد اللہ بن از بهر نیز بودند - بدین آمدند - در آن دم پیغمبر خدا پیغمبر فرستاده بود ایشان هم پیغمبر شدند و با آنحضرت باز خوردند - و شنیدیم که آنحضرت ایشانرا از غنیمت خیبر بهره بخشید و با پیغمبر پیغمبر نیز آمدند و طفیل گفت ای پیغمبر خدا از من قوم را آوردی و گردان پس آنحضرت ایشانرا در حرقه الدجاج فرو داد و آورد - و ابو هریره چون بجزیت از خانمان خود بیرون آمد گفت ۵

بأطولها من ليلة وعناءها	على أتمام من ليلة الكفر و نجت
شب و زحمتش چه قدر دراز می داشت	آرے اینقدر است که از دیا کفر تنگاری داد

و عبد اللہ بن از بهر - با آنحضرت گفت ای پیغمبر خدا چون من در قوم خود جاه و شکوه دارم خواهی که مرا بر ایشان فرما و اگر دانی - آنحضرت فرمود - هر آینه اسلام و آغاز غریب بوده است و زود است که در انجام نیز غریب گردد - پس هر که بخدا برگردد و بدستگار شود

و هر که رو بچیز - دیگر کرد تبه گشت - از تو مست هر که در ایمان بیشتر ثواب افزون تر و
زود است که حق بر باطل چیره گردد -

۱۳۹ سفارت شماله و حدان - پس از نسیج که عبداللہ بن علس الثمالی - و
مسلم بن نهران الحمدنی - با دیگر کسان که ہم از قوش بودند - اسلام گرفتند و از طوط
قوم خود بیعت کردند و آنحضرت بہر ایشان فرمانے بنوشت کہ در آن از احکام مذکور کو
آگهی بخشد - ثابت بن قیس بن شماس بنکاشته بود - و سعد بن عبادہ
و محمد بن سلمہ گوہش رند -

۱۴۰ سفارت اسلم - از بنی اسلم - عمیرہ بن قحصی با دیگر مسلمانان قوش بیک
و ایشان با آنحضرت گفتند کہ ما بخدا و پیغمبرش ایمان آوردیم - و آئیت را پذیریم -
و بانصار برابریم - و در روز نیک و بد یاد رود و فامند باشیم - پس ما را منزلتے
بخش - کہ عرب فضیلت ما را بدانند - فرمود اسلم را خدا بسلامت وارد و غفارا
معفرت کند - و آنحضرت بہر اسلم و دیگر مسلمانان عرب کہ بر سائل و ہامون جای
داشتند نامہ بنوشت کہ در از احکام مذکور مال و مواشی آگهی بخشد - و آن نامہ را
ثابت بن قیس بنوشتہ بود و ابو عبیدہ بن الجراح و عمر بن الخطاب گواہ شدند -

۱۴۱ سفارت جذام - رفاعہ بن زید کہ یکے از بنی جذام و آنگہ از بنی الضبیب
بود در موضع ہدنہ کہ نزد حیرہ است با آنحضرت باز خورد و غلامے پیشکش کرد و اسلام
گرفت و آنحضرت او را نامہ بہر دعوت اسلام سوے قوش و وابستگان بنوشت -

در آن نامه نگارش یافت که هر که پذیرفت در گروه خاصه آئی در آمد و هر که سر پیچید
تا دو ماه در امانت - و مردی از خدام دانگه بنی قفاشه بود که او را فروة بن عمر
می خوانند و در زمین شام بر موضع معان و لواحی آن از طرف قیصر عامل بود -
فروه سلمان شد و کس را با نامه و استر سفید بزم ارمنان با حضرت فرستاد و
چون ازین کار آگاهی یافتند او را بخوانند و گرفتند و در بند آگفتند و سپس کشتهش
بیرون آوردند و در اندم گفت ۵

ابلیح سراقه المومنین باننی	سلمه لوباهنظلی و مقامی
سردار مسلمانان را ازین برسان که به خدمت هستی و بجایگاه من	

و گردش بزدند و بدارش بکشیدند -

سفارت مهره - چون مهری بن الابیض با سفارت خود بیامد آنحضرت
بروے اسلام را عرض فرمود و همای مسلمانان گرفتند و ایشانرا اینچنین نوشت
این بنشته ایست از محمد رسول الله به مهری بن الابیض که هر که از مهره اسلام آورد
از تالاج و پرقاش امین گردید - و بر ایشان پیروی آئین اسلام نازلیر است پس
هر که کار و درگون کرد جهان بجنگ - خدا بر خاست - و هر که بدان گردید بزیهار خدا
و پیغمبرش درآمد - یا ده گشته ایشانرا باز گردانیم و هر چند گان آب را بنده کنیم و ایشان
ناپاکان لگانه و نخش گوئی را تا فزونی دانند محمد بن سلمه الانصاری نوشت - و
مردی از مهره بیامد که او را زهر بن قرضم میخوانند و آنحضرت او را از دوازی راهش

نزد خود بنشاند و گرامی داشته - و چون پیچ بازگشت نمود سامان سفرش سازداد
و سوارش کرد و نامه بهراو نوشت که بایشان بوده است -

۱۳۳ - **سفارت حمیر** - در ماه رمضان ۹۰۰ م مالک بن مرارة الراوی -
فرستاده شاهان حمیر بنامها و گذارش اسلامشان بیامد - آنحضرت بلال را فرمود
تا ایشان را فرود آورد و اگر ام کند - و همان دارد - و آنحضرت سوی حوث بن عبد کلال
و نفیس بن عبد کلال - و نعمان که سردرزی رعین بود - و معافر - و
همدان اینچنین نوشت - پس آنکه تائش خدا نیکیه جزا و خدا - دیگر نیست بر شما
میخوانم - و پس آنکه فرستاده شما از زمین روم بیا رسید هر چه فرستادید بیا نید - و
از چگونگی آن طرف آگهی داد و از اسلام شما و جنگ با شرکان بازگفت - هانا خدا
عزوجل شما را راه خود بنمود - اگر نگو کرداری بیش گیرید - و فرمان خدا و پیغمبرش پذیرید و
نماز کنید و زکوة بدهید و از غنیمت خمس خدا و خمس پیغمبر و نصفه او هر چه
برسدان از زکوة فرض کرده شد - بیرون کنید -

۱۳۴ - **سفارت نجران** - چون نامه پیغمبر با اهل نجران رسید از ایشان چاره
کس از بزرگان نصاری که از انجمله عاقب کندی که عبدالمسیح نام داشت - و
ابو الحارث بن علقمه - و برادرش کرز بن علقمه که از ربیعیه بودند - و سید بن حارث
و برادرش اوس بن حارث - و زید بن قیس - و شعیبه - و خولید - و خالد - و عمر -
و عبد الله را بشمار آورده اند - بسفارت بیرون شدند - ازینها ستمن سکره ایشان بودند

یکه عاقب که حاکم و کار کیاے شان بود و برایشے رقتند و دیگرے ابو الحارث
که استغف و عالم و امام و صاحب مدارس ایشان بود و سید گربین الحارث که قافلہ
سالاران بود و کرزین علقمہ در پیش میرفت و میگفت ۵

الیک تغد و قلعا و ضیحا * معترضا فی بطنها جندیها * عنالفا دیہ النصاری و یثما
بسوے تو میدود شکم خشک گشته * که در شکمش بیژ اوست * بکیش فساد می بخالفت برآرد

و پیش از همه با آنحضرت باز خورد و سپس دیگران رسیدند و بمسجد درآمدند و جامه های
نگارین در برداشتند و پیرامن چادرهای ایشان بجزیردوخت بود و بمسجد
روے بمشرق بنماز ایستادند آنحضرت فرمود بگذارید ایشان را و چون با آنحضرت
توازا آمدند روے بگردانید و بایشان سخن نکرده عثمان گفت این اعراض از رحمت
پوشاک شماست و درآورد و بازگشتند و روز دیگر در لباس راهبان بیامدند و سلام کردند
آنحضرت و علیک باز داد و سوے اسلام بخواند ایشان انکار کردند و سخن درآوردند
و گفت و شنود بسیار گشت آنحضرت چیزے از قرآن فروخواند و گفت آنچه میگویدیم
نمے پذیرید باید که از پی ما بماند و شود و برین سخن باز رفتند روز دیگر عبدالسیح و
دو تن دیگر از اهل الکراے ایشان بیامدند و گفتند ما چنان مینامید که با تو مبارک نمیزیم و
هر چه خواهی بدسیم و آشتی بکنیم آنحضرت برین شرط صلح فرمود که هر سال دو هزار حقه
بدیند یکم از راه رجب و یکم از راه صفر و قیمت هر حقه اوقیه باشد و اگر درین ضرورت
استقامے اقتدائی زره و تنی نیزه و تنی شتر و تنی اسب مستعار بدینند و اهل بخران

و متعلقانش ز نهاری شدند - جان و مال و ملک و ملت و غائب و حاضر و معابد
ایشان به پناه خدا و پیغمبرش درآمد - و هیچ استغاثه را از استغیثه او در اسباب را از
بهانیت او و واقف را از وقفانیت او بزرگوارانیم - ابو سفیان بن حرب و اقرع
بن حابس و غیره بن شعبه گواه شدند - پیغمبر آن بزرگواران گشتند و گشت
که سب و عاقب باز آمدند و مسلمان گشتند - و آنحضرت ایشان را در خانه ابو ایوب
النضاری فرود آورد - و بنجرانیان - تا زمانه پیغمبر خدا بر حال خود بودند - و ابو بکر صدیق
نیز هنگام وفات بهر ایشان وصیت بنوشت - مگر زن پس را بنوا گشتند - پس عمر
بن الخطاب ایشان را از وطن بیرون کرد و اینچنین بنوشت - این است آنحضرت
امیر المؤمنین عمر بهر کسانی که از بنجران روانه شدند بنوشت بنا بر آنچه پیغمبر خدا و ابو بکر
به ایشان بنوشت ایشان ز نهاری خدا هستند - هیچ مسلمانی ایشان را رنج نخواهد رسانید
و از حاکمان شام و عراق بهر که رسد ایشان را در آن زمین جایگاه فرخ دهند - و هر چه
در آنجا از زمین بکار آرد در عرض زمین گذاشته ایشان باشد هیچ بر آن نستانند و دیگر
آنکه اگر کسی بر ایشان تنه کند هر مسلمانی که در آنجا باشد یا در ایشان گردد - چرا که
ایشان ز نهاری هستند - و چون بجای طح اقامت افکنند - بست و چهار ماه جزیه
معاف است - و هم بر آنقدر راج گرفته شود که در دست آرد و هیچ تنه و سختی بر ایشان
نرود - عثمان بن عفان - و معیقب بن فاطمه گواه شدند - و ایشان در عراق
بجائی که اورا بنجرانیه می نامند و بر کنار کوفه واقع شده فرود آمدند -

سفارت جیشان۔ از جیشانیان ابو دہب۔ باتنے چند از قوش یامد و از شتر کہ
از شمد و از جو۔ و درین میا گفتند۔ پرسیدند و یکے را بنام متبع و دیگرے را بنام مرز
بخوانند۔ آنحضرت گفت آیا ہوش را میزداید۔ گفتند آری اگر زیادہ بخوشیم
فرمود ہر چہ بسیار شیخو کند کش نیز حرام است۔ گفتند رسم است کہ مروان مزدوران
خود را شتر بے مید ہند۔ فرمود۔ ہر چہ شیخو کند حرام است۔

مطلب بن عبد اللہ بن خطیب گوید کہ پیغمبر پلایان خود در مدینہ بود کہ
گرگے فرار رسید۔ و پیش پیغمبر ایستاد و بغرش آمد۔ پیغمبر فرمود این سفیر درندگان
نزد شما آمدہ است۔ اگر خواہید چیز بے بہرہ اش بنہید۔ کہ او ہم بر آن قرار خواہد بود۔
و رہے۔ و بپاشید۔ پس ہر چہ بدتش افتد بہرہ اش باشد۔
گفتند این از آنستہ آید۔ پیغمبر بگرگ اشارت فرمود کہ بکار خود باشد۔ او باز
و را فکندہ تیز مے دوید۔

بالحق

سفیران لو کہ ذیل نزد پیغمبر صلعم مے آمدند نہ بنزد دیگران۔ پس فرمودن پیغمبر خدا صلعم کہ این سفیر درندگان
نزد شما آمدہ است صریح دلان میکند کہ اینستہ کلام مزاجا بود چاکہ حضرت صلعم گاہ بطور مزاج ہم چہرے میفرمود علی اند علیہ السلام
سید احمد ۱۲

لَمَّا

آخری درج شدہ تاریخ پر یہ کتاب مستعار
لی گئی تھی مقررہ مدت سے زیادہ رکھنے کی
صورت میں ایک آنہ یومیہ دیرانہ لیا جائے گا۔
